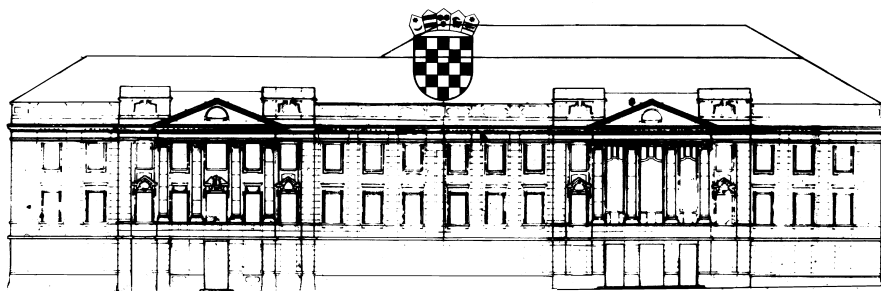

izvješća
**HRVATSKOGA
SABORA**

ISSN 1845-9404

GODINA XVII.

BROJ 446

ZAGREB, 6. VI. 2006.

19. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

**SIGURNOSNO - OBAVJEŠTAJNI
SUSTAV RH**

PRIKAZ RADA:

- 19. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 1, 2, 3, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 22, 23, 24, 29, 30. I 31. OŽUJKA TE 10, 11. I 12. TRAVNJA 2006.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OTOCIMA

Uvesti red na tržište nekretnina na otocima

Većinom glasova Hrvatski je sabor donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o otocima, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj (Vlada Republike Hrvatske) zajedno s prihvaćenim amandmanima. Donošenjem ovog zakona želi se postići učinkovitije provođenje odredbi Zakona o otocima, zaštititi hrvatske otoke od neplanskog gospodarenja i korištenja, a uvođenjem prava prvokupa na nekretnine na malim, povremeno nastanjenim i nenastanjenim otocima u korist Republike Hrvatske, a potom županije, grada, odnosno općine spriječiti neprimjerenu prodaju nekretnina na otocima.

O PRIJEDLOGU

Božidar Kalmeta, ministar Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka uvodno je podsjetio na ustavne odredbe kojima je propisano da su otoci od interesa za Republiku Hrvatsku i imaju njezinu osobitu zaštitu. Donošenjem ovog zakonskog prijedloga, naime, stvorili bi se preduvjeti za učinkovitiju zaštitu i održivo korištenje svih otočkih resursa te osigurati djelotvornija provedba i javni nadzor provedbe zakona. Ovaj zakonski prijedlog na tragu je Ustava i Vladine politike zaštite nacionalnih interesa malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka. Uvođenjem prava prvokupa na nekretnine na tim otocima

u korist Republike Hrvatske, a potom županije, grada odnosno općine spriječit će se neprimjerena prodaja nekretnina na otocima. Vlasnik koji namjerava tu nekretninu prodati, dužan je prvo, po tržišnoj cijeni, pisanim podneskom ponuditi je Republici Hrvatskoj, odnosno tijelu nadležnom za upravljanje imovinom Republike Hrvatske, a ako to tijelo ne prihvati ponudu u roku od 30 dana od zaprimanja ponude dužan ju je ponuditi na prodaju prvo jedinici područne (regionalne) pa potom lokalnoj samoupravi, pod istim uvjetima i cijeni kao i spomenutom tijelu nadležnom za upravljanje imovinom RH. Tek ako ni oni nisu zainteresirani za kupnju, vlasnik će prodati drugoj osobi, ali samo pod istim uvjetima i/ili za višu cijenu. U kontekstu sprječavanja neprimjerene prodaje nekretnina na otocima je i uvođenje novog Državnog programa razvitka otoka tj. Državnog programa zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora te utvrđivanje granice pomorskog dobra sukladno Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama ukoliko se vlasnik odluči prodati nekretnine na malim, povremeno nastanjenim i nenastanjenim otočićima, na kojima to nije utvrđeno. Zakonom bi se još uredilo o pitanje očuvanja i unapređivanja postojeće biološke i krajobrazne raznolikosti na takvim otocima, uz razumno korištenje prirodnih dobara na principima održivosti.

RADNA TIJELA

Radna tijela su razmotrila i podržala donošenje ovoga Zakona.

Uz nekoliko amandmanskih prijedloga kojima se pravno i nomotehnički uređuju pojedini izričaji učinio je to **Odbor za zakonodavstvo** i nije se protivio prijedlogu da se on donese po hitnom postupku. U svojstvu matičnog radnog tijela u raspravi u **Odboru za pomorstvo, promet i veze** izraženo je mišljenje da je potrebno maksimalno zaštititi otoke, odnosno da se točno odredi na kojim područjima je što dozvoljeno, kako npr. netko ne bi mogao dobiti poticaj za sadnju maslina i izgradnji objekata za potrebe održavanja maslinika, a na kraju na nekretnini nastanu turistički sadržaji. Jednoglasno je ocijenjeno da nije dovoljno, kako je to regulirano u članku 35d. ograničiti samo Republiku Hrvatsku u otuđenju nekretnina u vlasništvu, već je nužno u tom smislu u otuđenju nekretnina ograničiti jedinice područne (regionalne) i lokalne samouprave, i odrediti da ove potonje, nekretninama mogu raspolagati na način da iste stave u funkciju javnih potreba. Predstavnik predlagatelja se složio s ovom ocjenom i obvezao se amandmanom predložiti ovu dopunu.

U **Odboru za prostorno uređenje i zaštitu okoliša** istaknuto je kako su ovim zakonskim prijedlogom poboljšane postojeće i uvedene nove mjere

zaštite i održivog korištenja svih otočkih resursa. Posebno je uočeno da će predloženo pravo prvokupa uvesti red na tržište nekretnina na malim, povremeno nastanjenim i nenastanjenim otocima. U tom smislu značajnu će ulogu imati i provedba Državnog programa uređenja posjedovne i vlasničkopravne evidencije (katastra i zemljišnih knjiga) na otocima. Uvođenje prava prvokupa predstavlja kvalitetno rješenje zaštite otoka i pomorskog dobra jer se nedvojbeno regulira da nekretnina koja je prva čestica do mora ili prva čestica do obalne ne smije biti predmetom prodaje dok se ne utvrdi granica pomorskog dobra. Odbor je predložio predlagatelju da preispita predložene izmjene članka 13. važećeg Zakona u dijelu koji se odnosi na obitavanje, unos i uzgoj sitne divljači (navode se vrste sitne divljači na otocima koje mogu obitavati na otocima i za koje predlagatelj kaže da je samo riječ o vrstama koje su danas prisutne na našim otocima već dulje razdoblje i smatraju se autohtonim, odnosno udomaćenim vrstama). Predložena bi novina mogla biti tumačena kao mogućnost nekontroliranog unosa pojedinih vrsta sitne divljači na otoke na kojima one od prirode ne obitavaju. Unosom sitne divljači za potrebe lovnog turizma bez provođenja nadzora mogli bi se narušiti prirodni odnosi staništa, a zbog mogućih šteta od sitne divljači dovesti u pitanje poticanje maslinarstva, vinogradarstva, povrčarstva i voćarstva na otocima. Navedeno posebno dobiva na značenju i zbog postojećeg problema pojave alohtonih divljači na otocima kao što su smeđi medvjed, divlja svinja i čagalj i šteta koje one nanose stočarstvu. Stoga je ocijenjeno da i za unos i uzgoj sitne divljači treba uvesti obvezu ishođenja dozvole Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva po pribavljenoj suglasnosti središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove zaštite prirode.

U Odboru za poljoprivredu i šumarstvo naglašeno je da je prije određivanja poljoprivrednih kultura koje otočni razvoj čine održivim, a podupire ih država, trebalo normativno urediti regi-

onalizaciju poljoprivredne proizvodnje. A kod reguliranja tržišne cijene za prodaju malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka trebalo bi primijeniti isti princip kao i kod poljoprivrednog zemljišta, tj. da početnu cijenu određuje nadležna porezna uprava.

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav podržao je predloženi zakon kao i **Odbor za turizam**. Ovaj potonji posebno je upozorio na važnost očuvanja i zaštite hrvatskih otoka za budući razvoj turizma, pa je s tim u vezi predloženo da se u predloženi zakon uvede i pojam "hrvatski otočni turizam" kao poseban brend. Založio se također za zadržavanje postojeće uloge HBOR-a u području kreditiranja fizičkih i pravnih osoba koje na otocima započinju ili proširuju djelatnost, a iznijeta je i primjedba na članak 17. kojim se predlaže 13 državnih programa razvitka otoka, između kojih se ne predlaže niti jedan koji bi obuhvatio vrlo važna pitanja strategije i koncesije razvoja otočkog turizma, kod čega je osobito važno određivanje prihvatnog turističkog potencijala pojedinih otoka. Ovim ili drugim (posebnim) zakonom potrebno je precizirati rok u kojem će se utvrditi granica pomorskog dobra.

RASRAVA

Nakon uvodnog izlaganja ministra Kalmete, govorio je **Dražen Bošnjaković (HDZ)** o stajalištu Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, a zatim je otvorena rasprava.

Mirjana Brnadić (HDZ) izvijestila je da će **Klub zastupnika HDZ-a** podržati ovaj zakon. Radi brige o otocima, a napose za njihovu gospodarsku i demografsku obnovu, aktualna je Vlada, nastavljajući se na rad prethodne Vlade, donijela niz mjera u cilju poboljšanja života na otocima. U nastavku zastupnica je upozorila na najbitnije poteze koje je aktualna Vlada poduzela za razvoj jadranskih otoka. U sustavnom provođenju politike razvoja otoka kroz odgovarajuće aktivnosti i projekte Vladin je cilj poboljšati uvjete života na otocima, time i ekonomsku moć

otočnog stanovništva, a sve u interesu održivog razvoja otoka i ujednačavanja takvog razvoja s razvitkom ostalih regija u Republici Hrvatskoj te zaustavljanja depopulacije, odnosno poticanja demografske obnove otoka. U tom su ozračju i predložene izmjene i dopune Zakona o otocima. Klub pozdravlja novinu kojom se uređuje pravo na novčanu naknadu, za naknadu troškova vlastitog prijevoza invalidnih osoba koje ne mogu koristiti usluge javnog prijevoza kako je to propisano Zakonom o povlasticama u unutarnjem putničkom prometu. Za članak 21. Klub kaže da je strateški jer uvodi pravo prvokupa i ograničenja u pravnom prometu. Svjedoci smo da se naša obala, uključujući tu i zaštićeni prostor pomorskog dobra na otocima i kopnu, svakodnevno devastira bespravnom gradnjom. Osim što ćemo zaštititi svoje blago krajnje je vrijeme da se snimi stanje na terenu, popišu svi otoci i otočići, utvrdi vlasništvo, odrede granice pomorskog dobra sukladno Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama, provede revizija vrednovanja prostora i ista ugradi u prostorne planove, zaštite endemski lokaliteti itd.

Unosom sitne divljači za potrebe lovnog turizma bez provođenja nadzora mogli bi se narušiti prirodni odnosi staništa, a zbog mogućih šteta od te divljači dovesti u pitanje poticanje vinogradarstva, maslinarstva, povrčarstva i voćarstva na otocima.

Javljujući se u ime **Kluba zastupnika HSP-a**, dr. sc. **Tonči Tadić** zamjerio je predlagatelju što uz predloženi zakonski prijedlog nije dostavio i izvješće o provedbi Zakona o otocima. Razlog - država financira desetak programa koji se tiču 1000 naših otoka na kojima živi 100 tisuća stanovnika pa bi bilo dobro da Hrvatski sabor bar svakih par godina dobije izvješće o tome kako se provodi Zakon. U nastavku kritizirao je neka

od predloženih rješenja, a mi izdvajamo tek neka. Nije mu jasno zašto se sve što se odnosi na pomorski prijevoz prebacuje na Zakon o javnom prijevozu u linijskom obalnom pomorskom prometu kada taj zakon još nije usvojen i ne zna se u kojoj će varijanti biti usvojen. Nije dobro da se iz predloženog zakona miču odredbe koje jamče subvencioniranu kartu što se tiče brodskog prijevoza i to rješava drugim zakonom. Razlog smisao Zakona o otocima da se jednim zakonom obuhvati sve što se tiče odnosa države prema otocima, a ne da se takav odnos krpa razno raznim zakonima, kaže Tadić. Prema ovom zakonskom prijedlogu Vlada bi na prijedlog resornih ministarstava donijela više državnih programa razvitka otoka pa tako i predškolskog odgoja i osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja na otocima. Tadić upozorava da bi kod toga Vlada trebala uzeti u obzir činjenicu da znatan broj otočke djece pohađa srednju školu na kopnu, a zbog udaljenosti svojih otoka moraju živjeti na kopnu. Za roditelje takve djece stalni problem predstavlja organiziranje njihove prehrane, a Klub jedini logički prijedlog vidi u uvođenju iskaznica pomoću kojih bi oni koji nisu smješteni u učeničkim domovima mogli jesti npr. u studentskim menzama. Isto tako uz otočka vijeća na razini države bilo bi dobro imati takva vijeća na razini županije sastavljena od svih otočkih gradonačelnika, odnosno načelnika općina. Također bi trebalo zakonom propisati obvezu stvaranja otočkih koordinacija. Na kraju je rekao da Klub ne razumije zašto Vlada predlaže hitan postupak u donošenju zakona.

Za **Klub zastupnika SDP-a** prava je šteta da se ova rasprava ne provodi u dva čitanja jer bi se tako otvorila još neka pitanja koja su kroz dosadašnju primjenu Zakona o otocima zaslužila da se preispitaju, pa eventualno i izmijene i dopune, podvukao je mr. sc. **Mato Arlović**. Klub podržava ideju da se zaštite nekretnine u cijelosti na našim otocima, a ne samo na malim otočićima i hridima od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku, kako kaže zakon. Upozorio je i na neke nedorečenosti u predloženom

zakonu od kojih izdvajamo primjedbu na članka 35. koji se odnosi na pravo prvokupa nekretnina na hrvatskim otocima. Ta se odredba ne bi trebala odnositi samo na nekretnine u vlasništvu Republike Hrvatske nego i na nekretnine u vlasništvu jedinica lokalne i regionalne samouprave. Trebalo bi, kaže, zabraniti otuđenje tih nekretnina, odnosno mogućnost da se one daju u koncesiju ili privremeni zakup. Sve u svemu nužno je, kaže, tu odredbu razraditi tj. sukladno Ustavu s jedne strane osigurati zaštitu ustavnog prava vlasnika nekretnine, a s druge strane mogućnost operacionalizacije posebnog interesa kada ga iskažu država, odnosno jedinice lokalne i regionalne samouprave. Uz ovaj prijedlog SDP ima još neke koje će amandmanski uobličiti.

Kontradiktornosti

Ovaj bi zakon bio hvalevrijedan da nije pun kontradiktornosti i loših rješenja pa dovodi u sumnju da je predložen u dobroj vjeri i namjeri, rekla je **Dorotea Pešić-Bukovac** u ime **Kluba zastupnika IDS-a**. Tako npr. nisu niti približno ostvareni svi preduvjeti koje je trebalo osigurati prije donošenja ovoga Zakona (osiguran dobar prijevoz do otoka, dobra zdravstvena zaštita otočana, manja stopa poreza za stanovnike otoka itd.) Je li donošenje ovog zakona potrebno samo zato da bi država postala vlasnik otoka. Vlada iznosi procjenu koliko bi na tržištu moglo biti ponuđeno ukupne površine malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otočića, odnosno onih na koje se odnosi institut prvokupa. Također procjenjuje da će u idućem razdoblju, ovisno o broju prihvaćenih ponuda, u Državnom proračunu biti potrebno osigurati oko 500 milijuna kuna. Zar ne bi bilo bolje taj novac utrošiti na mirovinsku i zdravstvenu reformu, napose za razvojne projekte, pita zastupnica. Upozorila je da bi uvođenje otočnih lovišta štetilo turizmu jer je to nespojivo s turizmom kakvog želimo razvijati na našim otocima te ponovila da ne dolaze u obzir lovišta s alohtonom divljači na otocima i ograđenim lovištima.

Stajalište **Kluba zastupnika HNS-a** prenio je dr. sc. **Miljenko Dorić**. Predlagatelju zamjera što u izradi zakona nije konzultirao lokalnu i regionalnu samoupravu, a ni Otočno vijeće se nije sastalo da bi razmotrilo izmjene i dopune Zakona o otocima. U nastavku iznio je konkretne primjedbe na zakonske odredbe, a najprije na članak 6. zakonskog prijedloga kojom se mijenja i dopunjuje odredba članka 10. važećeg Zakona o otocima. To je važna zakonska odredba jer se jedino tu u Zakonu o otocima govori o tome da su trajekti nastavci ceste i jedino mjesto koje određuje koja je ciljna cijena trajektne karte. Predloženim izmjenama brišu se odredbe koje govore o brodskom i trajektnom prijevozu putnika jer su navodno prenesene u budući Zakon o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu. Stavak 3. koji govori da cijena trajekta može biti takva kao da je trajekt cesta nestaje iz Zakona o otocima odnosno ne prenosi se u ovaj zakonski prijedlog. Reagirao je i na zakonsku odredbu kojom je brisana dosadašnja odredba da se na otocima zabranjuje unošenje i uzgoj divljači koja prirodno ne obitava na otoku već da Ministarstvo ozakonjuje prisustvo jelena lopatara, muflona i jelena aksisa u lovištima na otocima te upozorio na moguće štete koje se unošenjem te divljači mogu nanijeti otočkom stanovništvu i stočarstvu. U tom smislu Klub je definirao amandmanski prijedlog i naznačio još neke amandmane na zakonski prijedlog.

Zašto Vlada uz ovaj zakonski prijedlog nije dostavila i izvješće o provedbi Zakona o otocima.

Ministar **Božidar Kalmeta** nije se složio s konstatacijom zastupnika Tadića da je HSP prije Vlade ponudio ovakav zakonski prijedlog. Vlada sada predlaže oko 30 izmjena i dopuna Zakona o otocima, a HSP-ov uradak imao je dva članka i to kroz izmjene i dopune Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima. Uz to, i institut prvokupa bitno

je drugačije riješen u Vladinom zakonskom prijedlogu. Zastupnik dr. sc. **Tonči Tadić (HSP)** nije se složio s tom ocjenom ministra te je ustrajao na stavu da je HSP predlagao ista rješenja koja sada predlaže Vlada RH.

U nastavku sjednice stajalište **Klub zastupnika HSS-a** prenijeli su dva zastupnika te stranke. **Luka Roić** je rekao kako ga predložene izmjene i dopune Zakona o otocima neodoljivo podsjećaju na brigu države koja bi htjela bolje i jače skrbiti o svojim građanima nego što će to učiniti oni sami. Nepotrebno se bojimo da će vlasništvo nad određenim dijelom našeg teritorija nepovratno otići negdje drugdje. Tko god bude vlasnik te nekretnine ona uvijek ostaje u našoj državi i u konačnici će uvijek biti ako ne izravno vlasništvo onda barem pravo hrvatske države. Stoga mu se čini da je predložen zakon gotovo i nepotreban, ali ako se zakon usvaja tada će ga podržati uz ovu rezervu. Zbog čega olako trošiti proračunski novac na kupnju tih nekretnina, nastavlja Roić, i podvlači da je to nepotrebno. Kaže kako zna da su se svi oni koji su sudbinski vezani za more i naše otoke brižno odnosili prema tom prostoru i ne vjeruje da će doći do stampana u kupnji otoka i otočića, ali ako se takva kupnja već želi regulirati tada to treba učiniti na jednostavniji način nego što je sada predloženo. Tu npr. misli na rokove u kojim se po tržišnoj cijeni nekretnina nudi Republici Hrvatskoj, odnosno jedinici područne (regionalne) pa potom i lokalne samouprave. Ako država ne iskaže interes za kupnju nekretnina u tri razine, kako predviđa zakon, tada vlasnik nekretnine gotovo da gubi poziciju koju bi imao da mu je u prvom naletu bila priznata tržišna cijena nekretnine.

Unošenje divljači na otoke koja tamo nikada nije bila može poremetiti biološku ravnotežu, rekao je Roić i uz još neke primjedbe konstatirao da treba skinuti oznaku hitni postupak u donošenju ovoga zakona.

U nastavku stavove Kluba iznosio je i **Željko Pecek**. Od predstavnika predlagatelja zakona zatražio je da odgovori na pitanje jesu li otoci samo kopno

okruženo morem ili je to i teritorij okružen slatkovodnom vodom, odnosno ima li otoka u rijekama i jezerima. Klub će podržati zakon i programe koji se brinu za razvoj otoka na moru zbog tamo izraženih demografskih problema i razvojnih mogućnosti otoka, ali istodobno zahtijeva da se u program, odnosno zakon uključe svi otoci u Republici Hrvatskoj jer su i problemi identični. Takav zahtjev Pecek je potkrijepio konstatacijom da Šarengadska ada ima desetke hektara poljoprivrednog zemljišta koje je idealno područje za razvoj ekološke poljoprivredne proizvodnje, a **Vladimir Štengl (HDZ)** uzvratilo da je to netočan navod jer je riječ o plavnom području.

Uvođenje otočnih lovišta nespojivo je s turizmom kakvog želimo razvijati na otocima.

Iz rasprave predstavnika **Kluba zastupnika PGS-HSBS-MDS** mr.sc. **Nikole Ivaniša (PGS)** izdvajamo tek primjedbu na zakonski prijedlog kojim se dozvoljava unos krupne divljači u otvorena otočna lovišta. Zatvorenost i izoliranost otočnih lovišta i skromna vegetacija nespojivi su s uzgojem krupne vrste divljači u otvorenim otočnim lovištima, kao ni u ograđenim lovištima i uzgajalištima. Nije logično npr. da Cres postane poznat po veprovini, a ne po siru i janjetini, podvlači Ivaniš i konstatira da će Klub s tim u vezi podnijeti amandman.

Osigurati potrebna financijska sredstva

U nastavku rasprave predsjedavajući je riječ dao zastupnici **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Opisujući otoke čija se rasprodaja nastoji spriječiti, istaknula je da se radi o manjim površinama i hridima, gdje uglavnom obitavaju domaće životinje koje vlasnici drže na ispaši. Iznijela je mišljenje da bi se ova imovina svakako trebala zaštititi, ali na adekvatniji način, a putem proračuna trebalo bi osigurati i financijska sred-

stva. Kako će doći do primjene Zakona, ukoliko nisu osigurani novci, zapitala je zastupnica, upozoravajući da se tako igrano s pravima vlasnika otoka i njihovih obitelji. Zatražila je ujedno da se precizira pravo prvokupa, jer niti jedna nekretnina nije kupljena tim institutom. Kupoprodaja nije jedini način otuđenja, a ne govori se o mogućnostima darovanja i dosmrtnog uzdržavanja, upozorila je zastupnica.

Osim toga, potrebno je urediti sam postupak plaćanja kako bi se izbjegle buduće nesuglasice ili sporovi, a svi navedeni detalji trebaju se pravno urediti. Zbog svih navedenih propusta, ocijenila je da se radi o prijedlogu koji je sastavljen na brzinu i koji omogućava razne zloporabe, uključujući i onemogućavanja prava lokalne samouprave. Na kraju je predložila da se dopune odredbe članka 35d., odnosno da se zabrani daljnje otuđenje nakon što je država ili lokalna samouprava otkupila određenu nekretninu.

Ne mogu se građanima postavljati ograničenja, a istovremeno otežati s isplatom.

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** snažno je podržao intenciju da Republika Hrvatska sačuva vlasništvo nad otocima. Međutim, ova dobra ideja puna je propusta koji se neće moći u potpunosti ukloniti predloženim amandmanima. I on je ukazao na više modela promjene vlasništva nad nekretninama koje nisu iskorištene, pa ga straši mogućnost zloporabe zakonskih odredbi. Moraju se predvidjeti i vremenski rokovi u kojima se obavlja prodaja fizičkoj osobi, odnosno vrijeme financijske isplate. Ne mogu se građanima postavljati ograničenja, a istovremeno otežati s isplatom i ulaziti u dugogodišnje sudske sporove. Govorio je zatim i o specifičnim životinjskim vrstama koje se poput mungosa sreću na Mljetu i Pelješcu, upozoravajući na opasnosti ukoliko se umjetnim intervencijama poremeti prirodna ravnoteža. Istovremeno se ne smije podlijegati pritisci-

ma lovačkog lobija koji želi uvoz jelena kako bi se razvijao lovni turizam na otocima. Ne može se samo tako pucati po otocima, jer prioritetno treba voditi računa o turističkim mogućnostima, upozorio je zastupnik.

Osvrnuo se zatim i na neke probleme i nepreciznosti vezane uz brodske linije prema otocima. Smatrajući da otočani moraju imati zakonska prava na povlastice u prijevozu, predložio je da se zbog velikog broja primjedbi provede treće čitanje.

Zastupnik **Ivan Jarnjak (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda ističući da su rokovi za isplatu jasno određeni drugim zakonskim odredbama. Za repliku se javila i zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** pojašnjajući pravni put kojega moraju savladati vlasnici nekretnina kako bi realizirali posao. Potpuno je bespredmetno da država na predloženi način ograničava pravni promet tih nekretnina. Za repliku se javio i zastupnik **Damir Kajin (IDS)** navodeći da ga čude otpori mogućnostima zajedničkih ulaganja. Podsjetio je na brojke o visokom postotku nezaposlenih osoba, te upozorio da zbog loših propisa stagnira izgradnja novih hotelskih kapaciteta. Što se tiče vrijednih prostora, njih će se najbolje moći zaštititi donošenjem prostornih planova, a sve drugo je iluzorno. Odgovarajući na repliku, zastupnik Stazić pojasnio je razloge zbog kojih se založio za jaču potporu zajedničkih ulaganja. Smatra da je predloženi zakonski tekst u svojoj intenciji dobar, ali da nije dovoljno osmišljen i donosi se na brzinu. Ocijenio je da bi se pojedini stručni dijelovi trebali na miru doraditi kako bi se pripremio što kvalitetniji tekst.

Za repliku se javio i zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** izražavajući suglasnost s dijelom izlaganja zastupnika Stazića. Podsjetio je i na ranije inicijative Kluba zastupnika HSP-a koje je sada Vlada predstavila kao svoje. Ne mogu se regulirati pojedini detalji dok još nismo donijeli Zakon o linijskoj plovidbi, upozorio je zastupnik predlažući da se provede i drugo zakonsko čitanje.

Pojedine segmente vezane uz realizaciju kupoprodajnog ugovora i prava

prvokupa, pojasnio je zatim državni tajnik **Branko Bačić**. Vlada je vodila računa o svim situacijama, te istaknula da će se ovi detalji nadopuniti amandmanom u stavku 3. članka 35a. Što se tiče sredstava za otkup, Vlada će osigurati potrebne iznose na temelju državnog programa koji će se obaviti tijekom ove godine.

Utvrđiti granicu pomorskog dobra

Zastupnik **Kruno Peronja (HDZ)** ocijenio je da Vlada predloženim tekstom potvrđuje zajedničku opredijeljenost o potrebi zaštite otoka. Podsjetio je i na učinke Vijeća za razvitak otoka, ističući doprinos mr. **Marka Širca**. On je ujedno upozorio da mnogi iz svijeta biznisa žele postati upravo vlasnicima manjih otoka i hridi, kako bi se mogli pohvaliti svojim vlasništvom, pa je važno da se zakonski uredi ovakve situacije i spriječi bilo kakva zloraba. Trebalo bi zato prihvatiti amandman koji uređuje ovo pitanje, a jednako tako potrebno je odmah izraditi katastar i utvrditi granice pomorskog dobra. Analizirao je zatim pojedine odredbe, upozoravajući na potrebu da se sporne situacije nomotehnički preciziraju. Da je ovaj Zakon donesen ranije, ne bi se mogle obaviti devastacije prostora, upozorio je zastupnik, navodeći kao primjer bespravnu gradnju na Paklenskim otocima. Što se tiče lova, založio se za poštivanje tradicije koju recimo ima Hvar i Brač, gdje su se udomaćile životinje poput muflona i jelena lopatara. Na kraju je dao potporu za donošenje predloženog zakonskog teksta, ocjenjujući da će se time sačuvati i unaprijediti prirodni okoliš.

Na Hvaru i Braču već postoji tradicija uzgoja muflona i jelena lopatara.

Zastupnik **Šime Lučin (SDP)** javio se za ispravak netočnog navoda, ocjenjujući da se prioritetno trebaju riješiti pitanja devastacije i bespravne gradnje. Zbog tih okolnosti ne treba stalno žuriti,

budući da se time ne rješavaju najvitalniji problemi.

Ponovno je replicirao zastupnik Stazić objašnjavajući razloge zbog kojih se ne treba problemima prilaziti selektivno. Istaknuo je da je predlagatelj i kod problema oko divljači na otocima učinio propuste. Nema razloga da se tjeraju jelena lopatari iz područja gdje nije razvijeno ovčarstvo. Odgovor na repliku zatražio je zastupnik Peronja, upozoravajući na jasan i detaljan Zakon o lovstvu koji je svojevremeno donesen u Hrvatskom saboru. Probleme donosi divljač poput mungosa na Mljetu, budući da ju je nemoguće nadzirati. Podsjetio je zatim na evidentne koristi zbog raznih poticaja ove Vlade, kada je državnim programima ohrabrivala domaće stanovništvo na intenzivniju sadnju maslina i vinove loze. Zastupnik **Damir Kajin** smatra da intenciju ovoga zakona ne sačinjavaju razne vrste divljači, već nešto drugo. Temeljne probleme na otocima moguće je uspješno riješiti tek decentralizacijom, jer je to najbrži put da se okonča neprekidno moljakaenje sredstava iz državne blagajne. Na repliku je uslijedio odgovor zastupnika Peronje koji je podsjetio da lokalna samouprava ni u vrijeme Hvarskog statuta iz 1331. godine ne bi mogla sagrađiti kazalište da nije bilo pomoći Venecije. Brojne koncesije i poticaji govore o visini ulaganja, a hrvatska Vlada potiče moderniju raspodjelu prikupljenih poreznih sredstava.

Izbjeći zamke rasprodaje vrijednog prostora

Zastupnik dr.sc. **Andrija Hebrang (HDZ)** smatra da je situacija na otocima ozbiljna, a predstojeće integracije donijet će brojne pozitivne, ali i manje dobre stvari. Hrvatska je tek započela pregovore, pa će vjerojatno uspjeti obraniti pojedine vlastite prioritete. Upozorio je zatim na pojedine povijesne sekvence, kada je indijanski poglavica Seattlea 1845. godine izražavao čuđenje zbog gladi bijelaca za zemljom i vodama, koje predstavljaju opće dobro i sačinjavaju dio starosjedilačke kultur-

ne tradicije. I Španjolska je svojedobno prodavala svoje nekretnine, pa danas u pojedinim mjestima autohtono stanovništvo i njihova kultura predstavljaju manjinu. Ipak, Vlada je već poduzela dosta toga na području zaštite prostora. Sada je prioritetno potrebno odrediti širinu pomorskog pojasa i zabraniti bilo kakvu izgradnju 70 metara od obalne linije. Time čuvamo naše interese, ali i interes Europe koja dolazi na ovaj prostor upravo zbog sačuvane i netaknute prirode. Kad zaštićujemo poljoprivredno zemljište nema kontriranja, ali se problemi naglo javljaju kada želimo sačuvati obalu i otoke.

Založio se za preciznije uvjete oko tržišne vrijednosti zemljišta, ocjenjujući da bi se izdaci za ove namjene trebali precizirati već prilikom izrade slijedećeg proračuna. Zaključno je konstatirao da je potrebno bolje čuvati prostor od taloženja smeća na pojedinim lokacijama, jer ih u protivnom nitko neće više posjećivati.

Potrebno je odrediti širinu pomorskog pojasa i zabraniti bilo kakvu izgradnju 70 metara od obale.

Ispravak je uputila zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** upozorivši da je do prave rasprodaje prostora došlo upravo u posljednje dvije godine. O tome svjedoči i upisnik sudskog registra gdje je naveden čitav niz registriranih trgovačkih društava preko kojih se obavlja kupnja nekretnina. Na iznijete konstatacije reagirao je zastupnik Hebrang, navodeći slabosti koje je u sličnoj situaciji primjenjivala susjedna Slovenija. Ona je željela zaštititi vlasništvo na pojedinim područjima putem Zakona o zaštiti prirode, ali ulaskom u EU takve se odredbe moraju mijenjati. Poanta je u tome da se mora paziti na sve moguće pravne situacije, ukoliko se nastoji zaštititi obalni pojas i otoci. Što se tiče fiktivnih trgovačkih društava, ona moraju poslovati, a ne služiti kao fasada za kupnju nekretnina, zaključio je zastupnik Hebrang.

Za repliku se javio i zastupnik dr.sc. **Miomir Žužul (HDZ)** koji je upozorio da EU nema jedan model i pristup, a svaka nova članica nastoji zaštititi svoje vrijednosti. Republika Hrvatska nalazi se u specifičnoj situaciji i teško će moći odgovoriti na pojedine situacije budući da je unaprijed pristala na liberalizaciju i to prije vlastitog ulaska u Europu uniju. Spomenuo je iskustva država poput Malte i Češke, koje su uspjele zaštititi vlastite interese, pa je i nama u cilju postići što bolju poziciju. Ovi problemi ne smiju se otežavati partikularnim stranačkim pozicijama i stajalištima.

Replicirao je i zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** upozoravajući na slabosti koje izviru iz teksta Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Zbog brojnih primjedbi, potrebno drugo čitanje

Zastupnik **Šime Lučin (SDP)** smatra da treba podržati intenciju rečenog zakona, ali razlike se ogledaju oko pristupa, rokova i načina realizacije. Predložio je Vladi da se složi s prijedlozima i provede drugo čitanje, jer bi se time smanjile ili potpuno uklonile uočene pogreške i slabosti. Moramo ujedno prije pregovora raspolagati s cjelokupnim programom i svim varijantama pojedinih zakonskih rješenja. Složio se s konstatacijama zastupnika Hebranga da se ovim zakonskim prijedlogom nastoji zaštititi određeni nacionalni interes. Važno je sačuvati prostor otočana i njihovo tradicijsko naslijeđe, ali je važno i postaviti jasne kriterije u slučaju otkupa ovog prostora. Potrebno je onemogućiti i preprodaju, te ostale malverzacije kojima su podvrgnuti domaći vlasnici, a prethodno utvrditi i koliki je stvarni interes za naše otoke. Izgleda da veći interes postoji za parcele u priobalju, jer brojni otoci i dalje oskudijevaju s potrebnom infrastrukturom. Osim toga, mora se utvrditi pozicija lokalne samouprave, precizirati jamstva Vlade, te spriječiti mešetarenje oko zaštitnog pojasa. Ukoliko ne donesemo sveobuhvatnu strategiju, naši će otoci i dalje biti mjesta koja će u demografskom smislu odumirati, upozorio je zastupnik Lučin.

Ponovno je uslijedilo više replika. Prvo je zastupnik Hebrang upozorio da je potrebno zaštititi obalni pojas jer se neke kuće na sjevernoj strani Korčule podižu u samome moru. Osim toga, važno je bolje definirati i odredbe sadržane u članku 35a. kako bi se Vlada obvezala da zaštititi sve otoke. Zastupnik Lučin odgovorio je da je veliki dio izgrađenih kuća na sjevernoj, odnosno južnoj strani Korčule podignut uz uredno dobivene dozvole. Zastupnik **Damir Kajin (IDS)** založio se za jačanje domicilnog otočnog stanovništva ističući da materijalno osigurano stanovništvo neće samo tako rasprodavati svoju djedovinu. Opasnost od devastacije prostora prijeto od tajkuna i građevinarske mafije, koja predstavlja veću opasnost od stranaca. Zastupnik Lučin smatra da zabrinutost izaziva i činjenica da su učestale kupnje onih parcela za koje je zabranjena gradnja. To ostavlja prostora za sumnju o stvarnim interesima i planovima ovakvih poduzetnika. Zastupnik **Ante Markov (HSS)** uputio je repliku i opisao situaciju oko prometa zemljišta na prostoru nacionalnih parkova. Smatra da su upravo ovi prostori najizloženiji rizicima. I na ovu je konstataciju odgovorio zastupnik Lučin koji je upozorio da i vlasnici ponekad špekuliraju s prodajom, nadajući se porastu vrijednosti.

Važno je sačuvati prostor otočana i njihovo tradicijsko naslijeđe.

Zastupnica mr.sc. **Alenka Košiča Čičin-Šain (HNS)** složila se s konstatacijom zastupnika Lučina da ne postoji dovoljno zakonitosti u dijelu prostornog planiranja i uređenja. Ukazala je zatim na razmjere kršenja zakona ističući primjer devastiranog otoka Vira. Govorila je zatim i o modalitetima vezanih za utvrđivanje realne cijene zemljišta. Zastupnik Lučin u svom je odgovoru naglasio da država zajedno sa lokalnom samoupravom, mora naći odgovarajuća rješenja, te legalizirati ono što zadovoljava zakonske kriterije. Treba ići od slučaja do slučaja, i prepoznati zloupo-

rabe od opravdane želje otočana koji grade na svom zemljištu i uzalud čekaju potrebne papire i dozvole.

Otoci su područja od posebnog interesa za Hrvatsku

Zastupnik **Zdravko Sočković (HDZ)** podsjetio je da i ustavnim formulacijama otoci predstavljaju područje od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku. Zbog čuvanja njihovih vrijednosti, potrebno je pronaći i ugraditi određene mehanizme i sustav planiranja. Time će se zaštititi demografska i gospodarska struktura, te omogućiti racionalno i razumno korištenje dobara na dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja. Govorio je zatim o strukturi, broju i veličini jadranskih otoka, te objasnio sustav prvokupa kojim će se spriječiti nedozvoljeno mešetarenje oko vrijednih nekretnina. Potrebno je sačuvati i unaprijediti sustav subvencija za domaće stanovništvo te osigurati kvalitetnu prometnu povezanost s kopnom. Upozorio je zatim i na potrebu da se spriječi nekontrolirano širenje divljači na onim otocima gdje to predstavlja smetnju postojećoj tradiciji i ugrožava gospodarske resurse. Zato bi bilo potrebno ishoditi dozvole nadležnog ministarstva. U suprotnom će biti nemoguće izbjeći sukobe između lovaca s jedne, te stočara i ratara s druge strane, zaključio je zastupnik Sočković.

Zastupnik mr.sc. **Marko Širac (HDZ)** upozorio je da otoci predstavljaju dobro od osobitog važnog interesa za Republiku Hrvatsku, a ujedno su i osjetljive ekološke cjeline. Njihov je potencijal do sada slabo iskorištavan, a gotovo čitavo prethodno stoljeće izostala su veća ulaganja. Zato je došlo do demografske regresije, a prvi značajni koraci oporavka započinj u 1997. godine kada je donesen nacionalni Program o razvitku otoka, te Zakon o otocima, koji datira iz 1999. godine. Od tada su započete i ozbiljnije investicije, koje su dovele do određenih pomaka i poboljšanja života otočnog stanovništva. Zastupnik Širac zatim je govorio o problemima i većem interesu za kupnju manjih otoka, pa je logična Vladina reakcija i

na ove potencijalne opasnosti. Osvrnuo se zatim na predloženi zakonski tekst, grupirajući ga na pet važnijih prioriteta. Tako je primjerice otvorena mogućnost da se određeni problemi rješavaju već na nivou lokalne zajednice, a država putem određenih povlastica i subvencija pokušava potaknuti gospodarski porast na otocima.

Spriječiti nekontrolirano širenje divljači tamo gdje je to smetnja postojećoj tradiciji i ugrožava resurse.

Dok se ne utvrdi granica pomorskog dobra, potrebno je štititi institut prvokupa, a važno je obaviti i katastarsku evidenciju i izmjeru cijelog prostora. Predloženim se tekstom na kvalitetan način rješava pitanje gospodarskog razvoja, pa predloženi zakonski tekst treba prihvatiti, konstatirao je zastupnik Širac na kraju svog izlaganja.

Izbjegavati pretjerano restriktivne odredbe

Za riječ se zatim javio zastupnik **Rade Ivas (HDZ)** koji je uvodno konstatirao da se ovim tekstom nastoji zaštititi nekontrolirana prodaja pojedinih otoka. Zatim je iznio više statističkih podataka o broju i površini hrvatskih otoka. Tako je primjerice naš arhipelag odmah iza grčkoga, najbogatiji u Europi, a postoje i izrazite specifičnosti življenja na otocima. Budući da je stanovništvo većinom staro te malobrojno, ne može utjecati na značajniji gospodarski oporavak, pa će sudbina i daljnji razvoj otoka u velikoj mjeri ovisiti o široj društvenoj zajednici, odnosno državi. Analizirao je dosadašnje učinke zakonskih propisa kojima se potiče i subvencionira život na otocima, ocjenjujući da se predloženim tekstom na drugačiji način uređuje pitanje vlasništva, ali i prodaje malih otoka. Država mora utvrditi pravila kupnje i prodaje, svjesna činjenice da se privatno vlasništvo ne može dirati. Istovremeno

ne treba zadovoljiti očekivanja hrvatske javnosti, imajući na umu da se pretjeranim restriktivnim odredbama ne dode u suprotnost s normama Europske unije. Podržao je zatim model prvokupa, ocjenjujući da nije u suprotnosti s europskim zakonodavstvom, sugerirajući da se ujedno utvrde i granice pomorskog dobra.

Zastupnik **Zdenko Antešić (SDP)** javio se zbog replike analizirajući ujedno kako se neprekidno sugerira nekakvo otuđenje prostora. Podsjetio je da se istovremeno otoci zbog svoje nerazvijenosti postupno pretvaraju u staračke oaze. Smatra da će se situacija značajno popraviti ukoliko Vlada ovim zajednicama ustupi dio poreza na dohodak, te dodatno subvencionira prijevoz.

Zakonski urediti postupak stjecanja nekretnina

Zastupnik mr.sc. **Neven Mimica (SDP)** govorio je o pojedinim aspektima instituta prvokupa, te o neautohtonim životinjskim vrstama na otocima. Smatra da se radi o dobroj, iako pomalo zakašnjeljoj inicijativi gdje bi predložena ograničenja trebala definirati kao potrebu učinkovitijeg gospodarenja otočkim resursima i prostorom. Međutim, istovremeno se postavlja pitanje uvjeta i kriterija prvokupa, te hoće li se moći osigurati dostatna financijska sredstva. Bilo je potrebno ujedno donijeti i program gospodarenja malim i nenaseljenim otocima, a treba urediti i gospodarenje vlasništvom na velikim otocima i na obali. Smatra ujedno da će u ovom slučaju država koristiti institut zakupa ili koncesije, ali će u slučaju da se radi o poljoprivrednim površinama trebati omogućiti kupnju onim domaćinstvima koja se ionako bave poljoprivredom. Govorio je zatim i o pojedinim odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, te o stjecanju nekretnina na temelju reciprociteta. Umjesto dvogodišnjeg kukanja nad pojedinim odredbama Sporazuma, Vlada je trebala u međuvremenu pronaći učinkovite mjere koje bi ugradila u nacionalno zakonodavstvo, a koje bi odgovarale našoj trenutnoj inferiornosti

u kupovnoj moći u odnosu na građane EU. Sada je krajnji trenutak da se osmisli i provede cjelovit postupak reguliranja i zaštite tržišta nekretnina, koje će postati osnova i argument za naše pregovarače u traženju privremenih, ali i trajnih izuzeća u stjecanju nekretnina. Uz institut prvokupa, potrebno je donijeti propise o prostornom planiranju, te urbanističkim i građevinskim uvjetima i zaštitu prirode.

Za ispravak navoda javio se zastupnik **Frano Matušić (HDZ)** demantirajući kako Vlada nije ništa radila po ovom pitanju u protekle dvije godine. Za ispravak se javio i zastupnik dr.sc. **Miomir Žužul (HDZ)** definirajući razlike između reciprociteta i sustava liberalizacije tržišta. Potvrdio je da Sporazum o pridruživanju i stabilizaciji uistinu stavlja Hrvatsku u izrazito tešku situaciju.

Za repliku se javio i zastupnik **Damir Kajin (IDS)** precizirajući navode o ovlastima lokalne samouprave u eventualnim kupnjama manjih otoka. Zbog malih poreznih prihoda i zbog drugih prioriteta, to neće biti moguće pa bi upravo prostorni planovi mogli biti najsnažnije pravno sredstvo zaštite otočana.

Država treba utvrditi pravila kupnje i prodaje, svjesna činjenice da se privatno vlasništvo ne može dirati.

Za riječ se javio državni tajnik **Branko Bačić** pojašnjavajući pojedine segmente predloženog zakonskog teksta. Analizirao je pojedine odredbe koje se odnose na Zakon o lovstvu, te razloge zbog kojih se neka rješenja trebaju restriktivnije provoditi. U ovom trenutku na otocima ima 68 županijskih i državnih lovišta, a s njima se gospodari u skladu s lovno-gospodarskom osnovom. Pojasnio je i kako se definiraju otočne subvencije u javnom linijskom i obalnom pomorskom prometu, a podsjetio je i na financijske mjere koje su posredstvom Hrvatske banke za obnovu i razvoj poticale razvoj gospodarstva na otocima.

Vlada će od 1. travnja za sve veće hrvatske otoke uvesti i noćne linije, koje će značajno popraviti prometne veze otoka s kopnom. Ujedno je pojasnio i uredbe kojima se potiče dodatno zapošljavanje novih osoba i kojima se planira dodatni gospodarski razvoj.

Za ispravak se javio zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)** koji je podsjetio na pojedine nejasne odredbe, te na pitanje autohtone divljači u odnosu na ranije povijesne etape.

Skrb i o staračkim domaćinstvima na otocima

Zastupnik **Frano Matušić (HDZ)** govorio je o predloženom pravu prvokupa, demantirajući da se time žele uvesti restrikcije za strance. Takva ocjena naprosto nije točna, jer je država dužna voditi osobitu brigu kako bi se priroda očuvala netaknutom, te o otočkom stanovništvu. Analizirao je zatim i pojedine odredbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, ocjenjujući da će 2009. godine hrvatski građani doći u nepovoljniji položaj od europskih državljana. Tek je dolaskom ove hrvatske Vlade počela veća skrb za otoke i njegovo stanovništvo, koja je potaknula snažnije investiranje i utvrdila subvencije pojedinih pomorskih linija. Zato je potrebno i ovaj zakonski prijedlog donijeti po hitnom postupku, jer se i pregledom Interneta možemo osvjedočiti koliki je interes za kupnju manjih otoka na Jadranu, ocijenio je zastupnik Matušić.

Time bi ujedno spriječili da ove nekretnine budu privedene nekoj drugoj svrsi, a na pitanja vezana oko uzgoja divljači treba odgovoriti struka.

Ponovno su uslijedili ispravci netočnog navoda. Zastupnik Lučin tako je osporio tezu da se tek sada na otocima lakše živi, te da će 2009. godine hrvatski građani doći u nepovoljniji položaj u odnosu na građane EU. Zastupnik Matušić upozorio je na povredu članka 209. Poslovnika, a zastupnik **Zdenko Antešić** odmah se javio zbog ispravka. Ocijenio je da je zastupnik Matušić iznio niz netočnih tvrdnji, a osobito kada je konstatirao da je tek ova Vlada

potaknula veću skrb o otocima. Replikirao je i zastupnik **Mimica**, objašnjavajući pojedine odredbe reciprociteta kao dvostranog odnosa, te liberalnog pristupa tržištu. Na repliku je odgovorio zastupnik **Matušić** podsjećajući da se pojedini odnosi trebaju računati imajući u vidu da EU danas broji 25 a ne 20 članica. Govorio je i o pojedinim povijesnim situacijama, podsjećajući da je SDP 25. lipnja 1991. godine izišao iz Sabora, jer nije želio podržati inicijativu za osamostaljenje Hrvatske. O neistovjetnosti reciprociteta i liberalizacije govorio je i zastupnik **Žužul**, pledirajući na kraju da se prekinu međusobna osporavanja oko stvari koje se nalaze u užbenicima diplomacije.

Na pitanja vezana oko uzgoja divljači treba odgovoriti struka.

Zastupnik **Šime Lučin** upozorio je na povredu članka 209. Poslovnika, kojom je povrijedio zastupnik Žužul s obzirom na to da je replicirao njemu, a javio se na repliku svom stranačkom kolegi. Situaciju je pokušao smiriti i **predsjedavajući**, upozoravajući na široko postavljene pojedine institute u postojećem Poslovniku. Zatim je riječ dao zastupniku **Matušiću** koji je zatražio da odgovori na repliku. Smatra da je zastupnik Žužul točno definirao pojedine pojmove i razlike između reciprociteta i liberalizacije tržišta nekretninama.

Zastupnik **Dražen Bošnjaković (HDZ)** upozorio je na činjenicu da Republika Hrvatska ima čak 746 manjih, nenaseljenih ili povremeno nastanjenih otoka. Zbog ovog je bogatstva potrebno regulirati odnose u slučaju prodaje nekretnina, pa je predloženi Zakon itekako dobrodošao. Osobito je značajno što će Vlada donijeti i propise kojima će urediti pitanje zaštite i korištenja manjih otoka, a tada će se vidjeti jasniji dometi i odvojena sredstva za ove namjene. Smatra da se ovim zakonskim prijedlogom trebaju približiti odredbe koje su Ustavom propisane o privatnom vlasništvu, te odredbe o otocima koji

su kao takvi dobro od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku. Kao rješenje pojavljuje se institut prvokupa, kojega bi trebala pratiti jednostavnija procedura, te amandman kojim bi vlasnik istovremeno predlagao cijenu i slao ponudu državi, županiji, gradu ili općini.

Na ovu bi ponudu trebalo odgovoriti u vremenskom roku od 30 dana i potvrditi da li prihvaćaju ponudu. Osim toga, trebalo bi obuhvatiti i regulirati mogućnost darovanja koje bi se ograničilo na jedan uski krug ljudi. Smatra ujedno da bi predloženi tekst trebalo prihvatiti, a Vlada bi trebala pažljivo sagledati sve upućene amandmane.

Spriječiti iseljavanje s otoka

Sada se za repliku na izlaganje zastupnika Bošnjakovića javio zastupnik **Jakša Marasović (HNS)**. Ocijenio je da su se prave vrijednosti na otocima već uglavnom prodale, a sada se čak prodaje tvornica sardina s Komiže, i to u Srbiju. Prigovorio je ujedno što se običnim ljudima ukidaju njihova ustavna prava da raspolažu vlastitom imovinom. Zašto se unutar jednog maslinika od 20 ili 50 hektara, ne bi dozvolila izgradnja jednog stambenog objekta, budući da se i takvim pristupom utječe na smanjivanje sve većeg iseljavanja stanovnika s otoka. Upozorio je ujedno da se stanovništvo Komiže počelo povećavati tek nakon doseljavanja djevojaka iz Dalmatinske zagore, koje su našle posao u tvornici ribljih konzervi.

Na repliku je odgovorio zastupnik Bošnjaković ocjenjujući da se predloženim mjerama nikako ne ograničavaju vlasnička prava. Njima se ujedno štiti opći interes Republike Hrvatske, a vlasnik će s državom ili jedinicama lokalne samouprave već riješiti pitanje oko uvjeta prodaje.

Zastupnik dr.sc. **Zvonimir Sabati (HSS)** iznio je vlastita iskustva i zapažanja prilikom istovara velikih tankera na otoku Krku, a sada je u pripremi i gradnja plinskog terminala. Takve situacije upozoravaju da je potrebno uložiti više sredstava na polju ekološke zaštite, budući da su otoci zbog svog položaja

ekološki vrlo osjetljive cjeline. Problemi se uočavaju i u prometnoj povezanosti, a određeni broj otočana nema pristup pojedinim dijelovima komunalne infrastrukture. Nitko neće bolje štiti vlastite interese od interesa samih otočana, pa bi država trebala uskočiti kako bi smanjila ozbiljne ekonomske i gospodarske probleme s kojima su suočeni pojedini stanovnici.

Uz bolju prometnu povezanost, trebalo bi poraditi i na kompletiranju komunalne infrastrukture, te utvrditi granice pomorskog dobra. Založio se ujedno i da se pravovremeno pripreme određeni podzakonski akti, te da se prilikom otkupa izbjegne mogućnost dugotrajnog procesa i obezvrjeđivanja imovine. Treba ujedno prihvatiti inicijativu otočana da se ne proširuju vrste divljači umjetnim putem i to na terenima gdje ih ranije nije bilo. Na kraju se založio za sprječavanje devastacije otoka, te za pronatalitetnu politiku, kako se ne bi gasio život na ovim mjestima. Zbog velikog broja prijedloga i primjedbi, predložio je da se pristupi drugom čitanju, ocjenjujući da bi se time postigla i bolja rješenja.

Otoci su zbog svog položaja ekološki vrlo osjetljive cjeline.

Uslijedile su dvije replike. Prvo je zastupnik **Zdenko Antešić** ispričao kako se narušio prirodni ciklus kada su na jedan otok bili uvezeni čagljevi. Njih se kasnije pokušalo ukloniti otrovanim mesom, ali najviše su nastradale sve druge vrste životinja i ptica, na koje se nije računalo. Treba zato sprečavati svaki nepromišljeni potez na ovako osjetljivom prostoru, upozorio je zastupnik Antešić.

I zastupnik **Anton Peruško (SDP)** smatra da se ne bi trebala narušavati vlasnička prava otočana. Dao je ujedno sažeti kronološki prikaz vlasničkih promjena na otocima kroz minula stoljeća. Hrvatska je bila stvarni vlasnik ovih prostora, a sada nakon rasprodaje imovine i banaka dolaze stranci koji u pojedinim situacijama ograničavaju prava

domaćeg čovjeka. I on se zbog velikog broja amandmana založio za provođenje drugog čitanja.

Potrebne su beneficije u slučaju ograničavanja vlasničkih prava na otocima

Zastupnik **Ante Markov (HSS)** ocijenio je da Vlada zbog interesa javnosti pokušava nekako zaštititi nekretnine na hrvatskim otocima. Mi u Hrvatskom saboru moramo stvoriti pravni okvir kako bi se riješili ovi problemi i pomirili interesi vlasnika otoka i države. Cilj koji se želi realizirati, ne može se postići zabranom prijenosa vlasništva, a sama se država mora jasno očitovati o pojedinim temeljnim pitanjima. Tako se između ostalog, mora utvrditi na kojim pozicijama država želi ući u vlasništvo i zaštititi određeni globalni interes. Čovjek koji živi na otoku, ne može razumjeti zbog čega se ograničavaju njegova vlasnička prava i raspolaganje imovinom, budući da za promet nekretninama na otocima vrijedi jedan posebni režim.

Ukoliko se već ograničavaju vlasnička prava, onda bi bilo pravedno da se utvrde određene beneficije pa bi trebalo razmisliti i o inicijativi da se utemelji otočni garancijski fond. On bi omogućavao vlasnicima nekretnina zadovoljnije svojih potreba u slučaju podizanja kredita za određene gospodarske aktivnosti. Time bi se izjednačili s pravima koja imaju ostali vlasnici nekretnina u Republici Hrvatskoj. Upozorio je ujedno na nesređeno stanje sa zemljišnim knjigama koje se moraju hitno urediti, ukazujući na specifičnosti na prostorima kornatsko-žutske otočne skupine. Iako su ovi otoci uredno kupljeni od Talijana još prije 150 godina, zemljišne knjige još uvijek nisu doživjele promjenu, a nekretnine su se prenosile na temelju uobičajenog tradicijskog prava nasljeđivanja. Zastupnik Markov založio se za konkretne mjere koje bi potaknule razvoj gospodarstva na otocima. To je ujedno preduvjet da se zaustavi demografska regresija, jer se radi o cjelinama koje se moraju sačuvati i koje su naj-

kvalitetnije na cjelokupnom hrvatskom prostoru. Mi kao baštinci, ovaj prostor sutra moramo prenijeti slijedećim naraštajima, ocijenio je zastupnik Markov.

Opet su uslijedile replike. Prvo je zastupnik Tadić upozorio kako se putem osnivanja fiktivnih tvrtki odvija kupnja nekretnina, ukazujući da se rješavanje problema nazire u postojećim ustavnim odredbama. Zatražio je da se Zakon uputi u drugo čitanje. Odgovarajući na repliku zastupnik Markov složio se oko definiranja problema. Međutim, bez obzira na kvalitetu, Zakon sam po sebi neće riješiti nagomilane probleme na otocima. Sugerirao je da se napravi zajednički i osmišljeni plan revitalizacije gospodarstva u kojemu će svi prepoznati zajedničke interese i prioritete.

Repliku je uputio i zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** upozoravajući da na živ promet nekretninama upućuju i sadržaji oglašavanja u "Narodnim novinama". Razmjeri prodaje nekretnina znatno su veći od onih koje ističemo, a činjenična situacija daleko je nepovoljnija za Hrvatsku. Zastupnik Markov i sam je upozorio da se dio poslova obavlja na zakonom upitan način, upozoravajući na zlorabe prilikom fiktivnog osnivanja tvrtki koje služe kao pravno pokriće prilikom kupovine nekretnina. Takve se radnje moraju sprječavati, budući da se zaobilaze stvarni interesi otočnog stanovništva, ali i Republike Hrvatske.

Zastupnik **Damir Kajin (IDS)** u svojoj je replici upozorio da se ne zaboravi na nepovredivost vlasništva. Temeljno pitanje zrcali se u tome tko ima pravo zabraniti nekom otočaninu prodaju imovine, kako bi najvjerojatnije rješavao neka tekuća egzistencijalna pitanja. Uostalom, kao domaći kupci mogu se javiti samo predstavnici graditeljske mafije i tajkuni koji su se obogatili na privatizaciji i pretvorbi 90-tih godina. Potrebno je dakle, utvrditi ustavnu osnovu predloženih mjera, te utvrditi njegovu provedivost, odnosno jesu li za predložene mjere osigurana dostatna financijska sredstva.

I na ovu je repliku odgovorio zastupnik Markov, konstatirajući da prvokup nije zabranjen, već se pojedine stva-

ri pokušavaju uskladiti. Napomenuo je da i njegova obitelj ima otok, ali ga ne namjerava prodavati. U slučaju da se namjerava prodati otok, ovim se prijedlogom ipak otvaraju zakonske mogućnosti njegove realizacije. Ponovio je potrebu da se prvo preciziraju vlasničke knjige, utvrdi obalni pojas i razgraniči koja je parcela prva do mora. Ocijenio je da su zbog propusta na ovom planu, otočani siromasi koji metaforički govoreći, "žive na rudniku zlata".

Iako su Kornati kupljeni još prije 150 godina zemljišne knjige još nisu u potpunosti sredene.

Replicirala je zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** ocjenjujući da je zastupnik Markov ispravno naglasio probleme otočnog stanovništva. Ne mogu se kažnjavati niti osporavati vlasnička prava otočanima koji su zbog egzistencijalnih potreba prisiljeni prodavati svoju imovinu. Nije međutim, problem dobiti ZK izvadak u gruntovnicama, budući da se netočni podaci prepisuju u digitalnom obliku. Vi možete brzo dobiti izvadak, ali vam na njemu stoji posljednje stanje još iz 1898. godine, pa je prema tome ono neupotrebljivo. S ovakvim se konstatacijama suglasio i zastupnik Markov, potvrđujući da ljudi i prostor na otocima tvore jednu cjelinu, pa ih zajedno treba i štiti. Demografska politika treba ići uzlaznom putanjom, istovremeno sa stvaranjem boljih gospodarskih uvjeta, pa će se osjetno smanjiti i prometovanje nekretninama. Ljudi koji žive na otocima svjesni su da je riječ o najljepšem dijelu svijeta, pa ga neće olako prepustiti ili dati drugima.

Zastupnik **Zdenko Antešić (SDP)** u svojoj je replici potvrdio da bolju zaštitu treba pružiti otočanima kao i njihovoj prirodnoj okolini. Dok se deklarativno raspreda o potrebi zaštite prostora, suočeni smo s pojavama betonizacije obale, izgradnje apartmana i devastacije cjelokupnog prostora. Da bi se osujetili ovi procesi potrebno je raditi na boljoj prometnoj povezanosti otoka i spriječi-

ti nastavak restriktivnih mjera koje nerijetko provode i državna tijela ukidanjem ispostava pošte ili drugih ureda državne uprave.

Odgovarajući na ovu repliku, zastupnik Markov upozorio je da su se stvari u posljednjih 50 godina mijenjale s lošijeg na gore, jer vlasnici koji su oduvijek živjeli na otocima, često puta nisu imali sredstava za prostorno planiranje.

Potrebna je bolja prometna povezanost s otocima

Riječ je zatim dobio i zastupnik **Željko Kurtov (HNS)** koji je podržao pravo prvokupa, ali to pravo treba se odnositi i na općine, gradove i županije. Međutim, nije se složio s primjenom hitnog postupka, te je upozorio da bi država trebala izaći s preciznijim planom i utvrđenim rokovima otkupa. Citirajući zakonske odredbe sadržane u članku 17. upozorio je da se navedeni planovi trebaju provoditi u životu kako bi otočani mogli rješavati i svoje životne probleme. Založio se za uvođenje više brodskih linija za otoke, sanaciju rive i obale, sređivanje katastra i infrastrukture, pa će se onda konačno moći govoriti o popravljaju uvjeta života na otocima. Podržao je donošenje Zakona, nakon što se isprave slabosti koje su uočene u predloženom zakonskom tekstu.

Repliku je uputio zastupnik **Damir Kajin (IDS)** ocjenjujući da će na otocima uslijediti brži gospodarski rast tek nakon decentralizacije. Takve je stavove potkrijepio statistikama gospodarskog rasta u periodu kada su otoci i lokalne samouprave imali najviše prava što se odnose na upravljanje vlastitim prostorom. Ondašnje su skupštine općina raspolagale sa 60% fiskalnih sredstava koja su trošena prema utvrđenim prioritetima. Zastupnik Kurtov u svom je odgovoru ocijenio da izneseni podaci nisu u potpunosti točni, jer ne mogu previše pomoći u onim sredinama gdje dominiraju staračka domaćinstva. Takav je primjer otoka Krka. Otoci trebaju što širu samoupravu, ali se pozitivni pomaci neće moći realizirati bez pomoći države.

Drugu repliku uputio je zastupnik **Zdenko Antešić (SDP)** ocjenjujući da se premala pozornost posvećuje donošenju prostornih planova koji su gotovo jedini način zaštite prostora. Zatražio je od Vlade da zajedno s lokalnom samoupravom obznani ove podatke. Ujedno je predložio da se otkupi manjih otoka, prioritarno ponude državi, jer lokalna samouprava naprosto nema dovoljno sredstava za ove namjene.

Odgovarajući na repliku, zastupnik Kurtov ocijenio je da u predloženom tekstu ima određenih nedorečenosti jer pojedini otoci imaju spoj s kopnom. I zbog ovakvih izuzetaka koji nisu precizirani bilo bi najbolje da se provede drugo čitanje.

Repliku je uputio i zastupnik **Ante Markov (HSS)** govoreći o specifičnoj poziciji Kornatskih otoka. Oni nisu povezani, pa bi zato potpora države trebala biti realna i različita od otoka do otoka. U kontaktima s otočanima nameću se prioritarna pitanja koja bi trebalo odmah rješavati. To se primjerice odnosi na subvencije broderskih linija, bolju opskrbu i zdravstvenu zaštitu. Obitelji koje žive u nacionalnim parkovima imaju ograničenja, pa bi im trebalo pružiti odgovarajuću potporu.

Na postavljena pitanja i primjedbe ponovno je odgovarao državni tajnik **Branko Bačić**. Smatra da je dio rasprave praktički izišao iz namjere i intencije koju je uputio predlagatelj. Podsjetio je na sustavne mjere koje je država provela nakon donošenja Nacionalnog programa održivog razvitka otoka. Iz ovih je mjera izašao čitav spektar poboljšanja, olakšica i subvencija, koje su na određeni način utjecale na lakši život otočana. Da nije bilo ovakvih poteza, život na otocima bio bi mnogo teži, a o poboljšanjima svjedoči i usporedba o porastu stanovništva na otocima u periodu između 1991. i 2001. godine.

Iznio je zatim statističke podatke koji potkrepljuju iznijete navode, te upozorio da su samo u posljednje dvije godine pokrenuti radovi i izgrađene četiri nove luke i brojni objekti infrastrukture, a asfaltiran je i čitav niz prometnica na brojnim otocima. Ne može se očekivati

da Zakon o otocima zadire u sve zakone, koji na bilo koji način definiraju život na otocima.

Svakako se mora riješiti imovinsko-pravno stanje, utvrditi zemljišno-knjižni vlasnici, te povući granica pomorskog dobra, ocijenio je na kraju izlaganja predstavnik Vlade Republike Hrvatske.

Konkretnija pomoć u gospodarskom razvoju

Rasprava je nastavljena izlaganjem zastupnika dr.sc. **Miljenka Dorića (HNS)** koji je upozorio da bi predlagatelju trebalo uputiti više konkretnih ideja, inicijativa i prijedloga. Ovakvim pristupom pomoći ćemo samo razvoju Sjevernog i Južnog Zelanda, ocijenio je zastupnik iznoseći sugestiju o mogućem nastavku postupnog iseljavanja. Hrvatska je bogata otočna zemlja, a broj botaničkih vrsta samo je na otoku Krku rašireniji nego u čitavoj Austriji. Trebala bi nam konkretnija izvješća o uočenim problemima kako bi jasnije i preciznije mogli voditi raspravu i utjecati na rješavanje nagomilanih problema. Iznio je primjerice, da se samo proizvodnjom eteričnih ulja mogu postići veliki rezultati, ali mi ne znamo koliko se potrebnih kadrova školuje unutar farmaceutske industrije. Naveo je zatim i čitav niz podataka o tradiciji uzgoja lavande, tražeći istovremeno da se na otocima konačno uvedu uvjeti jednaki onima koje imaju stanovnici Rijeke, Splita, Zadra i ostalih priobalnih gradova.

Osvrnuo se zatim i na okolnosti i razloge koji su doveli do ukidanja mogućnosti korištenja povlastica u trajektnom prijevozu. Zamjerio je državnom tajniku što se donesene mjere ne provode, ocjenjujući da se tako ne poštuje doneseni zakonski akt. Govorio je zatim i o lovstvu kojega se pokušava razvijati kao dodatni turistički sadržaj, pa su tako veprovi i jeleni dovučeni na otoke Cres i Lošinj. Pri tome se nije razmišljalo o poremećaju bioloških vrsta, kao ni o dugoročnoj šteti pa je ovaj dio predloženog teksta apsolutno neprihvatljiv. Govoreći o pravu prvokupa, predložio

je da se odrede precizni vremenski rokovi unutar kojega bi se trebao provesti postupak prodaje. Iznio je zatim primjere koordiniranosti i povezanosti francuskih službi koje su povezane i u situaciji kada se za posao raspituju nezaposlene osobe. Daju se točni podaci o tržišnim potrebama, mogućnostima i poticajima, a sve detalje prate i bankarske institucije nudeći povoljne kredite. Kod nas vlada opća nezainteresiranost po tom pitanju, pa bi korisna strana iskustva trebalo primjenjivati i na našim situacijama, zaključio je zastupnik Dorić.

Država se mora pobrinuti za što bolji linijski promet i za izgradnju objekata infrastrukture.

Zastupnik **Josip Leko (SDP)** smatra da se temeljno pitanje vodi oko mogućih državnih programa zaštite, a da se pri tome ne mijenja vlasništvo manjih otoka. Iz prijedloga se nazire solucija da bi državno vlasništvo bilo nekakvo super-vlasništvo, iako po Ustavu svako vlasništvo ima jednaki status. Ocijenio je da ustavne formulacije već štite otoke i obalu kao osobito značajna područja za Republiku Hrvatsku, ali se nigdje ne vidi sadržaj i smisao ove zaštite. Ujedno je konstatirao da unutar proračuna nisu osigurana sredstva za ovu namjenu, a prethodno bi trebalo srediti i sve zemljišne knjige. Promet se i sada događa, ali se ne unosi u knjige. Prema podnesenom prijedlogu, nekretnine može kupiti država ili lokalna samouprava, ali što se događa ukoliko je za kupnju zainteresirana primjerice Varaždinska županija. Trebalo bi pojedine namjere urediti urbanističkim planom, jer se tako legitimno radi ne samo u Hrvatskoj, već i u ostalim europskim državama, a bez zadiranja u vlasnička prava. Zbog uočenih slabosti, trebalo bi svakako provesti drugo čitanje jer sve posljedice ovakvog prijedloga nisu sagledane ni u formalno-pravnom smislu, upozorio je zastupnik Leko.

Za riječ se ponovno javio zastupnik **Damir Kajin (IDS)** pitajući hoće li

predloženi zakon uopće biti provediv u praksi. Razmatrao je visinu mogućih financijskih sredstava, postavljajući pitanje o sposobnostima same države za ovakve investicije. Država se nije u stanju brinuti ni za zdravstveni standard, a kamo li za kupnju otoka, ocijenio je zastupnik. Ni lokalne zajednice ne mogu uskočiti kao zainteresirane, budući da imaju svoje prioritete koji na prvo mjesto stavljaju izgradnju objekata komunalne infrastrukture. Iznio je zatim neke pojedinosti o novim vlasnicima manjih otoka kod Primoštena te u Istri kod Medulina. Postavio je pitanje: Tko je prodao otočiće Fraškeru i Fraške-rić kod Medulina ruskim milijarderima? Ti su otoci prvobitno bili namijenjeni za turističku izgradnju, a u međuvremenu su izmijenjeni prostorni planovi, pa su Rusi zapravo kupili "mačka u vreći". Sada se traže veze i prenamjena prostora, što daje lošu sliku o cjelokupnoj zemlji. I on se složio o potrebi da se eventualna zaštita prostora obavlja putem prostornih planova, upozoravajući da se nitko ne bi trebao igrati s potencijalnim investitorima. Govorio je zatim o situacijama u prošlosti, kada su stvoreni uvjeti za turističko uređenje Brijuna. Analizirao je zatim mogućnosti bolje trajektne povezanosti, ukazujući na određene specifičnosti vezane uz lovstvo. Sugerirao je zatim da država treba stvoriti temelje za bolji gospodarski sustav na otocima, jer postojeće djelatnosti naprosto nisu dovoljne. Ponovio je prijedloge i apele o potrebi radikalne decentralizacije, ocjenjujući da su se otoci u periodu između 1974. i 1990. godine ipak najbrže razvijali.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Franjo Matušić (HDZ)** ocjenjujući iznijete podatke o bržem razvoju otoka u navedenom periodu, naprosto nevjerovatnim. Javnost dobro zna kako se živjelo nekada i sada na otocima, a mještani mogu samostalno odlučivati na koji način će raspolagati svojim prostorima.

Za riječ se javio i zastupnik dr.sc. **Antun Vujić (SDP)** iznoseći kronologiju oko gradnje i obnove Hvarskog kazališta.

Ograđena lovišta neprimjerena otocima

Repliku na izlaganje zastupnika Kajina, uputio je zastupnik **Krunoslav Markovinović (HDZ)** ocjenjujući da su ruski kupci dobro znali što kupuju i da na nenaseljenim otocima nema izgradnje. Zatim je o izgradnji Hvarskog kazališta govorio i zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)**, upozoravajući ujedno da sačuvani tekstovi otočkih statuta ne govore o lovočubarima, budući da nema ni divljači. Postojala su zajednička dobra i pašnjaci, a danas se ove površine pokušavaju pretvoriti u ograđena lovišta gdje bi par osoba zauzelo status nekadašnjih feudalaca. Cijeli ovaj koncept lovstva, predstavlja narušavanje osjetljivog otočkog eko-sustava. Osim toga, stvaranje lovišta povlači za sobom još jedno odjeljivanje prostora na otocima koji su ionako male cjeline, upozorio je zastupnik Tadić. Podsjetio je i na nevolje koje s veprovima imaju stanovnici Hvara, pa ne bi trebalo ponavljati eksperimente koji su se svojedobno ostvarili sa uvozom mungosa. Oni su prioritarno trebali smanjiti veliki broj poskoka na pojedinim otocima. S otočkim se eko-sustavom ne bi smjelo eksperimentirati, jer su posljedice u pravilu nepredvidljive i loše, a sve navedene slabosti razlog su zbog kojih bi trebalo provesti drugo čitanje.

U posljednje dvije godine izgrađene su četiri nove luke, uređene brojne prometnice i objekti za potrebe otočana.

Podsjetio je na ranije inicijative HSP-a oko prvokupa otoka, koje nažalost, nisu naišle na potporu vladajuće većine. To pravo uostalom već postoji kao definirano, u Zakonu o zaštiti kulturnih dobara, a Ustav u članku 52. otoke definira kao dobra od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku. To ne znači da treba odustatati od zaštite vrijednih nekretnina,

a nitko nas ne priječi da poduzmemo određene pravne korake u tom smjeru i u tekstu postojećih sporazuma. Ujedno postoji potreba za izuzećem pojedinih cjelina, jer je primjerice otočić Daksa kod Dubrovnika poznat kao masovna grobnica, a izuzeti su i manji otoci sa svjetionicima, graničnim obilježjima i unutar nacionalnih parkova. Sustav kompenzacija u navedenim bi se slučajevima, trebao urediti podzakonskim aktima. Upozorio je zatim na štetu ukoliko se izbrišu subvencije u trajektnom prijevozu za otočane. Zbog navedenih manjkavosti i zastupnik Tadić predložio je da se ovaj Zakon donese u dva čitanja. Tako bi se uvažile sve primjedbe koje su se čule tijekom rasprave, ali i one koje su pristigle od strane otočkih stočara i poljoprivrednika.

Repliku je uputio zastupnik **Damir Kajin** koji je naveo da se pitanja prvokupa trebaju odvijati kroz institucije sustava, a oko izgradnje Hvarskog kazališta oslonio se na podatke koje je iznosio zastupnik Peronja. Analizirao je zatim strukturu i visinu izdvajanja države za otočke potrebe koja su evidentna, ali usprkos tome ne mogu nadomjestiti sve prednosti koje bi se pokazale većom decentralizacijom i snažnijom fiskalnom pozicijom lokalne uprave i samouprave. Zastupnik **Tonči Tadić** odgovorio je na repliku, ponavljajući da bi se ovdje mogli primijeniti isti zakonski mehanizmi koji već postoje za kulturna dobra. Država bi trebala pokušati uvesti više reda i pratiti što se događa na ovom polju. Zastupnik Tadić zatim je nastavio petominutno izlaganje kao predstavnik Kluba zastupnika HSP-a, te podsjetio na zaključke koje je ovaj klub svojedobno uputio u proceduru. Predložio je da se zaduži Vlada Republike Hrvatske da u sklopu državnog programa predškolskog odgoja, osnovnog i srednjeg obrazovanja uredi pitanje prava na obrok onih srednjoškolaca koji pohađaju srednju školu u gradovima na kopnu. Radi se o ukupno 400 srednjoškolaca, pa bi ova izdvajanja mogla biti u visini od 4 milijuna kuna godišnje, ocijenio je zastupnik Tadić. Oko pojedinih bi problema trebalo obaviti ankete s otočani-

ma, uvesti otočka vijeća na razini županija i države, te zakonski obvezati jedinice lokalne samouprave da međusobno surađuju kako bi se pojedini zajednički problemi poput trajektnog prijevoza, brže i efikasnije uredili.

Na sličan bi način trebalo rješavati i probleme školstva, zdravstvene zaštite, zbrinjavanja otpada i pitanje vodoopskrbe, ocijenio je zastupnik Tadić.

Stimulirati tradicijske oblike gospodarstva

U ime **Kluba zastupnika HSLS-a** govorio je zastupnik dr.sc. **Zlatko Kramarić**. Složio se da se brojni problemi načelno rješavaju, ali postavlja se pitanje njihove svrsishodnosti i efikasnosti u svakodnevnoj praksi. Osobito je značajno da se riješe problemi oko načina i uvjeta prodaje nekretnina na malim nenastanjenim otocima, obavi zaštita od neplanskog gospodarenja, te da se stimuliraju tradicijski oblici gospodarstva kojima bi trebalo realizirati bolji život na otocima. Podsjetio je zatim da Hrvatska ima oko 1200 otoka, ali jedno su otoci spojeni s kopnom, a drugo pučinski, poput Palagruže i Jabuke.

Država mora urediti svoj pristup ovim činjenicama, a u situacijama poput ove ne bi trebalo inzistirati na hitnom postupku. Potrebna je i bolja koordinacija među ministarstvima, jer je tek nedavno otvorena rasprava o brodskim linijama, pa bi pojedina rješenja trebalo uskladiti da bi bila prihvatljivija za otočno stanovništvo, ocijenio je zastupnik Kramarić. Smatra ujedno da bi i lokalne zajednice trebale pokazivati više inicijative i koristiti upravo one mehanizme koje omogućuje Europska unija. Može se tako tražiti proglašavanje spomenika prirode ili arhitekture, a ne čekati posljednji trenutak i 2009. godinu. I druge zemlje koriste slične zakonske institute, pa bi trebali biti svjesni da država baš nije uvijek najbolji gospodar vlasništva.

Za ispravak se javio zastupnik **Franjo Matušić (HDZ)** koji je napomenuo da je završena rasprava Zakona o linijskom prometu, ali nije provedeno glasovanje.

Netočno je i da ne koristimo mehanizme proglašavanjem zaštićenih prirodnih cjelina, jer je trenutno u proceduri veći broj upravo takvih zahtjeva.

Spriječiti neprimjerenu prodaju nekretnina na malim i nenaseljenim otocima

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorila je zastupnica **Mirjana Brnadić** koja, kako kaže i sama, dolazi s jednog otoka, Vira. Tamo su problemi specifični, jer ima veliki broj objekata koji su sagrađeni mimo zakonskih propisa i bez odgovarajućih dozvola. Podržala je ocjene kako je predlagatelj u raspravi uputio ona rješenja kojima se suštinski uređuju pojedina pitanja, te strateški štite važni interesi Republike Hrvatske. Uz određena poboljšanja koja su upućena putem amandmana i predloženi zakonski tekst pridonijet će učinkovitom gospodarenju otočnim bogatstvom, te pridonijeti očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti. Osim toga, njegovom će se primjenom utvrditi granice pomorskog dobra, te spriječiti neprimjerena prodaja nekretnina na malim, povremeno nastanjenim ili nenastanjenim otocima. Zato će Klub zastupnika HDZ-a glasovati za donošenje izmjena i dopuna Zakona o otocima.

Pojedine namjere treba urediti putem urbanističkog plana jer je takva praksa i u Europi.

Državni tajnik za more, **Branko Bačić** iznio je završni osvrt uoči glasovanja, te ponovio ocjenu da ne vidi bitne razloge zbog kojih bi trebalo provesti drugo čitanje. Temeljna postavka koja proizlazi iz izmjene i dopune samog Zakona, odnosi se na pravo prvokupa, a na tom području nije bilo bitnih zamjerki. Ovi se postupci vrlo detaljno propisuju, kao i pitanja oko postavljanja granice pomorskog dobra, izvodi iz zemljišnih knjiga, izvodi iz posjedovnog lista, te kopije katastarskog plana. Propisano je tko

provodi pravo prvokupa, a vrlo detaljno definiran je i način uvođenja i zabilježbe u zemljišnoj knjizi, pravo prvokupa, kao i definirana tržišna cijena.

Otoke koji su dio memorijalnih cjelina, nacionalnih parkova ili s izgrađenim svjetionicima, treba izuzeti, a kompenzaciju urediti podzakonskim aktima.

Govoreći o primjedbama koje se odnose na obalni linijski prijevoz, državni tajnik upozorio je da neke mjere nisu provedive. Tako se primjerice ne može određivati cijena od par kuna za liniju Jablanac-Rab, jer se to naprosto ne može provesti. To znači da država za subvencije linijskog prijevoza, ne može odvojiti iznos od milijardu kuna. Međutim, mjere zaštite prijevoza mogu se vrlo efikasno provesti putem uvođenja vinjeta. Govoreći o lovstvu na otocima, predlagatelj je vodio računa o tradiciji i o mogućnostima opstanka pojedinih vrsta, te je saslušao glas i upute struke. Svaki otok ima svoje specifičnosti i o tome je predlagatelj vodio računa, kako bi zaštitio poljoprivredne površine na otocima. Postojećim zakonskim propisima, definirane su i djelatnosti koje se potiču putem HBOR-a. Na istom se konceptu mogu realizirati i iznijete inicijative oko boljeg korištenja i proizvodnje eteričnog ulja na otocima.

Poticajne mjere za brže zapošljavanje

Ukazao je zatim i na poticajne mjere za brže zapošljavanje nezaposlenih na otocima. Ove mjere utjecale su na stopu nezaposlenosti koja je značajno manja u odnosu na ostalo područje Republike Hrvatske. Uz prihvaćanje određenih amandmana, predloženi zakonski tekst možemo uputiti na glasovanje, budući da nije bilo bitnijih primjedbi. Temeljna stvar odnosi se na radnje oko prava prvokupa koji je opravdan i prihvaćen, a određene nedorečenosti bit će do sutra

razmotrene, sukladno pojedinim podnesenim amandmanima, zaključio je državni tajnik **Branko Bačić**.

Predsjedatelj je zaključio raspravu, te pozvao predstavnika predlagatelja da se očituje o predloženim amandmanima.

OČITOVANJE O PRIJEDLOZIMA I AMANDMANIMA

Božidar Kalmeta najprije se očitovao da ne prihvaća Prijedlog zaključka kojega je predložio Klub zastupnika HSP-a, a kojim bi se povodom predloženog teksta, provela rasprava u prvom čitanju. Kao razloge ministar navodi zaštitu hrvatskih državnih interesa. Uslijedilo je glasovanje. Zaključak nije prihvaćen, budući da je "za" prijedlog HSP-a glasovalo 12, "suzdržanih" je bilo 10, a "protiv" 62 zastupnika. Uslijedilo je glasovanje o podnesenim amandmanima. Upućena su i dva amandmana Vlade, pa je većinom glasova prvo potvrđeno da će se provesti glasovanje i o ovim amandmanima, koji su došli nakon što je zaključena rasprava. Prijedlog da se o ovim amandmanima raspravlja i glasuje, podržalo je 74 zastupnika, dok ih je 7 bilo suzdržano, uz 4 glasa protiv.

- Prvi amandman kojim se mijenja članak 8. podnio je predlagatelj, **Vlada Republike Hrvatske**. Predložili su da se u članku navede da se: "na otocima zabranjuje unošenje i uzgoj divljači koja od prirode ne obitava na otoku". Zatim se nabroja da se u zatvorenim lovištima mogu uzgajati srne i jeleni lopatari, a novom stipulacijom uvedena su ograničenja koja se odnose na mungose i muflone, koji se izuzimaju iz odredbe članka 8. O Vladinom amandmanu je govorio i zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić**, navodeći da nisu podržali uvođenje mungosa i muflona, pa je dobro što je Ministarstvo izbacilo navedenu odredbu. Ponovno je upozorio na štetnost zatvorenih lovišta na otocima, pa iz tih razloga ne mogu prihvatiti amandman. Pristupilo se glasovanju. Amandman Vlade prihvaćen je većinom glasova.

- Drugi **Vladin** amandman odnosi se na članak 21. kojem je dodan članak 35. stavak 3. koji se mijenja i glasi: "Pravo prvokupa na nekretnine iz stavka 1. ovog članka odnosi se i na njihovo otuđenje temeljem darovnih ugovora, unošenje nekretnine kao uloga u trgovačko društvo, u ovršnim i stečajnim postupcima kao i u postupcima stjecanja fiducijarnog vlasništva. Iznimno, pravo prvokupa ne odnosi se na otuđenje nekretnina temeljem darovnih ugovora pod uvjetom da su darovatelj i obdarenik svrstani u prvi nasljedni red". I ovaj amandman Vlade prihvaćen je većinom glasova.

- Zatim se prešlo na očitovanje o amandmanima zastupnika i klubova zastupnika koji su razvrstani na tabeli. Prvo se odlučivalo o amandmanu **Kluba zastupnika HSS-a** koji je predložio da se u članku 1. stavku 1. dodaje nova alineja koja glasi: "svi riječni otoci i otoci u jezerima". Amandman nije naišao na podršku ministra Kalmete, pa ga je zastupnik Markov povukao u ime predlagatelja. Međutim, za riječ se u ime Kluba javila i zastupnica **Ljubica Lalić** koja je predložila da se provede glasovanje i dodatno pojasnila smisao i intenciju podnesenog amandmana. Pristupilo se glasovanju. Amandman nije usvojen.

- Ministar je prihvatio amandman **Odbora za zakonodavstvo** kojim se u članku 3. stavku 1. brišu riječi: "alineji". Predsjedavajući je utvrdio da time predloženi amandman postaje sastavnim dijelom teksta.

- Zastupnik dr.sc. **Miljenko Dorić (HNS)** predložio je da se u članku 5. iza riječi "cestovni", dodaju riječi "i javni pomorski". Ministar nije prihvatio amandman, a predlagatelj je zatražio da se obavi glasovanje. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

- Nije prihvaćen ni slijedeći amandman istog podnositelja. Zastupnik Dorić predložio je izmjene u stavcima koje se odnose na članak 6. a uređuju javni pomorski prijevoz.

- Sastavnim dijelom teksta postao je i slijedeći prihvaćeni amandman **Odbora za zakonodavstvo**. Predložili su, a

ministar je prihvatio, da se u članku 6. u dodatnom novom stavku 5. članka 10. riječi: "članku 10. ovoga Zakona" zamjenjuju riječima: "odredbama ovoga članka".

- Ministar nije prihvatio slijedeći amandman kojega je uputio **Klub zastupnika SDP-a**. Predložene su izmjene teksta u članku 8. u izmijenjenom članku 13., te predloženo dodavanje novih stavaka kojima se zabranjuje unošenje i uzgoj divljači koja od prirode ne obitava na otoku. Naveli su također da se uz dozvole može jedino uzgajati mufloni i srne, a ostale vrste koje nisu izvorne trebaju biti odstranjene ili odstranjene. Za unošenje sitne divljači koja ne obitava na otocima, mora se pribaviti dozvola koju daje Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva po pribavljenoj suglasnosti središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove zaštite prirode. Ministar Kalmeta napomenuo je da ne može prihvatiti navedeni amandman budući da je on već uređen amandmanom Vlade Republike Hrvatske. Zastupnik Linić povukao je navedeni amandman iznoseći potrebu da se istrijebe divlje svinje koje nanose veliku štetu poljoprivrednicima na otocima. I predsjedavajući je konstatirao da je amandman Kluba zastupnika SDP-a povučen.

- Zastupnik dr.sc. **Miljenko Dorić** svojim slijedećim amandmanom predložio je da se na sličan način kao i u prethodnom, uredi članak 8. kojim se utvrđuju okolnosti unošenja i uzgoja divljači, koja prirodno ne obitava na otoku. Ministar Kalmeta napomenuo je da ne može prihvatiti navedeni amandman, budući da je on već uređen amandmanom Vlade Republike Hrvatske. Ovakvo objašnjenje zastupnik nije prihvatio, ocjenjujući da je pojedinim odredbama Vladin amandman izravno suprotan predloženom tekstu. Da se ostalo na prvom stavku, prihvatio bi amandman, ali kasnije odredbe su u suprotnosti, ocijenio je zastupnik Dorić. Predložio je da se pristupi glasovanju. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

- Zastupnica **Irena Ahel (HDZ)** svojim je amandmanom na članak 8. stavak 2. predložila da se u stavku 2. izbaci riječ muflon ("ovis aries musimon Pall"). Nakon što je ministar Kalmeta napomenuo da je prijašnjim amandmanima već izbačen muflon, predlagateljica je povukla navedeni amandman.
- Slijedeći amandman podnio je zastupnik mr.sc. **Nikola Ivaniš (PGS)** predlažući brisanje stavaka 2. i 3. u članku 8. I ovaj je amandman uređen ranije prihvaćenim amandmanom Vlade, pa nije prihvaćen. Budući da nije bilo nazočnog podnositelja, pristupilo se glasovanju. Amandman nije prihvaćen.
- **Odbor za zakonodavstvo** predložio je da se u člancima 13, 18, 21, 25, 26. i 27. ispred riječi: "Zakona" dodaje riječ: "ovoga". Amandman je prihvaćen i postao je sastavnim dijelom predloženog zakonskog teksta.
- Jednaki ishod uslijedio je i prihvaćanjem amandmana **Odbora za zakonodavstvo**, koje je predložilo da se u članku 14. brišu riječi: "Zakona o otocima".
- Isti odbor podnio je i slijedeći amandman kojim se predlaže da se u članku 17. stavku 1. riječ: "resornih" zamjenjuje izrazom: "nadležnih". I ovaj je amandman prihvaćen, te postao sastavnim dijelom zakonskog teksta.
- Zastupnik **Dražen Bošnjaković (HDZ)** podnio je amandman na članak 21. kojim se mijenjaju stavci 1. i 2. Njima se uređuju detalji kojima vlasnik na malim, povremeno nastanjenim i nenastanjenim otocima pisanom podneskom nudi nekretninu na prodaju Republici Hrvatskoj i tijelima lokalne uprave i samouprave. Također se uređuju i detalji oko odgovora na podnesenu ponudu oko prvokupa. Ministar je napomenuo da se ne može prihvatiti navedeni amandman, jer u Zakonu stoji da se pravo prvokupa ne treba istovremeno nuditi državi, te županiji i gradu. Zastupnik je prihvatio obrazloženje te povukao amandman.
- Zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** svojim je amandmanom predložila da se u članku 35a. u stavku (1) riječ "prodati" zamjenjuje riječju "otuđiti". Ni ovaj amandman nije bio prihvatljiv za predlagatelja koji je napomenuo da je ova odredba već riješena člankom 35. u stavku 3. Amandman je povučen.
- Zastupnica **Antičević-Marinović** uputila je i slijedeći amandman. Njime se u članku 35a. u stavku (2) brišu riječi: "i u postupcima stjecanja fiducijarnog vlasništva". Ministar je napomenuo da se ne može prihvatiti ni ovaj amandman, jer zabilježba prava prvokupa ne ograničava pravo raspolaganja nekretninom. Zastupnica nije prihvatila ovakvo obrazloženje navodeći definiciju fiducija, koja se razlikuje od drugih osiguranja poput hipoteke. Uslijedilo je glasovanje. Amandman nije prošao.
- Zastupnik **Ante Markov (HSS)** podnio je amandman kojim se u članku 35a., iza stavka 3. dodaje novi stavak 4. koji glasi: "Osniva se otočni garancijski fond za davanje jamstva vlasnicima nekretnine čije je pravo u pravnom prometu ograničeno ovim Zakonom. Vlada Republike Hrvatske će u roku od 90 dana od stupanja na snagu ovoga Zakona u skladu sa člankom 35.b. stavak 3. osnovati otočni garancijski fond i donijeti pravilnik o postupanju". Uređuju se na novi način i stavci 4, 5, 6. i 7. koji postaju stavci 5, 6, 7. i 8. Ministar je ovu ideju ocijenio dobrom, ali nije prihvatio amandman. Budući da se ne ograničava pravo raspolaganja sa vlasništvom, nema potrebe za ovim fondovima. Dodatna obrazloženja dao je i zastupnik Markov koji je upozorio da ipak postoje određena ograničenja jer se na zemljište ne može dobiti fiducij, pa prema tome ni pravo na kredit. Pristupilo se glasovanju. Amandman nije prošao.
- Ministar Kalmeta prihvatio je slijedeći amandman kojim se u članku 35a. u stavku (4) iza riječi plana dodaju riječi: "te jamčiti zaštitu od evikcije". Amandman je uputila zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović**.
- Nije međutim, prihvaćen slijedeći amandman zastupnice, koja je sugerirala da se u članku 35a. u stavku (5) iza riječi ili neprihvatanja ponude dodaju i riječi: "a prodajnu cijenu isplatiti u dogovorenom roku". Ministar je napomenuo da se ove obveze reguliraju kupoprodajnim ugovorom. Ministrica se načelno složila s ovakvim pristupom, ali i podsjetila na kršenja potpisanih ugovora pa i od strane države. Napomenula je i pojedine primjere iz sudske prakse, te zatražila glasovanje. Amandman nije dobio potrebnu većinu, pa nije prihvaćen.
- Zastupnik dr.sc. **Miljenko Dorić (HNS)** svojim je amandmanom predložio da se u članku 21., u novom članku 35a. u stavku (5) dodaje novi pasus koji glasi: "Ukoliko protekom roka vlasnik nekretnine ne primi pismenu obavijest o prihvaćanju ponude smatrat će se da ponuda nije prihvaćena". Ministar je prihvatio ovaj amandman, a predsjedavajući je dodao da time postaje sastavnim dijelom zakona.
- I slijedeći amandman potpisala je zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović** predlažući brisanje članka 35c. Predstavnik Vlade Republike Hrvatske nije prihvatio amandman, navodeći da su ove odredbe u potpunosti usklađene sa Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama i Uredbom o postupku utvrđivanja granica pomorskog dobra. Za dodatno obrazloženje javila se i zastupnica, te upozorila da bi država trebala štititi interese ovih vlasnika ukoliko jedinice lokalne samouprave nisu uredile navedeno pitanje. Pristupilo se glasovanju. Amandman nije prošao.
- Na članak 21. predloženog teksta, amandman je podnio zastupnik mr.sc. **Marko Širac (HDZ)**. Smatra potrebnim da se u članku 21. dodatnom članku 35. d. stavak 1. iza riječi: "Republike Hrvatske" dodaju i riječi "županija, grada i općine". Ovaj amandman predstavnik Vlade prihvatio je pa je postao sastavnim dijelom Zakona.
- Zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** predložila je amandman kojim se

u članku 35d. iza riječi: "Republike Hrvatske" stavlja zarez i dodaju riječi: "regionalne i lokalne samouprave". Ovaj amandman nije prihvaćen budući da je već obuhvaćen prethodnim, prihvaćenim amandmanom. Pristupilo se glasovanju. Amandman zastupnice Zgrebec nije dobio potrebnu većinu.

- Zastupnik **Slavko Linić (SDP)** svojim je amandmanom predložio izmjene unutar članka 35d. Njime se mijenja stavak 2. koji glasi: "Gospodarenje nekretninama iz stavku 1. ovog članka provodi se zakupom ili koncesijom u svrhu zadovoljavanja javnih potreba u zdravstvu, obrazovanju i kulturi. Dodaje se novi stavak 3. koji glasi: "Stavci 1. i 2. ovoga članka primjenjuju se i na vlasništvo jedinica lokalne i regionalne samouprave". Ministar nije prihvatio amandman, ocjenjujući da nema potrebe ograničavati namjenu za koju se provodi zakup, odnosno koncesija samo za javne potrebe u zdravstvu i obrazovanju. Za riječ se javio i zastupnik Linić, upozoravajući

da se vrlo često govori o korupciji i problemu neodgovorne uprave. Ovdje se daje mogućnost jedinicama lokalne samouprave da izraze interes za otkup zemljišta, pa bi predloženi amandman trebalo dobro razmotriti. Uslijedilo je glasovanje. Amandman nije prošao.

- Prihvaćena su i dva posljednja amandmana koje je podnio **Odbor za zakonodavstvo**. U prvom amandmanu Odbora sugerira se da se iza članka 28. doda članak 28a. koji glasi: "Članak 45 briše se". Prihvaćen je i amandman kojim se u članku 29. iza riječi: "zakona" dodaju riječi: "o otocima" ("Narodne novine" br. 34/99. i 32/02. ,a brišu se riječi: "sukladno Zakonu o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave".

Time su i navedeni amandmani postali sastavnim dijelom Zakona, a zatim je predsjedatelj dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otocima.

Većinom glasova: 81 "za" i 8 "suzdržanih", donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o otocima

u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Zatim su se zastupnici očitovali o još jednom prijedlogu zaključka Kluba zastupnika HSP-a koji glasi: "Zaduzuje se Vlada Republike Hrvatske da u sklopu državnog programa predškolskog odgoja i osnovnog i srednjeg školskog obrazovanja na otocima, u smislu članka 27. Zakona o otocima, uredi pitanje prehrane srednjoškola na otoku koji pohađaju srednju školu u gradovima na kopnu."

Ministar Kalmeta ocijenio je da se ovaj prijedlog ne može prihvatiti jer nema razlike kod putovanja učenika s otoka ili iz Zagore na školovanje u Split. Za riječ se javio zastupnik Tonči Tadić, upozoravajući na neredoviti linijski promet, koji ove učenike ipak stavlja u nepovoljniji položaj. Pristupilo se glasovanju, ali ni ovaj prijedlog zaključka Kluba zastupnika HSP-a nije dobio potrebnu većinu.

J.Š.;V.Ž.

PRIJEDLOG DEKLARACIJE O OLUJI

Do teksta zajednički

Hrvatski je sabor raspravljao o Deklaraciji o Oluji koju je predložio zastupnik dr.sc. Slaven Letica (neovisni). Deklaracija određuje stavove Hrvatskog sabora kao najvišeg predstavničkoga i zakonodavnog tijela RH o istinskoj prirodi, svrsi i tijeku akcije Oluja, međunarodno-pravnom legitimitetu, njenom pobjedničkom karakteru i osudi svih i svakoga ratnog zločina koji su počinjeni uoči, tijekom i nakon Oluje, stoji uz predloženi tekst.

O PRIJEDLOGU

U sedam točaka Deklaracije potvrđuju se činjenice da je vojno-redarstvena akcija Oluja započela 4. kolovoza 1995. u pet sati i da je trajala tri i pol dana, do 7. kolovoza 1995. godine u 18 sati. Srpska je vojska priznala poraz činom predaje 8. kolovoza 1995. Tu su i točke s naslovom međunarodno-pravno legitimna akcija, pobjednička akcija, saveznička antiteroristička akcija, odlučujuća bitka, nezaborna bitka i posljednja bitka.

Svrha i cilj akcije Oluja bili su oslobađanje hrvatskog teritorija i uspostava ustavno-pravnog poretka RH na prostoru koji se pod okupacijom nalazio pune četiri godine. Deklaracija potvrđuje da je Oluja pripremljena i provedena uz poštovanje svih odredbi međunarodnog ratnog, humanitarnog i civilnog prava i uz poštovanje svih međunarodno prihvaćenih obveza naše zemlje.

Usvajanjem Deklaracije o Oluji Hrvatski je sabor ne želi i ne može miješati u rad Haškog tribunala ali sadr-

žajem Deklaracije dovodi u pitanje niz kvalifikacija haških optužnica u kojima se Oluja kvalificira kao "udruženi zločinački pothvat" kojeg su sudionici bili predsjednik RH dr. Franjo Tuđman, zapovjednici i najviši časnici Hrvatske vojske te sama Hrvatska vojska, ako ne i gotovo svih organi vlasti RH i sama RH, stoji, među ostalim, u Ocjeni stanja uz predloženu Deklaraciju.

RASPRAVA

Reakcija na pokušaj revizije suvremene povijesti

Na sjednici Hrvatskog sabora predlagatelj dr.sc. **Slaven Letica (neovisni)** dodatno je obrazložio Prijedlog najprije naglasivši da je to stara i vrijedna ideja. Duboko zabrinut (povodom 10. obljetnice Oluje) zbog pokušaja revizije suvremene hrvatske povijesti od dijela hrvatskih novinara, Tužiteljstva Haaškog suda, kvazi povjesničara i znanstvenika, u korespondenciji s prof. Damaškom, stručnjakom za kazneno i međunarodno kazneno pravo (dio te korespondencije pročitao) zastupnik je pokušao, kako je rekao, razbistriti ideju o potrebi jedne deklaracije koja bi možda na dugi rok odredila politički stav hrvatske države prema toj velikoj ratnoj, pobjedničkoj operaciji. Naveo je da je o toj ideji popričao i sa zastupnikom dr. Hebrangom, predsjednikom Vlade dr. Sanaderom, a da je njegov originalni tekst "ublažio" državni tajnik Bišćević te da je taj korigirani tekst odlučio poslati sam u saborsku proceduru.

Damir Kajin (IDS) javio se u ime Kluba zastupnika i rekao da nema nikakve dvojbe da ova Deklaracija ide u drugo čitanje. Jasno da je Oluja bila apsolutno legitimna, to nitko ne može sporiti i zbog toga ne treba nikome suditi i kvalifikacije "o zločinačkom pothvatu" su u najmanju ruku iritantne i vrijeđaju, rekao je, među ostalim zastupnik, dodajući da general Gotovina za kvalifikaciju iz optužnog prijedloga sigurno nije kriv i da ga se ne može prozivati i

povezivati ga s etničkim čišćenjem jer se stanovništvo samo povuklo.

Hrvatskoj koristi ako jasno progovorimo istinu, a tko je okrvavio ruke taj treba i odgovarati. Ovu Deklaraciju možda dopuniti (točka 6.) i osuditi zločine koji su bili poslije Oluje a i odlučeno reći što je hrvatsko pravosuđe učinilo na procesuiranju zločina. Tema ima puno i teško je na sve odgovoriti, ovo je ozbiljan tekst (možda pretenciozno govoriti o antiterorističkoj akciji) i neka se odgovori na pitanja o povratu, suživotu, obnovi, manjinskoj problematici, osudi zločina poslije Oluje iako bi bilo možda najbolje da o tome progovaraju povjesničari, rekao je, među ostalim.

Krajnji čas za potrebne mjere

Pero Kovačević (HSP) izvijestio je da Klub zastupnika HSP-a ovu Deklaraciju sagledava u kontekstu obveze hrvatske države, Vlade i svih u Saboru na poduzimanju pravnih, političkih i diplomatskih mjera na obaranju monstroznih optužnica Haaškog Tužiteljstva protiv hrvatskih generala, hrvatskih branitelja. Obaranjem ovih optužnica ne brane se samo naši generali nego i budućnost hrvatske države.

Znamo da na ovom području sustavno ništa nisu poduzele ni bivša niti sadašnja Vlada. Suđenja počinju, Savjet prijatelja Suda nema nikakvu dokumentaciju vezanu uz pripremu obrane (ta suradnja je osobito bila loša za vrijeme bivše ministrice pravosuđa) i da bi se stvorila dokumentacijska osnova od razbacane arhivske građe i konačno publicirala, znači promicati povijesnu istinu o Domovinskom ratu, a ne političku, treba milijun eura i na to obvezati Vladu (ne daj Bože da se jedna optužnica o "zločinačkom pothvatu" pretvori u pravomoćnu presudu što bi značilo deset milijardi dolara).

Krajnji je čas da se time ozbiljno pozabavimo i poduzmemo mjere jer je to pitanje odgovornog ponašanja. Napravimo povjerenstvo, (od Vlade i Sabora), izvršimo uvid u stanje obrane haaških optuženika - i general Gotovina je u Haagu i njegovu obranu treba

pripremati tim koji će biti i logistički i financijski, rekao je, među ostalim.

Ante Markov (HSS) govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a naglasivši da je zastupnik Letica ovom Deklaracijom odlučio prekinuti dugogodišnju šutnju hrvatskih intelektualaca, znanstvenika, čuvara povijesne građe, institucija koje su po naravi trebale biti zainteresirane za ovu problematiku. Postoje razlozi da se ovdje raspravi i ozbiljno razmotri i u svakom slučaju propusti u drugo čitanje i da priliku da se ovaj Parlament očituje o stvarima o kojima u posljednjih nekoliko godina u Hrvatskoj vlada ne samo šutnja nego jedna sramežljivost i skrivanja.

Posljednji događaji u kontekstu Haaškog tribunala pa i svega što se događa na međunarodnoj političkoj sceni govore da nismo imali razloga biti toliko samozatajni. Sabor kao predstavnik naroda ne samo da ima pravo već i dužnost da takvo nešto donese, da se referira o najvažnijim danima koji su obilježili suvremenu Hrvatsku pa je prema tome Deklaracija (mogla je biti i prije) dobrodošla jer govori da zaborav nije toliko.

Klub zastupnika HSS-a podržat će ovaj predloženi tekst i apelira da se pokuša u drugom čitanju napraviti zbiljski, povijesni i činjenični dokument, s elementima na osnovi kojih se s pravom može reći da u hrvatskoj javnosti ipak postoji većinsko neokrnjeno i čisto mišljenje o "Oluji".

Osnovica za zajednički tekst

Luka Bebić (HDZ) naveo je da Klub zastupnika HDZ-a ocjenjuje predloženi tekst pozitivnim te ističe da je Deklaracija o Domovinskom ratu (usvojena u listopadu 2000.) tekst koji sveobuhvatno, ne izdvajajući pojedine akcije, govori o Domovinskom ratu. Ta Deklaracija naglašava da je RH vodila pravedan i legitiman obrambeni i osloboditeljski rat unutar međunarodno priznatih granica, podsjetio je, među ostalim.

Stoga se predlaže da ova Deklaracija ne ide u drugo čitanje već da bude osnovica za jedan opće prihvatljiv tekst koji bi predstavnicima svih stranaka u Saboru

izradili s predlagateljem i koji bi Sabor usvojio konsenzusom.

Dr.sc. **Zlatko Kramarić (HSL)** govoreći u ime Kluba zastupnika HSL-a pridružio se potonjoj inicijativi te rekao kako ne bi volio da u Hrvatskoj vlada kultura zaborava.

Josip Đakić (HDZ) kaže da ova Deklaracija sačinjava zbir svega iz Deklaracije o Domovinskom ratu.

Pozdravlja ovu inicijativu ali, kao sudionik Oluje, navodi da je bilo i drugih operacija ("Zima jedan", "Skok jedan", "Skok dva", "Maestral" itd.) koje isto tako onda zaslužuju posebnu deklaraciju. Stoga dobro razmisliti da se sve to stavi pod jednu kapu (inicijativa zastupnika Bebića), rekao je.

U završnom osvrtu predlagatelj dr.sc. **Slaven Letica** zahvalio je sudionicima

na raspravi i istaknuo da mu je najmanje stalo do autorstva i da će se priključiti višestranačkom timu.

Rasprava je zatim zaključena. Predsjednici klubova zastupnika nastojat će s predlagateljem naći konsenzualni tekst i usvojiti ga u travnju, zaključio je predsjednik Hrvatskog sabora i predsjedatelj Vladimir Šeks.

D.K.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU VIŠEGODIŠNJEG SPORAZUMA O FINANCIRANJU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE ZAJEDNICE

Korištenje sredstava pretpristupnog programa pomoći EU SAPARD

Zastupnici su u hitnom postupku prihvatili većinom glasova Zakon o potvrđivanju višegodišnjeg sporazuma o financiranju između RH i Europske zajednice, čiji je predlagatelj Vlada RH. Cilj Zakona je potvrđivanje Sporazuma, međunarodnog ugovora kojim se uređuje tehnički, pravni i administrativni okvir unutar kojeg će se Program za poljoprivredu i ruralni razvoj, kao i njegove izmjene i dopune, izvršavati u Hrvatskoj.

Potvrđivanje Sporazuma između RH i Europske zajednice predstavlja pravnu osnovu za korištenje financijskih sredstava pomoći EU iz pretpristupnog programa SAPARD, na temelju kojeg će se svake godine sklapati Godišnji sporazum o financiranju. Potpisivanje Sporazuma bio je neophodan preduvjet za pokretanje procesa nacionalne akreditacije za

korištenje sredstava pretpristupnog programa pomoći EU SAPARD.

Mjere koje će se financirati sredstvima SAPARD programa definirane su Planom poljoprivrede i ruralnog razvitka 2005-2006. koji je odobrila Europska komisija.

O PRIJEDLOGU

Europska komisija usvojila je 6. listopada 2004. godine pretpristupnu strategiju, a Uredbom Vijeća EU 2257/2004. stvorena je i pravna osnova za odobranje pretpristupnih programa pomoći Republici Hrvatskoj. Ovom pretpristupnom strategijom predviđeno je da RH u razdoblju 2005-2006. ima mogućnost korištenja sredstava pomoći iz sva tri pretpristupna programa EU (Phare, ISPA i SAPARD) u ukupnom iznosu 245 milijuna eura, i to: Phare u 2005. i

2006. godini po 80 milijuna eura, ISPA u 2005. godini 25 milijuna, a u 2006. godini 35 milijuna eura, te SAPARD u 2006. godini 25 milijuna eura.

Vlada RH zaključila je s Europskom komisijom Memorandum o suglasnosti o osnivanju Nacionalnog fonda 5. svibnja 2005. godine, koji je ratificiran 6. listopada 2005. godine.

Ovim Memorandumom uređuju se obveze i odgovornosti Nacionalnog fonda, međusobni odnosi Nacionalnog fonda i provedbenih tijela, te prava i obveze tijela i osoba koje sudjeluju u provedbi programa pretpristupne pomoći EU. Nadalje, Memorandumom se propisuje nadležnost Nacionalnog fonda za ukupno financijsko upravljanje sredstvima dobivenim iz EU, obveza osiguranja sufinanciranja projekata, obveza izvrštavanja o iskorištenim sredstvima, nadzor rada provedbenih tijela, kao i mnoga

druga pitanja važna za upravno-tehničku provedbu ovih programa pomoći.

Program SAPARD je poseban pretpriступni program za poljoprivredu i ruralni razvitak koji države korisnice priprema za provođenje zajedničke poljoprivredne politike. Njime se regulira financijski doprinos Zajednice i to Uredbom Vijeća EZ od 21. lipnja 1999. o potpori Zajednice pretpriступnim mjerama u poljoprivredi i ruralnom razvoju u državama kandidatima iz srednje i istočne Europe tijekom pretpriступnog razdoblja.

Kako bi RH u prvoj polovici 2006. godine mogla započeti s korištenjem programa za čiju je implementaciju predviđen iznos od 25 milijuna eura, preduvjet za korištenje je potpisivanje Sporazuma.

Sporazum je međunarodni ugovor koji sklapaju Europska zajednica i RH o potpori EU pretpriступnim mjerama u poljoprivredi i ruralnom razvitku kojim se regulira financijski doprinos EU, a njime se utvrđuje tehnički, pravni i administrativni okvir unutar kojega će se Plan za poljoprivredu i ruralni razvitak 2005-2006. provoditi.

Vlada RH svojim Zaključkom od 8. prosinca 2005. godine daje ovlaštenje ministru poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva da u ime Vlade RH potpiše Sporazum. Sporazum je potpisan 29. prosinca 2005. godine.

Odlukom Vlade o unutarnjem uređenju Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva osnovano je Ravnateljstvo za tržišnu i strukturnu potporu kao jedna od upravnih organizacija ministarstva (SAPARD agencija), unutar kojeg pojedine organizacijske jedinice obavljaju funkciju SAPARD Agencije, što je u skladu s odredbama Sporazuma naziv za provedbenu agenciju SAPARD programa.

Za provedbu Sporazuma nadležno je Ministarstvo financija i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva.

RADNA TIJELA

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom Zako-

nu kao matično radno tijelo. Uvodno je predstavnik Vlade RH istaknuo da se predmetnim Zakonom uređuje potvrđivanje Sporazuma između RH i Europske zajednice koji predstavlja pravnu osnovu za korištenje financijskih sredstava pomoći EU iz predpriступnog programa SAPARD (predpriступni program za poljoprivredu i ruralni razvitak), na temelju kojeg će se svake godine sklapati Godišnji sporazum o financiranju.

Odbor je podržao prijedlog Vlade RH da se predmetni Zakon donese po hitnom postupku. Također, Odbor je jednoglasno, bez rasprave, predložio Saboru donošenje ovog Zakona.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se Zakon donese po hitnom postupku, kao ni da stupi na snagu danom objave u "Narodnim novinama". Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

Program SAPARD je poseban pretpriступni program za poljoprivredu i ruralni razvitak koji državama korisnicama pomaže da se pripreme za provođenje zajedničke poljoprivredne politike.

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo o navedenom Prijedlogu raspravljao je u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika Ministarstva financija, Odbor je podržao prijedlog predlagatelja da se navedeni Zakon donese po hitnom postupku.

U raspravi o navedenom Zakonu istaknuto je da će njegovo donošenje stvoriti pravni temelj za korištenje financijskih sredstava pomoći EU iz predpriступnog SAPARD programa u 2006. godini, a u svrhu pružanja pomoći u području poljoprivrede i ruralnog razvitka.

Odbor je u raspravi ocijenio da potvrđivanje Sporazuma kojeg EU, gotovo u identičnom obliku nudi svim zemljama

kandidatima, nije upitno, ali je bitno u kojem iznosu i kako će ta sredstva biti iskorištena. Iznesena je naime, bojazan da dinamika priprema za realizaciju SAPARD programa u RH nije zadovoljavajuća.

Upozoreno je da će provedba ovog Programa u praksi za poljoprivrednike možda stvoriti dodatne probleme budući da će, za određeni poljoprivredni projekt, morati prije svega sami zaokružiti financijsku konstrukciju, a tek onda naknadno zatražiti povrat sredstava. Izneseno je i mišljenje kako cijeli postupak iskorištavanja sredstava iz SAPARD programa u hrvatskoj poljoprivredi treba ubrzati. Taj Program, naime, isključuje potporu kroz model kapitalnih ulaganja, te poljoprivredni proizvođači čekajući ta sredstva propuštaju prijavljivanje za kapitalna ulaganja. Na temelju provedene rasprave Odbor je jednoglasno odlučio predložiti Saboru donošenje ovog Zakona.

RASPRAVA

U raspravi je govorio **Damir Kajin (IDS)**. "Kad je u pitanju povlačenje novaca, a time i bespovratnih sredstava, jasno je da ćemo svi za to dići ruku". Ovdje je riječ o SAPARD programu, tj o 25 milijuna eura, a program se odnosi na poljoprivredu i ruralni razvitak. Drži da će sporno biti samo to ako se sredstva budu dodjeljivala temeljem diskrecione volje samo onim sredinama koje politički korespondiraju sa vlašću.

Naglašava da potrebu za ovim nepovratnim sredstvima imaju zasigurno sve hrvatske županije. Zastupnik preferira da se novac usmjerava za one djelatnosti koje su najviše podložne uvozu, a naglasak bi se trebao staviti na uzgoj autohtonih sorti. No, bit je da sve županije mogu na približno podjednak način računati da će doći do dijela tog "kolača".

Smatra potrebnim istaknuti da Hrvatska od ovih predpriступnih pregovora zasigurno ima konkretne materijalne koristi. Mišljenja je da u cilju jačanja pozicije na Jadranu, treba uložiti jedan dobar dio tog iznosa po ključu da se svakom ribaru koji će uložiti

značajna sredstva u osuvremenjivanje svoje flote ili svog broda na neki način subvencionira dio investicije, ”pa ćete vidjeti da će se ulov ribe u hrvatskom dijelu Jadrana zasigurno upeterostručiti u narednih deset, petnaest godina, a zajedno s njim zasigurno će oživjeti gotovo uništena riboprerađivačka industrija”.

Još jednom naglasio je da Hrvatska od EU u konkretnom slučaju itekako ima koristi. ”Pokušajmo ove kreditne linije na neki način pošteno razdijeliti, dodijeliti ih svim županijama, a pokušajmo prioritet usmjeriti ka ribarskoj industriji i zaštititi autohtonih vrsta”. Zaključio je da Prijedlog treba podržati.

Ovime je zaključena rasprava.

Hrvatski sabor je većinom glasova, sa 99 glasova ”za” i 2 ”suzdržana” glasa donio Zakon o potvrđivanju višegodišnjeg sporazuma o financiranju između RH i Europske zajednice, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada RH.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O PODRUČJIMA ŽUPANIJA, GRADOVA I OPĆINA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Zaključkom Skupštine Istarske županije dano je pozitivno mišljenje na odluku Općinskog vijeća Općine Kršan, a u postupku promjene područja jedinica lokalne samouprave u dijelu koji se odnosi na naselje Eržišće.

Za Zakon, čiji predlagatelj je zastupnik Valter Poropat, nije bilo potrebne većine.

O PRIJEDLOGU

Budući da je Sporazumom o preuzimanju nekretnina, pokretnina, financijskih sredstava, te prava i obveza bivše općine Labin, odlukom Općinskog vijeća Općine Kršan, te Sporazumom o granici između Općine Kršan i Sveta Nedjelja, nesporno utvrđeno da naselje Eržišće u cijelosti ulazi u sastav Općine Sveta Nedjelja, davanjem pozitivnog mišljenja od Županijske skupštine omogućuje se i formalno-pravno pokretanje postupka za izmjenu Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj na način da se iz sastava Općine Kršan briše naselje ”Ržišće” te se isto uključuje u sastav Općine Sveta Nedjelja te ujedno obavi i ispravak naziva naselja iz ”Ržišće” u ispravan naziv Eržišće.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo, Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav te

Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu ne podupiru donošenje ovog Zakona iz razloga utvrđenih u mišljenju Vlade RH.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH predlaže Hrvatskom saboru da ne prihvati Prijedlog zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj, s Konačnim prijedlogom zakona, koji je podnio Valter Poropat, zastupnik u Hrvatskom saboru. Vlada RH ističe da je, vezano uz predmetnu inicijativu, usvojila amandman na Konačni prijedlog zakona o područjima županija, gradova i općina u RH, koji je bio u zakonodavnoj proceduri u ožujku 2005. godine, međutim, Zakon nije dobio potrebnu većinu glasova u Hrvatskom saboru. Vlada RH ponovno će uputiti u zakonodavnu proceduru novi Zakon o područjima županija, gradova i općina u RH i u tom Zakonu uvažiti će predložene izmjene.

RASPRAVA

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorio je **Anton Peruško (SDP)**. Reкао je da se ovdje radi o situaciji gdje formalno-pravno treba samo potvrditi stanje koje na terenu već postoji. To potvrđuje činjenica što smo kod utvrđi-

vanja dnevnog reda, pozicija i opozicija bili suglasni da ovaj Zakon ide po hitnom postupku. Međutim, neobjašnjivo je na koji je način došlo do negativnog mišljenja Vlade RH glede ovog Zakona, tvrdi Peruško. Zaključno je rekao da će Klub zastupnika SDP-a glasati za ovaj Prijedlog zakona.

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je **Kruno Peronja (HDZ)**. Reкао je da podržava Mišljenje Vlade RH, da se u ovom trenutku ne može donijeti takav Prijedlog zakona, već da se ovakvi slučajevi moraju urediti cjelovitim sustavom, a ne da se od slučaja do slučaja traže izmjene i dopune.

Završni osvrt dao je predlagatelj Zakona, zastupnik **Valter Poropat (IDS)**. Reкао je da ne bi volio da Općina Sveta Nedjelja, odnosno Općina Kršan budu žrtve nekih drugih prekranja granica općina ili gradova. Donošenjem ovog Zakona samo bi se rasteretilo donošenje eventualno novog Zakona koji će u zakonsku proceduru uputiti Vlada RH, zaključio je Valter Poropat.

Zastupnici sa 35 glasova ”za”, 7 ”suzdržanih” i 60 ”protiv” nisu imali potrebnu većinu glasova za Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj.

I.Č.

PRIJEDLOG ZAKONA O SIGURNOSNO-OBAVJEŠTAJNOM SUSTAVU REPUBLIKE HRVATSKE

Cjelovito uređenje sigurnosno-obavještajnog sustava Republike Hrvatske

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova donijeli zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske kojega je u proceduru uputila Vlada Republike Hrvatske. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja, upućuju se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

Tijekom rasprave dominirala je ocjena o potrebi profesionalizacije i depolitizacije ovih važnih službi koje tvore suštinski dio sustava nacionalne sigurnosti. Upozoravano je i na pojedine propuste iz prošlosti, kada je došlo do pojedinačnog narušavanja zakonskih odredbi i djelovanja mimo zakonskih propisa. Međutim, ukazano je i na veliki doprinos pripadnika sigurnosno-obavještajnih službi prilikom obrane Republike Hrvatske u Domovinskom ratu. Sada je prilika da se učini korak prema naprijed, ocijenila je predstavnica predlagatelja, ističući potrebu da se udovolje i standardi EU i NATO-a na tom području. Vlada kao predlagatelj predložila je i sve potrebne zakonske mehanizme kako bi se osigurao nesmetan nadzor nad radom ovih službi, a temeljnu bi ulogu imao Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, te Vijeće za nacionalnu sigurnost.

Predloženo je da se predsjednik Odbora bira iz redova najbrojnije oporbene stranke, a zastupnici iz redova oporbe, zatražili su da ovaj segment zakona stupi na snagu

danom donošenja. Većina zastupnika koji su sudjelovali u opsežnoj i konstruktivnoj raspravi, ocijenila je da će se predloženim mjerama osigurati bolje funkcioniranje sigurnosno-obavještajnog sustava.

O PRIJEDLOGU

Ovaj zakonski prijedlog kojega je uputila Vlada Republike Hrvatske, uvodno je pred zastupnicima obrazložila državna tajnica Ministarstva pravosuđa **Snježana Bagić**. Podsjetila je da se važeći zakon primjenjuje nešto više od četiri godine pa su se tijekom primjene pokazale neke njegove prednosti, ali i nedostaci. Osim toga, on u potpunosti ne udovoljava ni nekim standardima EU i NATO-a na području sigurnosno-obavještajnog sustava. Osnovni se nedostaci ogledaju u teritorijalnoj podjeli nadležnosti, nadležnosti djelovanja u inozemstvu i protuobavještajne agencije za djelovanje u Republici Hrvatskoj. Istovremeno, nije na adekvatan način uređeno ni obavljanje određenih operativnih mjera koje onemogućuju učinkovito obavljanje onoga što je zadaća tih službi. Polazeći od ovih odrednica, Vlada je u prvom čitanju predložila donošenje novog Zakona, zadržavajući one odredbe koje su se pokazale dobrima u dosadašnjoj praksi.

Osnovna struktura Zakona ostaje ista

Ujedno su predložene i određene promjene u cilju boljeg i konzistentnijeg

ustroja, pa se ne može govoriti o nekim radikalnim promjenama budući da je osnovna struktura ostala ista. Pojasnila je zatim vrh piramide što se tiče odgovornosti, a što je zakonima bilo propisano i do sada. Praksa je pokazala potrebu da se ustroje dvije obavještajne službe na operativnom nivou; jedna vojna i jedna civilna. Dakle, sada se predlaže objedinjavanje Protuobavještajne agencije i Obavještajne agencije u jednu sigurnosno-obavještajnu agenciju Republike Hrvatske. Vlada je ocijenila da će takav ustroj donijeti više koristi i racionalnosti jer se time objedinjavaju postojeći ljudski, tehnički i financijski resursi, te stvaraju pretpostavke za podizanje kvalitete rada. Time se ujedno eliminira dupliciranje kapaciteta i cjelovito obuhvaćaju i realiziraju sigurnosne situacije. Naime, ove agencije uz zaštitu nacionalne sigurnosti, imaju važnu zadaću i u međunarodnoj suradnji, što je u slučaju Republike Hrvatske osobito važno zbog njenog zemljopisnog i prometnog položaja.

Vojno-sigurnosna agencija predloženim tekstom može prikupljati sigurnosno-obavještajne podatke i izvan vojnih objekata na području Republike Hrvatske, a sada se otvara mogućnost takvog rada i u inozemstvu. Ovdje treba naglasiti da se ona može obavljati isključivo prema vojnim osobama, odnosno djelatnicima Ministarstva obrane Republike Hrvatske. Uz objedinjavanje predloženo je i osnivanje Zavoda za sigurnost informacijskih sustava, kao i definiranje njegovog djelokruga. Tako se predviđa

ustrojstvo središnjeg državnog tijela za obavljanje tehničkih poslova informacijske sigurnosti, te nadzor telekomunikacija koje se mogu obavljati isključivo po nalogu suda.

Predloženim se tekstom određuje međusobna, kao i komunikacija sigurnosno-obavještajnih agencija u pogledu nadzora sadržaja razgovora, elektroničke pošte, i međunarodnog prometa i lokacije korisnika. Što se tiče angažiranja tajnih suradnika, izriječno se propisuje dragovoljnost u pogledu komunikacije s građanima, a propisana je i obveza legitimiranja i potpisivanja zapisnika ukoliko se razgovor obavlja u službenim prostorijama. Najosjetljivije područje koje se odnosi na ljudska prava, a odnosi se na mogućnost tajnog praćenja i mjera nadzora, obavlja se samo po nalogu Vrhovnog suda koji propisuje i odobrava sve potrebne okolnosti. Zadržana je i odredba postupanja u izvanrednim okolnostima kada najviše nakon 24 sata treba zatražiti dodatno odobrenje Suda.

Nove ovlasti date su Vijeću za nacionalnu sigurnost.

Predstavnica predlagatelja zatim je napomenula da su nove ovlasti date Vijeću za nacionalnu sigurnost koje razmatra i procjenjuje obavještajno-sigurnosne prijetnje i rizike, te razmatra pitanja iz djelokruga pojedinih ministarstava. Velike je promjene pretrpio i Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost, koji postaje središnje nadzorno tijelo za nadzor i koordinaciju rada službi prema EU i NATO standardima. Predloženi tekst sadržava i dosadašnju liniju kontrole. Pojasnila je zatim ulogu parlamentarnog nadzora rada ovih službi, koja se obavlja posredstvom Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, a u pogledu građanskog nadzora, ostaje Vijeće za građanski nadzor. Ovo tijelo ujedno razmatra predstavke građana i udruga i djeluje uvijek kada postoje pritužbe po pojedinačnim slučajevima. Uz Republiku Hrvatsku, samo Belgija i Portugal uz parlamentarni, imaju i građanski nadzor,

objasnila je državna tajnica Snježana Bagić. Zaključila je konstatacijom kako je Vlada ocijenila da će se predloženim mjerama omogućiti bolje funkcioniranje sigurnosno-obavještajnog sustava, te bolja zaštita nacionalne sigurnosti i ljudskih prava. Svojim kritikama i prijedlozima, saborska tijela i zastupnici mogu pridonijeti kvaliteti i poboljšanju predloženoga teksta.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu očitovala su se i nadležna radna tijela Hrvatskog sabora. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje ovoga Zakona, a na tekst Prijedloga nije uputio primjedbe ustavno-pravne naravi. **Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** saslušao je izlaganje predstavnika predlagatelja, koji je iznio predložene zakonske novine. Zbog uočenih nedostataka, predložena su nova rješenja kojima se uklanjaju uočene nepreciznosti, a osobito na području teritorijalne i funkcionalne nadležnosti sigurnosnih službi. Predloženi Zakon u cijelosti propisuje sve sastavnice sigurnosno-obavještajnog sustava, njihov djelokrug i međusobne poslove, propisuje poslove i ovlasti agencija, te utvrđuje njihovo ustrojstvo, upravljanje i nadzor nad njima. U provedenoj raspravi članovi Odbora su osim načelnog prihvaćanja i potvrde, istaknuli i određene primjedbe i prijedloge na ponuđena rješenja. Prijedlozi i primjedbe zabilježene su od predstavnika predlagatelja, te će ih Vlada razmotriti do upućivanja predmetnog Zakona u drugo čitanje. Odbor je podržao iznijeti stajalište predstavnika Vlade, te ocijenio da se ovim zakonskim prijedlogom cjelovito uređuje sigurnosno-obavještajni sustav Republike Hrvatske kao suštinski dio sustava nacionalne sigurnosti. Stoga je Odbor nakon provedene rasprave, odlučio Saboru predložiti zaključak kojim se prihvaća predloženi zakonski tekst.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina razmotrio je predloženi zakonski tekst kao zainteresirano radno tijelo. Posebno su anali-

zirana rješenja u vezi s nadzorom nad radom sigurnosno-obavještajnih agencija. Potrebno je zajamčiti ustavna prava i temeljne slobode građana Republike Hrvatske, kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri spriječile moguće zloporabe specifičnih ovlasti ovih službi. Odbor je ocijenio da predloženi tekst predstavlja napredak u odnosu na sadašnja zakonodavna rješenja, osobito na konceptualnom i organizacijskom polju. Iznijeto je i više prijedloga, primjedbi i mišljenja. Tako je između ostalih primjedbi, ukazano na potrebu da se podzakonski akti usklade s Ustavom i zakonima. Naime, Ustavom Republike Hrvatske (čl. 128.) utvrđeno je da Ustavni sud odlučuje o suglasnosti zakona s Ustavom i o suglasnosti drugih propisa s Ustavom i zakonom, te da se postavlja pitanje, tko i na koji način može pokrenuti pitanje usklađenosti pravilnika sigurnosnih službi s Ustavom i zakonima Republike Hrvatske. To je pitanje značajno s obzirom na to da je riječ o klasificiranim aktima, osobito u slučajevima kada ih donose sami ravnatelji agencija bez suglasnosti nekog drugog nadzornog tijela, kako je to navedeno u ovom Prijedlogu zakona. Iznesen je i prijedlog da bi se navedeni akti sigurnosno-obavještajnih agencija trebali predočiti i saborskom odboru nadležnom za nacionalnu sigurnost, kao i drugim tijelima koja su ovlaštena nadzirati rad navedenih agencija, jer je to pretpostavka učinkovitog nadzora. Govoreći o odredbi članka 105., stavka 4., kojim se predviđa da radom nadležnog odbora predsjedava zastupnik iz redova najzastupljenije oporbene stranke, rečeno je da ona u formalnom smislu predstavlja novinu, ali ne i suštinsku promjenu. Za rad odbora i odlučivanje, nije toliko bitna činjenica tko predsjedava, već tko čini većinu, pa bi zakon trebao uvažiti ovu činjenicu. Izraženo je i mišljenje da su ovlasti Vijeća za građanski nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija (čl.110. Prijedloga zakona) znatno smanjene i odnose se samo na razmatranje predstavki građana i udruga građana, odnosno pojedinačne slučajeve ugrožavanja prava građana od strane sigurnosno-obavještajnih agencija. Ista-

knuta je potreba da se izričaj u odredbi članka 110. st. 7., koji govori o sudjelovanju predstavnika Vijeća za građanski nadzor, u nadzoru kojeg obavlja odbor Hrvatskog sabora nadležan za nacionalnu sigurnost, promijeni. Tako bi se riječi "može sudjelovati", zamijenile riječima "će sudjelovati" u nadgledanju provedbe nadzora. Iznesen je i prijedlog da se povećaju ovlasti Vijeću za građanski nadzor, na način da i samo može pokrenuti postupak nadzora pred UVNS-om kad postoje sumnje o ugrožavanju prava građana. Kad je u pitanju nadležan saborski odbor, potrebno je razmotriti mogućnost da zakonom bude ovlašten izvršiti nadzor kad god ocijeni potrebnim i bez prethodne najave. Predložena su određena poboljšanja u samom tekstu kada se radi o prikupljanju podataka, ovjeri dragovoljnosti razgovora, a ukazano je i na odredbu prema kojoj se službena osoba može, bez vlastite suglasnosti privremeno ili trajno premjestiti na rad u drugo državno tijelo.

Vlada nema osobu koja je zadužena za rad obavještajne zajednice.

Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća Prijedlog zakona o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske. Stajališta, prijedlozi i mišljenja iznijeti u raspravi u prijedlogu zakona, upućuju se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

RASPRAVA

Zastupnik **Ivan Jarnjak** obavijestio je o stavovima **Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost**, koji je uputio i primjedbe na pojedina ponudena rješenja. Ujedno je predložio Hrvatskom saboru da prihvati predloženi zakonski tekst. O stavovima **Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina**, izvijestio je predsjednik ovog radnog tijela zastupnik dr.sc. **Furio Radin**. Ista-

knua je potrebu da se razmotre odredbe sadržane u članku 63., stavku 2. Prijedloga prema kojoj Pravilnik o unutarnjem radu SOA donosi ravnatelj, a pravilnik o unutarnjem radu VSO-e, ministar na prijedlog ravnatelja agencije. Iznesen je i prijedlog da se povećaju ovlasti Vijeća za građanski nadzor u slučaju postojanja sumnje o ugrožavanju prava građana. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća predloženi zakonski tekst, a iznijeti prijedlozi i mišljenja upućuju predlagatelju radi pripreme konačnog zakonskog prijedloga. Rasprava je nastavljena iznošenjem stavova predstavnika parlamentarnih klubova zastupnika.

Potrebno je rasvijetliti određene propuste

Prvi je u ime **Kluba zastupnika HSP-a** govorio zastupnik **Pero Kovačević**. Smatra da je najbolja ona sigurnosno-obavještajna agencija za koju se malo zna, a u koju građani imaju povjerenja. Kod nas nažalost, ne vlada ovakva situacija, jer se još uvijek osjeća produžena ruka politike, a veliki broj afera nikada nije rasvijetljen. Podsjetio je tako na detalje oko prisluškivanja i praćenja biskupa, vrhunskih sportaša, slučaj Helene Puljiz i tzv. desničara. Sada se govori o depolitizaciji, ali najbitniji iskorak još uvijek nije napravljen. Za učinkovitiji rad ovih službi potrebno osigurati stručnost, profesionalizam, domoljublje, te osigurati spreječavanje zloporaba. Pojasnio je zatim i neke negativne situacije kada su se pripadnici tajnih službi pojavljivali u svečanim ložama nogometnih utakmica, a trebalo bi stvarati profesionalnu i stručnu organizaciju. Objasnio je zatim detalje i okolnosti iz same izrade predloženog zakona, što ukazuje da Vlada nema osobu koja je zadužena za rad obavještajne zajednice. Zakonski je prijedlog rađen oko dvije godine, a iz njega izvire presumpcija da je rađen na opciji, kako je predsjednik države iz jedne, a predsjednik Vlade iz druge političke opcije. Potrebno je osigurati dignitet službe,

te potaknuti svijest i spoznaju o potrebi suradnje s obavještajnom zajednicom, a ne da novinari i druge osobe budu predmet zloporabe od obavještajno-sigurnosnog aparata.

Iznio je zatim nekoliko nepreciznosti i manjkavosti u predloženom tekstu, izdvajajući potrebu da predsjednik Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost bude izabran iz redova najjače oporbene stranke. Sve mjere koje se tiču praćenja i prisluškivanja, dostavljaju se upravo predsjedniku ovog radnog tijela, pa je važno da se prije imenovanja na ovu dužnost obavi i odgovarajuća sigurnosna provjera predsjednika Odbora. Osim toga, potrebno je osigurati i bolji nadzor Vrhovnog suda vezano za praćenje i prisluškivanje, a Vijeće za građanski nadzor trebalo bi imati pravo pokrenuti i pitanja oko zloporaba ili kršenja ljudskih prava građana. Na kraju je upozorio i na manjkavosti oko prijelaznih i završnih odredbi, koje bi mogle rezultirati čak i blokadom cjelokupnog sustava nadležnih službi.

Predstavnik oporbe treba preuzeti Odbor odmah nakon stupanja na snagu predloženog zakona.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Šime Lučin (SDP)** koji je otklonio citat kako su ranije sigurnosne službe tobože pratile biskupe, istaknute sportaše i tzv. desničare.

Vratiti povjerenje građana u sustav

U ime **Kluba zastupnika HNS-a** govorio je zastupnik **Srećko Ferenčak**, uvodno istaknuvši da je potpuno razumljiv interes javnosti povodom ovog zakonskog prijedloga. Upozorio je ujedno da smo u posljednjih nekoliko godina bili svjedoci kompromitacije pojedinaца iz ovog sustava, a "repovi" pojedinih afera povlače se i danas. Predložio je da se čitav spektar poslova i djelovanja sigurnosno-obavještajnog sustava, postavi na novi i suvremeniji način, a pogla-

vito se treba ustrojiti učinkoviti model nadzora. Potrebno je vratiti povjerenje građana u ovaj sustav, a osobito je važno da izabrani zastupnici Hrvatskog sabora u ime građana imaju pravo nadzora nad radom tajnih službi. Pozdravio je sadržaj članka 104. kojim se saborskom Odboru omogućuje neposredan nadzor rada tajnih službi, jednako kako to čini i Ured vijeća za nacionalnu sigurnost. Potrebno je da predsjednik Odbora za nacionalnu sigurnost bude iz oporbe, a većina u ovom radnom tijelu također bi trebala potjecati iz redova oporbe. Založio se istovremeno da predstavnik oporbe preuzme rečeni odbor odmah nakon što predloženi zakonski akt stupi na snagu. Potrebno je konačno urediti ovo pitanje na dobrobit hrvatske države, bez obzira koja je politička opcija na vlasti. Pozvao je ujedno predstavnika predlagatelja da usvoji iznesene primjedbe i prijedloge kako bi se onemogućila manipulacija bilo koje vrste.

Potrebno je ojačati sustav parlamentarnog i građanskog nadzora rada službi.

Zastupnik **Šime Lučin** iznio je stavove i razmišljanja **Kluba zastupnika SDP-a**. Ocijenio je da se predloženim tekstom determinira nacionalna sigurnost, te pozvao da se usuglase pojedine sporne odredbe. Pitanja iz domene nacionalne sigurnosti, predstavljaju temelje koji su važni za opstojnost svake države, a događaji nakon 11. rujna 2001. godine donijeli su novu dimenziju prilikom razmatranja ovih pitanja. Upozorio je zatim i na probleme koji izviru iz činjenice da Republika Hrvatska nema jedan krovni zakon koji uređuje pitanja iz područja nacionalne sigurnosti. Pozvao je predlagatelja da razmotri i ovu inicijativu, te naglasio potrebu da se nazire trend kojim se želi povećati ukupna razina sigurnosti, ali bez ugrožavanja postojećih ljudskih prava. I u ovom je slučaju potrebno razmotriti sve situacije, kako bi se zlorabe tajnih službi svele na minimum.

Sažeto je zatim analizirao postojeća tri sustava nadzora, te se založio za povratak povjerenja građana u cjelokupan sigurnosno-obavještajni sustav. Zbog ranijih afera, potrebno je izgraditi sustav snažnijeg građanskog nadzora, kako bi se otklonile sumnje u bilo kakve manipulacije s tajnim službama. Upozorio je zatim na nepreciznosti koje je uočio u tekstu članka 122. u prijelaznim odredbama, a ujedno predložio da se skraćena SOA preoblikuje u logičniju, ali i simbolički prikladniju OSU. Ocijenio je na kraju da bi se poslovi UNS-a trebali u cijelosti riješiti novim zakonom koji je već ušao u zakonodavnu proceduru.

Prioritet dati borbi protiv organiziranog kriminala

Zastupnik **Damir Kajin** iznio je stavove **Kluba zastupnika IDS-a**, te uvodno ocijenio da je potrebna demistifikacija cjelokupne službe. Zakonski tekst ujedno treba biti što dostupniji i razumljiviji, te zasnovan na Ustavnim odredbama. Smatra da su se Vlada i Predsjednik Republike Hrvatske očigledno dogovorili oko temeljnih zakonskih odredbi, a vjerojatno i odredili tko će obnašati čelne funkcije u narednom periodu. Ocijenio je zatim da se od 2000. godine postupno sređuju situacije u sigurnosnom sustavu, a dolaskom gospodina Karamarka počela se primjećivati određena ozbiljnost, a prestalo je i "curenje" informacija iz sustava. Naglasio je potrebu da u ovim mirnodopskim vremenima prioritet mora biti na pitanjima iz područja borbe protiv organiziranog kriminala i terorizma. Najbolje ćemo se obraniti od navedenih rizika, ukoliko se budemo držali podalje od Iraka i svih problema koji su se nadvili nad ovu državu. Osim toga, u nekim specifičnim vremenima potrebno je organizirati i borbu protiv korupcije, a sve navedene poslove u potpunosti mogu obavljati dvije službe.

Vratio se zatim na probleme kada su dijelovi tajnih službi tijekom 90-tih godina bili duboko ogrezli u kriminal, a dijelom su se bavili političkim neistomišljenicima i medijima. Govorio je zatim o sustavu nadzora ovih službi, zalažući

se da predsjednik Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost bude izabran iz redova najjače oporbene stranke, te da preuzme obveze odmah nakon stupanja na snagu ovoga zakona. Upozorio je na sve potencijalne situacije koje bi mogle dovesti do ugrožavanja sigurnosti građana, te sugerirao da se u pojedinim člancima uklone neprecizni segmenti. Potrebno je ojačati sustav parlamentarnog i građanskog nadzora ovih službi, te ustajati na daljnjoj profesionalizaciji rada, zaključio je zastupnik Kajin.

Za ispravak netočnog navoda javilo se nekoliko zastupnika, a prva je riječ dobila zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** koja je potvrdila da je Hrvatska mala zemlja, ali povijest nas uči da se sve tajne kad-tad doznaju. Zastupnik dr.sc. **Krešimir Ćosić (HDZ)** smatra da je zastupnik Kajin pokazao nerazumijevanje oko pitanja sustava koji se tiču obavještajno-sigurnosne službe. Neodgovorno je tvrditi da male zemlje nemaju što tajiti, jer se time potiče improvizacija u radu i usporava ulazak Hrvatske u euroatlantske integracije. Zastupnik dr.sc. **Slaven Letica** netočnim smatra navod da se obavještajna zajednica bavila intelektualcima, novinarima i sindikalnim liderima. Nakon 2000. godine ova je služba, ocijenio je zastupnik, uhodila i prisluškivala predsjednika Sabora, Vladimira Šeksa, dr.sc. Ivu Sanadera, Franju Arapovića, Gorana Ivaniševića i još pedesetak slobodnih i uglednih hrvatskih građana.

Dosljedno oko pitanja zaštite ljudskih prava

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je zastupnik **Ante Markov**. Naglasio je da će HSS podržati one izmjene koje će pridonijeti boljem i jasnijem zakonskom sadržaju, te osigurati što bolji nadzor rada službi. Govorio je zatim o kronologiji donošenja postojećeg Zakona, razmatrajući razloge zbog kojih je Vlada odlučila predložiti novi zakonski tekst. Kada se pročitaju obrazloženja u kojima se navode nedostaci postojećeg zakona, nameće se zaključak da su u sadašnjem tekstu pitanja veza-

na uz ljudska prava bila bolje i čvršće definirana. Zato su nejasni motivi zbog kojih se ustrajava na novim izmjenama i dopunama, koje u neku ruku predstavljaju "korak unatrag" što se tiče navedenih standarda oko zaštite građanskih prava.

Osim toga, smanjene su i ovlasti Vijeću za građanski nadzor, pa ne treba čuditi što Klub zastupnika HSS-a želi upozoriti na pojedine slabosti i nedostatke. Iznio je zatim prijedloge i sugestije koje je HSS uputio u pogledu samog naziva zakona, spajanja službi, mjera tajnog prikupljanja podataka i radno-pravnog statusa djelatnika. Zatražio je od predlagatelja da odgovori i na pitanja oko operativne provedbe, te samog koštanja zakona za porezne obveznike. Ukazao je zatim i na pojedina rješenja koja primjenjuju ostale europske države, navodeći koncept službi iz susjedne Mađarske. Važno je koncepcijski urediti i operativna pitanja, a pogotovo sustav izdvajanja Protuobavještajne agencije na drugu lokaciju. Klub zastupnika HSS-a predložio je da se napravi cjelovito rješenje, kojim bi se operativno-tehnički centar trebao pretvoriti u agenciju i uključiti u sustav elektroničkog i protu-elektroničkog djelovanja. Važno je urediti i sustav izbora ravnatelja koji na kvalitetan način mora štiti zakonitost postupanja. Upozorio je zatim na pojedine standarde koje postavlja Vijeće Europe, te na potrebu da se usklade odredbe Zakona o kaznom postupku i Zakona o sigurnosnim službama u pogledu definiranja izlista. Potrebno je precizirati i odredbe u članku 38., kojim se ravnateljima agencije daju ovlasti odobravanja mjera pratnje. To je korak unazad u odnosu na važeći zakonski tekst, upozorio je zastupnik Markov. Osobito važnim smatra da se Hrvatski sabor i Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, uzdigne na najvažniji nadzorni element, a značajna je i uloga Vijeća za građanski nadzor. Pozvao je na konsenzus prilikom donošenja predloženog zakonskog teksta, budući da se radi o pitanju koje je zajedničko i važno svim političkim akterima u Republici Hrvatskoj.

Kompatibilnost sa sustavima ostalih europskih država

Zastupnik **Ivan Jarnjak** iznio je stajališta **Kluba zastupnika HDZ-a**, te uvodno najavio da će podržati predloženi zakonski tekst. Ocijenio je da se njime postiže nova dimenzija i mogućnosti u radu sigurnosnih službi koje jamče sigurnost svakog pojedinog građanina, ali i države kao cjeline. Podsjetio je zatim na komparativna svojstva Hrvatske kao tranzitne i turističke zemlje, koja mora voditi računa o vlastitoj sigurnosti. Osim toga, važnu dimenziju sadržava i racionalnost, budući da se spajanjem dviju službi štedi na financijskim sredstvima i izdvajanjima poreznih obveznika. Ujedno se postiže kompatibilnost sustava koji je sličan sa zakonima susjednih država Europske unije, budući da na zaštiti od terorizma rade i surađuju sve demokratske države. Bez snažne međunarodne suradnje, nije moguća obrana od terorizma, a najbolji primjer takve tvrdnje pružaju poznati događaji od 11. rujna 2001. godine u SAD-u. Upozorio je zatim da nije korektno stavljati rad ovih službi u izrazito kritički i nepovoljan kontekst, budući da su u mnogim situacijama spašavali ljudske živote i prikupljali važne informacije na polju obrane i sigurnosti zemlje. Sve zloporabe moraju se definirati i precizirati s imenima i prezimenima izvršitelja, a generalizacija propusta nije dobra. I sam je predložio da čelno mjesto u nadležnom Odboru preuzme zastupnik iz najjače oporbene stranke, budući da se radi o europskoj stečevini. Zastupnik Jarnjak zatim je konkretnim podacima upozorio i na dosadašnji napredak prilikom izbora članova ovog radnog tijela Sabora, te podsjetio na neke nedosljednosti koje je tom prilikom demonstrirala oporba. Pozivajući da se iznijete ocjene i propusti oporbe mogu pronaći i u ranijim fonogramima, založio se da se uočene pogreške više ne smiju ponavljati, jer predložena rješenja predstavljaju korak unaprijed. Potrebno je uložiti vremena i sredstava da se školuju meritorni stručnjaci na području sigurnosno-obavje-

štajne zajednice, istaknuo je predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a. To je temeljni preduvjet sve boljeg i efikasnijeg rada sustava koji je ujedno podvrgnut zakonskim odredbama, a kojima se štiti zakonitost rada i prava svih građana u Republici Hrvatskoj, zaključio je zastupnik Ivan Jarnjak.

Radom tajnih službi spašeni su mnogi životi i čuvana sigurnost građana.

I ovdje je uslijedilo više ispravaka netočnog navoda. Zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** ocijenila je da nisu u potpunosti točni navodi kako je ovaj zakon raden po uzoru na europske zemlje, koje nerijetko natječajem biraju čelnike agencija. I zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** smatra da nije točan navod kako su zbog prisluškivanja novinara, sindikalista i oporbenih čelnika spašavani ljudski životi. Također je opisao razloge zbog kojih je svojedobno dovedeno u pitanje imenovanje zastupnika Ivića Pašalića u sastav odbora. Predsjedavajući je upozorio da se nigdje nije navodilo na zaključak kako su nadzorom sindikalista i čelnika oporbe spašavani ljudski životi, a zatim riječ dao zastupniku **Srećku Ferenčaku (HNS)**.

On je istaknuo da se nigdje o našim tajnim službama nije govorilo u kontekstu UDB-e i KOS-a. Nesporna je zasluga službi na pitanju obrane Hrvatske, ali mnogi njihovi djelatnici bili su sudionici u brojnim kasnijim aferama i propustima. Zastupnik **Šime Lučin (SDP)** smatra da nije točan navod da vršitelj dužnosti nije funkcija i da ne radi svoj posao, a zatražio je od zastupnika Jarnjaka da skine oznaku državne tajne oko prisluškivanja novinara i političara koji svojedobno nisu mogli ući u SUZUP. I u ovom je slučaju reagirao predsjedavajući, ocjenjujući da se radi o povredi Poslovnika. Zbog istog se razloga za riječ javio zastupnik **Ivan Jarnjak (HDZ)** te ocijenio da se nije radilo o ispravku netočnog navoda, te da nitko nema pravo kršiti važeće zakonske

odredbe koje su na snazi. Zastupnik **Ante Markov (HSS)** nije se složio s iznijetim konstatacijama kako predloženi zakonski tekst predstavlja napredak u odnosu na ranije propise, podsjećajući da se sada predlaže smanjenje i sužavanje ovlasti Vijeća za građanski nadzor.

Tko je koga prisluškivao u nedavnoj prošlosti?

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila, prvi je govorio zastupnik **Nenad Stazić (SDP)**. Upozorio je da ovdje postoji veliki interes javnosti, iako je suočena s brojnim problemima gospodarske i egzistencijalne naravi. Građane najviše zanima sustav nadzora rada tajnih službi jer se još uvijek živo sjećaju događaja iz 90-tih godina kada su nadzirani ne samo pojedini novinari, već i cijele redakcije pojedinih glasila. Osim toga, prisluškivani su i pojedini sindikalni vođe, opozicijski čelnici, i predstavnici civilnog društva. Sve one koji su se usudili "kritički govoriti pokojni je predsjednik nazvao stokom". Građani i sada vide da je vlast svemoćna, te da mogu izgubiti određena radna prava ukoliko ne pripadaju HDZ-u ili se usude izraziti drugačiji stav. Predložio je da se ujednači i učvrsti sustav nadzora nad radom tajne službe, pitajući se za razloge zbog kojih se smanjuje civilni nadzor. Smatra ujedno da parlamentarnoj oporbi bez odlaganja treba prepustiti čelno mjesto u Odboru za nacionalnu sigurnost, a treba ispraviti i supotpis kod instituta imenovanja i razrješenja. U pitanje je doveo i odredbu sadržanu u članku 27. prema kojoj se službena osoba u komunikaciji s građanima mora legitimirati. Naveo je zatim i hipotetičke apsurdne situacije, koje se mogu pojaviti u samoj praksi, prilikom primjene navedenih odredbi.

Zastupnik dr.sc. **Andrija Hebrang (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. Smatra da je prethodni govornik upotrebljavao u više navrata govor mržnje i HDZ optuživao da je tobože nadzirala rad i djelovanje političkih neistomišljenika. Istina je bila bitno drugačija, budući da je upravo SDP nadzirao

rad onih koji su stvarali hrvatsku državu, nazivajući ih istovremeno "potencijalnom opasnošću za državu". Za repliku se javio zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** koji je podsjetio i na brojne zloporabe vlasti u vremenu dok je većinu imao SDP, kada su bez argumenata otpušteni brojni stručni ljudi iz ovih službi. Zato je potrebno uvesti cjeloviti nadzor, a ne smije se zaboraviti ni praćenje biskupa i vrhunskih sportaša koje je netko iz tajnih službi osumnjičio kao rušitelje države.

Mora se osigurati profesionalan rad i onemogućiti stranačku politiku unutar službi.

Na repliku je odgovorio zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** ponavljajući konstataciju o krivnji HDZ-a kao vladajuće stranke koja je morala kontrolirati i rad tajnih službi. Ocijenio je ujedno da u ovom trenutku nema kršenja zakona koji je usklađen s europskim odredbama, pa ga čudi inicijativa da se mijenja postojeći Zakon.

Imati na umu i zbivanja na globalnoj sceni

Za riječ se javio i zastupnik dr.sc. **Krešimir Čosić (HDZ)** koji je ocijenio da se ova inicijativa treba promatrati i u svjetlu napora i približavanja euroatlantskim integracijama. I zbog ovih je razloga potrebno unaprijediti zakonodavstvo, jer ne treba podsjećati na nedavne dramatične promjene i događaje na globalnoj sceni. Jačanje sposobnosti sigurnosno-obavještajnog sustava, predstavlja se kao jedan od prioriteta kojega nameće šira međunarodna zajednica svakoj državi. To se osobito odnosi na one države koje pokazuju aspiracije da postanu punopravni članovi Europske unije i NATO sustava. Osvrnuo se zatim i na probleme terorizma i ilegalne trgovine koja se manifestira u vidu krijumčarenja droge, oružja i ljudi. Ovakva djelovanja predstavljaju sigurnosnu prijetnju, pa je potreban dodatni napor

u radu i učinkovitosti rada sigurnosno-obavještajnog sustava.

Putem ilegalne trgovine, financira se i terorizam pa je potrebno da i ovom prilikom prepoznamo i reagiramo na potencijalne prijetnje i opasnosti, naglasio je zastupnik Čosić. Govorio je zatim o pojedinim aspektima i posljedicama ilegalne trgovine, zaštiti hrvatskog teritorija, te o modelima suradnje Hrvatske sa SAD čija je visoka delegacija 1994. godine posjetila i našu zemlju. Podsjetio je ujedno i na vlastita iskustva na ovom polju, izdvajajući razgovore s američkim admiralom, koji je upozorio na potrebu da se što prije uspostave NATO standardi i na ovom području. Na kraju je govorio i o sigurnosnim prijetnjama putem kompjutorskih sustava, i potrebi njegove zaštite, što će uskoro zahtijevati i dopunsku raspravu u Hrvatskom saboru.

Zastupnik **Šime Lučin (SDP)** nastavio je raspravu koju je započeo u ime Kluba zastupnika, te upozorio da je primarna zadaća Sabora da obavlja nadzor nad radom službi i provjerava zakonitost postupaka. Govoreći o sustavu nadzora, upozorio je na određene nepreciznosti povodom nadležnosti Odbora za nacionalnu sigurnost. Smatra da bi ovdje trebalo obuhvatiti i pitanja oko financiranja rada službi, jer tek treba vidjeti koliko će novi sustav tražiti financijskih izdvajanja. Ne treba zanemariti zbivanja iz prošlosti, ali treba raspravljati o meritumu stvari i dobrom sustavu cjelokupnog prostora nacionalne sigurnosti. Podsjetio je zatim i na europska iskustva, ukazujući da svi demokratski sustavi imaju glasnogovornike službe, a ocijenio je lošim i što se rad Odbora zatvara prema javnosti.

Govoreći o radu Vijeća za nadzor, pojasnio je njegovu ulogu jer i dandanas, imaju pravo nadležnim tijelima ukazati na pojedine stvari i tražiti njihovo očitovanje. Izdvajajući pojedine primjere iz prakse, upozorio je na potrebu zadržavanja postojećih ovlasti oko rada ovog tijela. Najavljuje se i donošenje Zakona o tajnosti podataka, gdje se govori čak i o nadležnosti UNS-a povodom stavljanja oznake tajnosti na rad državnih

ureda i agencija. Smatra da se time otišlo predaleko, te da se unutar nacionalne sigurnosti, smještaju i operativni potezi tijela javne vlasti. Smatra da bi predlagatelj trebao razmotriti sve iznijete primjedbe i prijedloge, sugerirajući da se rasprava nastavi i u obliku okruglog stola, kako bi o svim osjetljivim stvarima bio ostvaren zajednički dogovor.

Uređuju se uočene manjkavosti i nepreciznosti

Zastupnik **Tomislav Čuljak (HDZ)** ukazao je na pojedina iskustva kroz rad Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, te dao i vlastiti osvrt na pojedine segmente predloženog zakonskog teksta. Govoreći o kronologiji donošenja postojećeg Zakona, upozorio je da su ugrađeni i temeljni mehanizmi oko zaštite ljudskih prava. Uvedeno je stručno i administrativno tijelo, odnosno Ured vijeća za nacionalnu sigurnost, koji omogućava Predsjedniku Republike Hrvatske i Vladi Republike Hrvatske servis u pripremanju poslova, ali i oko stručnog nadzora rada sigurnosnih službi.

Potrebno je tek vidjeti jesu li potrebna i dodatna financijska izdvajanja za rad službi.

Uvedeno je i Vijeće za civilni nadzor rada, a primjenom važećeg Zakona, uočene su pojedine manjkavosti i nepreciznosti koje se sada nastoje urediti. Govorio je zatim o objedinjavanju službi, ističući efikasnost ovakvog koncepta, te na novu situaciju u širem okruženju. Naglašava se potreba nadzora i obuzdavanja na polju organiziranog kriminala, međunarodnog terorizma, korupcije, "pranja novca", i proliferacije sredstava za masovno uništenje, pa je normalno da se briše prijašnja podjela na unutarnje i vanjske službe. Ukazao je zatim i na potrebu brže i učinkovitije službe, kao i jasnog parlamentarnog nadzora posredstvom Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Sugerirao je

predlagatelju da razmisli i o mogućnosti da predstavnik Vijeća za nacionalnu sigurnost sudjeluje u nadgledanju provođenja nadzora. Na kraju izlaganja, ocijenio je da predloženi zakonski tekst predstavlja iskorak u prilagođavanju ove tematike zemljama Europske unije, koje imaju slična ili identična rješenja. Zakon je prihvatljiv i na zadovoljavajući način regulira tematiku sigurnosno-obavještajnog sustava Republike Hrvatske, ocijenio je na kraju zastupnik Čuljak.

Zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** upitala je za razloge, zbog kojih je javnost živo zainteresirana za predloženi zakonski akt. Sama je ponudila i odgovor, smatrajući da su posrijedi negativna iskustva iz nedavne prošlosti, kada je dolazilo do zloporaba pojedinih segmenata sigurnosnog sustava. Ovaj bi Zakon trebao potaknuti službe da korektno i profesionalno obavljaju sve poslove, pridržavajući se pri tome postojećih europskih demokratskih standarda. Ukazala je zatim na određene propuste, kada je dolazilo do demonstracija moći i povodom rada pojedinih službi. Njihov je zadatak da djeluju protiv terorizma, nasilja, ekstrema i stranih obavještajaca, gospodarskog kriminala i probijanja sigurnosnog sustava države. Međutim, one su se u prošlosti nerijetko upotrebljavale i kao sustav za obračune s političkim neistomišljenicima, te za obračune unutar istih političkih opcija i stranaka. Govorila je zatim i o razlozima ovakvog ponašanja, upozoravajući istovremeno da za propuste nitko nije odgovarao. Podsjetila je i na pojedine slučajeve koji su dobro poznati javnosti, izdvajajući situaciju oko tobožnjeg prisluškivanja pojedinih zastupnika u Saboru. Predloženi zakonski tekst može izgledati kao europski, međutim, njegova primjena nije na tom tragu, upozorila je zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović**. Nije dobro ni što se odlaže mogućnost da najjača oporbena stranka odmah preuzme predsjedništvo unutar Odbora za nacionalnu sigurnost.

Za ispravak netočnog navoda javila se **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** koja je demantirala navod kako su posljednjih nekoliko godina stvari na tom

području drastično unazađene. Organizacija je zapravo unazađena od 2000. godine, kada je srušen sigurnosni sustav Republike Hrvatske. Za repliku se javio i zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** koji je ocijenio potrebnim da se javno nagradi rad i učinak sigurnosno-obavještajne zajednice tijekom Domovinskog rata. Ljaga se ne smije baciti zbog propusta pojedinih pripadnika sustava, čiji su postupci bili štetni za sigurnost Republike Hrvatske i njene građane.

Na iznijetu repliku odgovorila je zastupnica Antičević-Marinović, te upozorila da se izvrću pojedine konstatacije i ocjene. Ponovila je da su se zloporabe događale unutar sustava, pa je potrebno ukazati na evidentne propuste i nedostatke službe i na ovom aspektu.

Onemogućiti zloporabe i manipulacije

Zastupnik dr.sc. **Slaven Letic (neovisni)** govorio je o svijesti koja kod nas dominira kada se razmatra djelovanje i rad obavještajno-sigurnosnog sustava. U njemu nema inženjera ni pravnika, već dominiraju profesori s Politološkog fakulteta, koji ujedno imaju i "obiteljsku tradiciju oko rada na sigurnosnom sustavu". Za razliku od nas, u svijetu obavještajni rad postaje predominantno vezan uz pitanje transfera tehnologije, poslovnog i obavještajnog rada, štiteći pri tome i šire nacionalne interese. Ove je teze potkrijepio brojnim novinskim natpisima gdje dominiraju novinski članci o suradnicima službe s bivšim djelatnicima UDBA-e i KOS-a. Svake se večeri u kafićima, tračerski "analiziraju" ove pretpostavke, a pri tome se nerijetko prenose nepotpune ili čak u potpunosti netočne informacije. Podsjetio je zatim da se na čelu Hrvatskog helsinškog odbora nalazi dr.sc. Žarko Puhovski koji je svojedobno bio "krunski svjedok našim kolegama koji su zaradili teške tamnice zbog toga". Iznio je zatim još neke situacije iz nedavne prošlosti, izdvajajući razgovor s osobom koja je govorila o velikom broju praćenih ljudi kao potencijalnih atentatora povodom posjete Pape Ivana Pavla II. Ponovio je

već iznijetu tezu o prisluškivanju utjecajnih osoba nakon smjene vlasti 2000. godine u "periodu vladavine gospodina Šime Lučina". Lošem postupanju i treniranju strogoće bili su izloženi i pojedini hrvatski branitelji i istaknuti športaši, što će potvrditi i zastupnik Franjo Arapović. Zaključno je konstatirao da nitko ne bi smio postavljati pitanje oko zloporabe tajnih službi, ukoliko nije u stanju uočiti i vlastite propuste na ovom polju.

Rad službi treba orijentirati prema djelovanju protiv terorizma, nasilja i gospodarskog kriminala.

Za repliku se javio zastupnik **Željko Kurtov** koji je upozorio da nesuglasica o radu ljudi iz obavještajne službe izbjaju upravo zbog činjenice da nitko do sada nije sankcioniran za učinjene propuste. Ujedno mnogi tajni agenti imaju velika bogatstva i sjede u državnim i županijskim poduzećima. Odgovarajući na repliku, zastupnik Letica citirao je riječi američkog generala Josepha Gareta koji je uoči akcije "Oluja" upozoravao na nepostojanje doktrine za razvoj nacionalne sigurnosti. Slijedeću repliku uputio je zastupnik **Šime Lučin** koji je govorio o pojedinim sekvencama kada su mnogi sudionici javnog života bili razočarani činjenicom da nisu bili predmetom obrade tajnih službi. Objasnio je ujedno i pojedine sporne situacije na koje je upozoravao zastupnik Letica, potičući ga da zatraži superreviziju, ukoliko nije zadovoljan s izvješćima nadležnih saborskih radnih tijela.

Za riječ se javio i zastupnik **Nenad Stazić** koji je upozorio da se na više načina može manipulirati obavještajnim službama. Podsjetio je na konferenciju za novinare koju je svojedobno sazvao HDZ, žaleći se na tobožnje postavljanje prislušnih uređaja u svojim saborskim prostorijama.

I predsjedavajući je iznio vlastite ocjene oko navedene konferencije za novinare, podsjećajući da su tom prili-

kom novinarima uistinu pokazani pronađeni prislušni uređaji. Zastupnik Letica pozvao je zastupnike da se usprotive manipulacijama zastupnika Stazića, a zastupnik **Franjo Arapović (HDZ)** u svojoj je replici opisao kako je svojedobno čak 30 vrhunskih hrvatskih sportaša bilo izloženo optužbama za tobožnji državni udar, i to nakon potpisivanja peticije o pomoći za hrvatske generale.

Zaštita državnih, a ne stranačkih interesa

Zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** upozorio je na potrebu da Obavještajna zajednica bude u funkciji zaštite hrvatskih građana, a ne bilo čije stranačke politike. Da bi se realizirale proklamirane zakonske vrijednosti, potrebno je imati rješenja, ali i ljude koji su ih voljni i sposobni provoditi. Pri tome se ne smijemo neprekidno pozivati na vanjska rješenja ili da nešto moramo raditi zbog EU ili NATO-a, već zbog sigurnosti hrvatskih građana. Upozorio je zatim da su pojedini ljudi završili na ulici i izbačeni iz službi, iako im nije dokazan bilo kakav profesionalni propust, pa treba voditi računa i o njihovim pravima. Vlada bi trebala imati osobu zaduženu za nacionalnu sigurnost, jer su prilikom obrazlaganja predloženoga teksta demonstrirali nepoznavanje stručnih stvari i problema. Glasovat će za predloženi tekst ukoliko se osigura da predsjednik Odbora bude izabran iz redova oporbe i ukoliko preuzme dužnost nakon stupanja ovog Zakona na snagu. Trebalo bi razmisliti i o oporbenoj većini u samom Odboru, preciziranju ovlasti u Vijeću za civilni nadzor, te u slučaju korekcija u prijelaznim i završnim odredbama koje su jako loše napravljene. Pripadnici obavještajne zajednice moraju obavljati svoj posao bez nepotrebnog publiciteta, a ne da sjede na nogometnim utakmicama u počasnim ložama, upozorio je zastupnik Kovačević.

Zastupnica **Biserka Perman (SDP)** ocijenila je da se važećim Zakonom o sigurnosnim službama iz 2002. godine vrlo sadržajno i cjelovito reguli-

ra područje sigurnosno-obavještajnih poslova. Smatra da se time demantira tvrdnja da je u tom periodu bivša Vlada uzazadila sustav obavještajne zajednice. Analizirala je zatim razloge predloženih zakonskih izmjena, te koristi koje će uslijediti ujedinjavanjem obavještajne i protuobavještajne agencije uz sigurnosno-obavještajnu agenciju. Ova se promjena objašnjava time da POA i OA nisu u praksi dobro surađivale, a time su ujedno usporavale protok informacija na štetu učinkovitosti i racionalnosti poslovanja. Nema međutim, jamstava da će se ujedinjavanjem službi situacija popraviti, pa bi možda bilo korisnije smijeniti ljude koji su odgovorni za loše stanje u službama.

Ocijenila je zatim da bi se zbog ranijih zloporaba trebale proširiti ovlasti i djelokrug Vijeća za građanski nadzor, a ne ga svoditi na "poštansku službu". U pozadini ove promjene mogla bi se nazirati pretpostavka da Vijeću, odnosno njegovom predsjedniku, nije oprošteno ponašanje u slučaju novinarkе Helene Puljiz. Kako bi članovi Vijeća trebali biti nestranački stručnjaci, potrebno je da se i nadalje očuva mehanizam građanskog nadzora, a potrebno je jasnije urediti i Pravilnik o unutarnjem radu službi. Ove i druge manjkavosti trebalo bi do drugog čitanja ugraditi u predloženi zakonski tekst, zaključila je zastupnica Perman.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** podsjetivši na nekoliko slučajeva drastičnog ponašanja prema pojedinim djelatnicima iz sigurnosnih službi. Reorganizacijom je otpušteno čak 120 djelatnika nakon skupa u vojarni Dračevac, a cijeli je slučaj proglašen pokušajem državnog udara.

Mora postojati demokratski nadzor nad radom službi

Zastupnica mr.sc. **Alenka Košiča Čičin-Šain (HNS)** osvrnula se na pojedine načelne stvari u vezi s predloženim zakonskim tekstom. Ocijenila je da je obavještajno-sigurnosni sustav u posljednjim godinama privlačio pozor-

nost javnosti i medija najčešće aferama i skandalima. Bilo je prekoračivanja službenih ovlasti, pa je u javnosti utemeljeno uvjerenje da se ove službe koriste prvenstveno za realizaciju svojih političkih, frakcijskih pa i privatnih materijalnih interesa. Ove su službe korištene kao svojevrsna politička policija kojoj je svrha uhodjenje i onemogućavanje političkih neistomišljenika. Položaj obavještajno-sigurnosnih službi osobito je važan za tranzicijske zemlje. Nekada su sigurnosne službe obavljale funkciju političke policije i pratio ih je glas najomraženijih ustanova režima. Danas ne možemo govoriti o ovim službama kao o oružju partije, ali nećemo puno pogriješiti ako ga nazovemo oružjem vladajućih struktura, ocijenila je zastupnica.

Upozorila je da službe moraju zadovoljiti poslove oko zaštite sigurnosti zemlje i očuvanja demokratskog poretka, te ukloniti eventualne prijetnje oko pitanja nacionalne sigurnosti. Istovremeno ne smiju ugrožavati temeljne vrijednosti i institucije demokratskog poretka i za svoj rad moraju polagati račune demokratski izabranom vlasti i javnosti. Važno je osigurati odgovarajući nadzorni sustav, te definirati poslove nacionalne sigurnosti kao i načine njegove realizacije. Vlada bi ujedno trebala donijeti novu strategiju kako bi obavještajno-sigurnosne službe imale jasan cilj svoga djelovanja i potreban legitimitet u svojim poslovima. Osim toga, potrebno je donijeti i Zakon o nacionalnoj sigurnosti koji bi bio komplementaran Strategiji nacionalne sigurnosti, kao programskom aktu. Predloženi tekst pokazuje određeni napredak, ali još uvijek nije na potreban način riješeno pitanje parlamentarnog i građanskog nadzora rada službi. Ujedno su potrebna i kvalitetnija rješenja oko Pravilnika rada službi kako bi se suzio prostor za malverzacije, zaključila je zastupnica Košiča Čičin-Šain.

Suradnja s državama EU

Zastupnik **Ivan Jarnjak** u svom petminutnom izlaganju, pojasnio je i precizirao stavove **Kluba zastupnika HDZ-a**. Ocijenio je da su kritike izricane u dobroj namjeri, kako bi se zakonskim putem riješile određene nepreciznosti i nejasnoće uočene u dosadašnjoj praksi. Ponovno je naglasio potrebu kompatibilnosti našeg sustava s rješenjima i zakonodavstvom zemalja EU, jer se radi o pitanjima zajedničke suradnje i pravovremene razmjene informacija. Osvrnuo se zatim i na pojedine kritike iz ranijeg rada sigurnosnih službi, te podsjetio na prethodna izvješća Vijeća za civilni nadzor sigurnosnih službi. Potrebno je zaštititi utvrđena zakonska prava svakog građanina, ali i osigurati potrebne zakonske uvjete za rad ovih službi. Ukazao je zatim i na sadržaj članka 110. koji kaže da: "nadzor sigurnosno-obavještajne agencije razmatra predstavke građana i udruga". Dodana su dakle, a ne sužena postojeća zakonska prava na ovom području, istaknuo je zastupnik Jarnjak.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Šime Lučin** podsjetivši na pojedinosti oko nadzora novinara, očekujući da se o navedenom slučaju uskoro očituje i nadležno sudsko tijelo. Na povredu Poslovnika upozorio je zastupnik Jarnjak, ističući da je u svom izlaganju citirao navode Vijeća za civilni nadzor sigurnosnih službi.

Predstavnica predlagateljica, državna tajnica **Snježana Bagić** iznijela je zatim završni osvrt. Upozorila je da svaka mlada i tranzicijska država, među koje se ubraja i Republika Hrvatska, treba strpljenja i tolerancije prilikom izgradnje sigurnosnog sustava. Pozvala je zastupnike da se u svojim raspravama ne vraćaju previše u proš-

lost, ocjenjujući da je u radu sigurnosnih službi potrebna apsolutna depolitizacija i profesionalizacija. Sada je vrijeme da se napravi novi iskorak i konsolidacija rada ovih službi, a ujedno osigura njihov efikasniji rad i kontrola tog rada. Službe ne treba mistificirati, ali one su po svojoj prirodi upućene na tajni rad, a pri tome se ne isključuje odgovarajući nadzor parlamenta, kao ni građanski nadzor. Vlada građanski nadzor uređuje u ponešto drugačijem obliku, ali ne predlaže njegovo ukidanje, jer bi to predstavljao korak unazad. Ovo je prvo čitanje, a Vlada će imati na umu zajednički cilj, te osobito ulogu Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Smatra da je nacionalna sigurnost širok pojam pa ne vidi prepreke da u ovom pitanju u ime Vlade sudjeluje predstavnik Ministarstva pravosuđa.

Imajući u vidu da je tijekom rasprave dominirao naglasak na zaštiti ljudskih prava, dobro je da se ovaj zakonski prijedlog brani i objašnjava upravo preko predstavnika Ministarstva pravosuđa. Državna tajnica Bagić na kraju je podsjetila da je nastupajuće promjene oko rada sigurnosnih službi i tajnosti podataka u susjednoj Republici Sloveniji, nedavno također objašnjavao njihov državni tajnik u Ministarstvu pravosuđa.

Ovim je konstatacijama ujedno zaključena rasprava. Predsjedavajući je na glasovanje uputio zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Većinom glasova donesen je predloženi zaključak sa 74 glasa "za", 9 "suzdržanih" i 17 "protiv".

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O AGENCIJI ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE

Kvalitetno obrazovanje - šansa za Hrvatsku

Zbog niza aktualnih promjena u sustavu obrazovanja predlaže se da **Zavod za školstvo preraste u Agenciju za odgoj i obrazovanje**, koja bi trebala pružiti bolju stručnu podršku našem školstvu.

Nakon kraće rasprave Hrvatski sabor je prihvatio ovaj zakonski prijedlog i prosljedio ga u drugo čitanje, uz brojne primjedbe, i prijedloge zastupnika, napose oporbenih. Novim zakonom predviđa se osnivanje Agencije za odgoj i obrazovanje, koja bi, kao pravni sljednik Zavoda za školstvo, obavljala dio stručnih i savjetodavnih poslova za potrebe Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Po mišljenju predlagatelja, Vlade RH, ta će institucija, u suradnji s Agencijom za strukovno obrazovanje i ostalim javnim ustanovama u sustavu odgoja i obrazovanja pružiti bolju stručnu podršku našem školstvu, sukladno aktualnim potrebama i promjenama u procesu pridruživanja Hrvatske EU. Naime, Republika Hrvatska je preuzela obvezu usklađivanja obrazovnog sustava s EU, a to zahtijeva i decentralizaciju djelatnosti javnih ustanova koje se bave odgojem i obrazovanjem. Uvodno spomenimo još da će se zakonom jasno razgraničiti nadležnosti buduće Agencije, u odnosu na resorno Ministarstvo, kako bi se izbjegao postojeći paralelizam u sustavu.

O PRIJEDLOGU

Osnovne intencije predloženog Zakona zastupnicima je obrazložio **Zelimir Janjić**, državni tajnik Ministarstva zna-

nosti, obrazovanja i športa. Napomenuo je da su u Ministarstvu započeli s određenim promjenama u školstvu, kako bi osnažili stručnu podršku sustavu odgoja i obrazovanja. Naime, u Hrvatskoj je donedavno postojao samo Zavod za školstvo, sa oko 120 zaposlenih (osnovan je u prosincu 2002. godine i najprije je djelovao u sastavu resornog Ministarstva, a od 1. prosinca 2003. je samostalna ustanova). Budući da ta ustanova nije mogla biti dovoljna stručna podrška našem sustavu obrazovanja, 2005. godine osnovana je Agencija za strukovno obrazovanje, koja sada već zapošljava 30-ak stručnjaka (u konačnici će ih biti oko 45). Njezinim osnivanjem u Zavodu je prestao djelovati Odjel za strukovno obrazovanje. Nadležnosti i poslovi vezani uz taj segment obrazovnog sustava preneseni su na Agenciju, koja je preuzela i 9 savjetnika koji su radili na tim poslovima.

Donošenjem Zakona o Nacionalnom centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja u Hrvatskoj su prvi put stvorene pretpostavke i za uvođenje tog instituta, koji imaju gotovo sve europske zemlje, naglašava Janjić. Taj će Centar u početku također imati 35 zaposlenih, a preuzet će i četiri savjetnika od Zavoda za školstvo, koji se trenutno također bave vanjskim vrednovanjem obrazovanja ali isključivo u okviru PIZA projekta. U saborskoj proceduri će se uskoro naći i Zakon o obrazovanju odraslih, koji poči-

va na filozofiji cjeloživotnog učenja. Bit će osnovana i Agencija za obrazovanje odraslih, koja će također preuzeti od Zavoda četiri savjetnika. Sigurni smo da će novoosnovane stručne ustanove biti bolja podrška sustavu obrazovanja, a Zavod će se rasteretiti dijela poslova koje je dosad obavljao, ali nedovoljno ekipiran.

Naime, u provedbi Zakona o Zavodu pokazalo se da njegova koncepcija, obrazovna strategija, ustroj Zavoda, te nadležnosti i djelokrug rada nisu precizno utvrđeni, ni u dovoljnoj mjeri usklađeni sa suvremenim promjenama u procesu pridruživanja Republike Hrvatske EU, stoji u obrazloženju predlagatelja. Stoga se novim zakonom predlaže osnivanje Agencije za odgoj i obrazovanje, koja bi bila pravni sljednik Zavoda za školstvo (preuzela bi svu imovinu i zaposlene). Ta bi institucija obavljala stručne i savjetodavne poslove, prema potrebama Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, a zakonom bi se razgraničile njene nadležnosti u odnosu na Ministarstvo, kako bi se izbjegao postojeći paralelizam u sustavu. Njegovim donošenjem osigurale bi se zakonske pretpostavke za funkcioniranje Agencije kao ustanove, sukladno postojećim potrebama i zahtjevima odgojno-obrazovnog sustava Republike Hrvatske.

Prema predloženom, ta bi institucija, među ostalim, sudjelovala u izradi, razvoju i implementaciji nacionalnog

kurikuluma, pratila bi izradu i provedbu Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda, kao dijela nacionalnog kurikuluma, organizirala stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih radnika i ravnatelja, provodila stručne ispite te postupak njihova stručnog napredovanja (prema posebnim propisima). S tim u svezi valja naglasiti da stručni ispiti iz strukovnih predmeta, kao i postupci napredovanja nastavnika koji ih predaju, više nisu u njoj, nego u ingerencije Agencije za strukovno obrazovanje.

U zaključnom dijelu izlaganja Šetić je napomenuo da predlagatelj prihvaća sugestiju matičnog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu, da bi neka pitanja ipak trebalo regulirati zakonom, a ne sve prebacivati na statut. Radi sprečavanja sukoba interesa propisano je da djelatnici Agencije ne mogu biti autori udžbenika, ali ni nastavnog plana i programa. Predviđeno je i to da se savjetnici i viši savjetnici za školske ustanove s nastavom na jeziku i pismu nacionalne manjine biraju u skladu s odredbama Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalne manjine.

RADNA TIJELA

Donošenje ovog Zakona poduprla su i nadležna radna tijela - **Odbor za zakonodavstvo; Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu te Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav**. U okviru rasprave na sjednici matičnog Odbora doneseni su posebni zaključci kojima se obvezuje resorno Ministarstvo da ispita mogućnost kandidiranja izrade prijedloga projekta Nacionalnog kurikuluma pred fondove na razini EU. Odbor ujedno poziva Ministarstvo da mu pruži podlogu za tematsku raspravu o jedinstvu i usklađivanju terminoloških i programskih elemenata normativnog sustava odgoja i obrazovanja.

RASPRAVA

Nakon što su zastupnici saslušali uvodno izlaganje državnog tajnika **Želimir Janjića**, dr.sc. **Petar Selem** ih je

upoznao sa stavovima Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu.

Ideja dobra, zakon loš

Jedan od ključnih preduvjeta za uvođenje efikasnih promjena u školski sustav su i promjene u obrazovnoj infrastrukturi, odnosno uspostavljanje mreže stručnih i neovisnih institucija, kao stručne potpore obrazovnom sustavu, konstatirala je **Marija Lugarić**, predstavnica **Kluba zastupnika SDP-a**. Po mišljenju njenih stranačkih kolega, prijedlog za preimenovanje Zavoda za školstvo u Agenciju za odgoj i obrazovanje u skladu je sa suvremenim europskim trendovima, ali potrebno je učiniti mnogo više od toga. Po njihovoj ocjeni sadržaj predloženog zakona je vrlo štur, budući da se svega nekoliko odredbi odnosi na meritum djelovanja buduće Agencije, dok se većina bavi (i to nedovoljno precizno) upravljačkom strukturom i ustrojem te institucije. Želimo li postići kvalitetne i stvarne promjene u školstvu, krajnje je vrijeme - kaže - da se u Saboru napokon raspravi **Strateški plan razvoja odgojno-obrazovnog sustava, a ne da donosimo parcijalna rješenja**. Primjerice, prije desetak dana donijeli smo Zakonu o udžbenicima u kojem se izravno spominje Zavod za školstvo, koji sada na neki način prestaje postojati. Stoga do drugog čitanja ovog zakona esdepeovci očekuju da predlagatelj pripremi analizu dosadašnjeg rada Zavoda te stručno argumentira razloge promjena i ponudi strateški plan razvoja obrazovne infrastrukture. Paradoksalno je, naime, da predložena rješenja ne daju odgovore na probleme zbog kojih se, prema tvrdnji Vlade, ide u promjene.

Stručno usavršavanje ne smije biti monopol Agencije

U nastavku je upozorila na to da se predlaže i vrlo opasan presedan, vezano uz donošenje nastavnih planova i programa, odnosno nacionalnog kurikuluma. Naime, prema izjavi državnog tajnika, Ministarstvo je raspisalo javni natječaj za stručnjake koji bi trebali izrađiva-

ti te dokumente. To je u suprotnosti sa suvremenim tendencijama u svijetu da se nastavni kurikulum izrađuje u stručnim, neovisnim institucijama, izvan samog Ministarstva.

Želimo li postići kvalitetne promjene u školstvu, krajnje je vrijeme da se u Saboru napokon raspravi Strateški plan razvoja odgojno-obrazovnog sustava, a ne da donosimo parcijalna rješenja.

Postavlja se pitanje i zašto je Agenciju za strukovno obrazovanje osnovala Vlada, svojom uredbom, dok se ova druga osniva zakonom, iako imaju potpuno iste javne ovlasti, samo u različitim područjima školstva. Do drugog čitanja ovog zakona valja definirati odnose tih dviju institucija, kao i Agencije za odgoj i obrazovanje s Agencijom za znanost i visoko obrazovanje, Centrom za vanjsko vrednovanje obrazovanja, itd.

Po ocjeni zastupnika SDP-a, temeljne djelatnosti buduće Agencije su prilično neambiciozno utvrđene (trebalo bi proučiti slovenska rješenja koja omogućavaju puno veću razvojnu djelatnost u samom sustavu). Mišljenja su da valja razdvojiti posao savjetnika i nadzornika, te da stručno usavršavanje učitelja i nastavnika ne smije biti monopol novoosnovane Agencije. Naime, trebalo bi predvidjeti da ta institucija verificira i programe strukovnih udruženja i dr. koja se mogu baviti tim poslovima. U svakom slučaju, programe stručnog usavršavanja i napredovanja nastavnika i učitelja valja osmisliti na bitno drugačijim osnovama (prema kriterijima izvrsnosti), tako da budu motivirajući, posebno za mlađe i sposobne ljude.

Na kraju je najavila da će esdepeovci biti suzdržani kod glasovanja o ovom zakonskom prijedlogu, među ostalim i zbog toga jer je netransparentan (previše pitanja prebacuje se na statut) i daje prevelike ovlasti ministru.

Korak po korak do cjelovitog sustava

Potaknut njenim primjedbama, dr.sc. **Nevio Šetić**, državni tajnik resornog Ministarstva, napomenuo je da Ministarstvo korak po korak razvija cjelovite promjene u školstvu, te da se upravo ovim Zakonom otklanja paralelizam koji postoji otkako je formiran Zavod za školstvo (konceptija se stvara u Ministarstvu, a stručna potpora treba biti u Agenciji). Među ostalim, u sustav se uvodi i institucija za vanjsko vrednovanje obrazovanja koju ranije nismo imali. Ne radi se o parcijalnom pristupu, budući da je HNOS pravi put da bi se došlo do modernog nacionalnog kurikulumu. Dakako, Ministarstvo će raspisati javni poziv kako bi se na izradi tog dokumenta angažirao što veći broj stručnjaka. Agencija može imati u svom timu i praktičare, dakle nastavnike koji rade u školi, ali mogu pomoći kao učitelji- podučavatelji (taj institut tek treba razraditi).

Po mišljenju stručne javnosti, standard u obliku kataloga znanja, kao što je naš HOS, dolazi tek na kraju, a ne kao prvi korak, primijetila je **Marija Lugačić**.

Zašto se stalo s reformama?

Nije sporno da treba osnovati Agenciju koja se mora baviti strukom, samo je pitanje hoće li se politika baviti njome, kaže dr.sc. **Zvonimir Sabati**. Uspijete li nas uvjeriti u to da će ta institucija biti neovisna, imat ćete maksimalnu podršku Kluba zastupnika HSS-a. Točno je - kaže - da posljednjih petnaestak godina nema jasne metodologije provođenja stručnog usavršavanja i napredovanja nastavnika, ali početkom 2000. godine napravljeni su određeni pozitivni koraci, koje je prihvatila i sama struka. Zašto se stalo s reformama koje je započela još koalicijska Vlada - pita zastupnik (uopće ne znamo kakvo školstvo želimo, ni kakav nam je standard potreban).

Po ocjeni haesesovaca, djelatnost Agencije je u zakonu solidno definirana, što se ne bi moglo reći i za odred-

be koje se tiču njenog ustroja i tijela. Je li doista potrebno da ministar imenuje predsjednika i članove Upravnog vijeća - pita Sabati (to znači da oni moraju biti politički podobni). Ako se u Prijedlogu zakona već spominju ovlasti upravnog vijeća, pa i ravnatelja, nema razloga da se detaljnije ne regulira i ustroj Agencije.

Zašto se stalo s reformama koje je započela još koalicijska Vlada?

Kako reče, njegovi stranački kolege slažu se s razdvajanjem funkcije savjetnika i nadzornika, kao i s tim da Agencija ne bi trebala imati monopol na organizaciju stručnog usavršavanja nastavnika i provođenja čitavog niza natjecanja. Međutim, upozoravaju na to da bi u okviru ove institucije trebalo naći rješenja i za prekvalifikaciju velikog broja ljudi srednje dobi, koja je u uvjetima informatizacije i uvođenja novih tehnologija postala imperativ.

Razgraničiti nadležnosti novoosnovanih agencija

Ivanka Roksandić je najavila da će **Klub zastupnika HDZ-a** podržati Prijedlog zakona u prvom čitanju, jer je očito da ustrojstvo Zavoda za školstvo, zbog niza promjena u sustavu obrazovanja, više ne zadovoljava potrebe o kojima je riječ u ocjeni stanja. Naglasila je da je Hrvatska pokrenula niz promjena u sustavu odgoja i obrazovanja. Naime, u lipnju 2005. Vlada je usvojila Plan razvoja odgoja i obrazovanja za razdoblje od 2005. do 2010. Uveden je i HNOS, radi promjene nastavnih programa i rasterećenja učenika, pokrenuta je reforma strukovnog obrazovanja, osnovan Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja, itd. Svakako treba razgraničiti nadležnosti novoosnovanih agencija, pogotovo stoga što će verifikaciju za neke nastavne predmete i struke izvoditi Agencija za strukovno obrazovanje, a za općeobrazovne predmete Agencija za odgoj i obrazovanje.

Njeni stranački kolege dijele mišljenje da do drugog čitanja ovog zakona treba precizirati odredbe o stručnom usavršavanju nastavnika te omogućiti da se time bave i drugi, dobiju li licencu Agencije. Uбудuće valja posvetiti posebnu pozornost stručno-pedagoškom nadzoru u odgojno-obrazovnim ustanovama, koji treba provoditi kao stručnu pomoć, napominje zastupnica (to dosad nije bilo posebno definirano). Novina je i to da Agencija dobiva mogućnost razmatranja podnesaka građana, te tijela državne uprave i lokalne samouprave. Bilo bi dobro zakonski definirati sastav upravnog vijeća, na način da se njegovi članovi imenuju iz svih segmenata ove djelatnosti (od predškolskog odgoja do srednjeg školstva) te predvidjeti da ono podnosi izvješća o radu Agencije Ministarstvu. Među ostalim, treba propisati koje će odjele i podružnice imati ta institucija, a ne da se reguliranje tog pitanja prepušta statutu.

Ovaj Zakon ne bi trebalo propustiti u drugo čitanje, jer u njemu nema ni riječi o odgoju, primijetio je **Željko Kurtov (HNS)** (istodobno smo svjedoci činjenice da u školama učenici tuku profesore, profesori puštaju porniče, itd.)

Inicijatori promjena trebaju biti nastavnici

Paradoksalno je da su svi nezadovoljni sadašnjim obrazovnim i odgojnim sustavom, iako naši učenici i studenti na međunarodnim natjecanjima ostvaruju izvrsne rezultate, primijetio je **Pero Kovačević**, glasnogovornik Kluba zastupnika HSP-a. Za to su, dobrim dijelom, zaslužni njihovi učitelji i profesori, koji su ih predano i s ljubavlju pripremali za ta natjecanja. Stoga upravo oni, a ne činovnici, trebaju biti pokretači i nositelji svih reformi u obrazovnom i odgojnom sustavu, izrade novih nastavnih planova i programa, itd. O tome da činovnici nemaju rezultata, najbolje svjedoči činjenica da je Ministarstvu trebalo 26 mjeseci da bi ponudilo izmjenu ovog zakona (trebao je biti donesen u paketu sa Zakonom o Agenciji za stru-

kovno obrazovanje, koja je ustrojena 2005. godine).

Kako reče, sumnja u dosege ovog zakona koji je i pravno gledano pun manjkavosti i nepreciznosti (steže se dojam da je predložen samo radi zadovoljavanja forme).

Struka mora biti servis Ministarstvu

Kada bi bilo točno ono što piše u obrazloženju, to bi značilo da Zavod za školstvo gotovo uopće nije mogao raditi, zbog nepostojanja jasne metodologije provođenja stručnog usavršavanja nastavnika, nejasne nadležnosti, nepreciznih aktivnosti ustrojbenih jedinica i dr. Međutim, problem je u tome što ta stručna institucija proteklih nekoliko godina nije korištena, jer je ministar nije trebao, tvrdi **Jozo Radoš**, predstavnik **Kluba zastupnika HNS-a**. Iako među 119 djelatnika Zavoda zasigurno ima sposobnih, ministar je umjesto tog stručnog, neovisnog tijela koristio razne ad hoc imenovane komisije koje, ako mu ne odgovaraju, može smijeniti. O tome najbolje svjedoči činjenica da Zavod nije sudjelovao u realizaciji dosad najvećeg projekta iz nadležnosti Ministarstva - izradi i razvoju HNS-a. Taj je posao povjeren Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar koji se nikada ranije nije bavio razvojem obrazovanja, za što je utrošeno 2,8 mln. kuna iz Proračuna).

Pa i predloženim Zakonom ovlasti buduće Agencije se relativiziraju - tvrdi zastupnik. Predviđeno je, naime, da sudjeluje u izradi, razvoju i implementaciji nacionalnog kurikulumu, što znači da će samo davati mišljenje o nastavnim programima koje će izrađivati netko drugi (tek u tom slučaju otvaramo mogućnost paralelizma). Ne možemo tako važnu instituciju, koja košta državni proračun, ostaviti po strani, što je izgleda temeljna intencija ovog Zakona. Naprotiv, trebamo je razvijati, a ministar može angažirati i paralelne kontrolne mehanizme.

Ne stoji tvrdnja predlagatelja, o većoj samostalnosti ove institucije, budući da se predviđa da njeno upravno vijeće

će imenuje ministar, a ne Vlada kao do sada. Više nema ni vijeća savjetnika koje je postojalo kao obvezno tijelo u Zavodu za školstvo, već se predviđa mogućnost osnivanja savjetodavnih tijela. Po mišljenju Kluba zastupnika HNS-a, to je također korak nazad u pogledu afirmacije neovisnosti struke koja treba biti servis Ministarstvu koje donosi konačne političke odluke.

Pokretači i nositelji promjena u školstvu moraju biti učitelji i profesori, a ne činovnici.

Za pohvalu je, međutim, to što se sada prvi puta preciznije definira stručno-pedagoški nadzor, kao jedna od vrlo važnih djelatnosti Agencije, koji je ranije bio prepušten provedbenim aktima. Na isti način bi trebalo regulirati i stručno usavršavanje i napredovanje nastavnika i učitelja, ali i provođenje stručnih ispita, napominje Radoš. Iako se predlagatelj odlučio za razgranati sustav institucija (u pripremi je i osnivanje agencije za cjeloživotno obrazovanje), u zakonu nema ni riječi o tome kako te agencije međusobno moraju surađivati. Zbog navedenih razloga Klub zastupnika HNS-a će poduprijeti ovaj zakonski prijedlog u prvom čitanju, no ne budu li uvažene njihove primjedbe u konačnici će teško dobiti njihovu podršku, zaključio je.

Prevelike ovlasti ministra

Uvažavamo razloge za preimenovanje Zavoda u Agenciju, to više što tu instituciju čekaju i neki novi zadaci, pa je potrebno promijeniti zakonodavni okvir, kaže **Nenad Stazić (SDP)**. Međutim, nije jasno zašto se prava i dužnosti osnivača spuštaju na rang Ministarstva i to bez ikakvog obrazloženja (kod Zavoda je taj posao obavljala Vlada RH). Kao i kod Zakona o udžbenicima, sve se stavlja u ruke ministra, što je izgleda osnovni motiv kod predlaganja ovakvog zakona. Predviđeno je, naime, da umjesto Vlade RH imenuje

predsjednika i članove upravnog vijeća, tako da posredno odlučuje i o ravnateljstvu i brojnim drugim pitanjima. Mnoge zakonske odredbe su puno nepreciznije od onih u Zakonu o Zavodu za školstvo, tvrdi zastupnik. Primjerice, nisu propisani uvjeti kojima moraju udovoljavati kandidati za ravnatelja i članove upravnog vijeća, ali ni savjetnici i viši savjetnici. Reguliranje niza pitanja prebačeno je na statut, čije je donošenje u nadležnosti upravnog vijeća, a ono je u rukama ministra (npr. način izbora i djelokrug rada tajnika Agencije, sastav i djelokrug stručnih i savjetodavnih tijela, itd.). Stoga se nameće zaključak da, po svemu sudeći, ovu Agenciju ministar ne treba kao stručno, neovisno tijelo koje će mu pripremati stručne odluke, nego kao poligon njegove svesti (posredno bi odlučivao i o tome tko je u sukobu interesa).

Odgovj ponovno uključiti u nastavni proces

Jelena Pavičić - Vukičević (SDP) doživljava ovaj zakon kao napor da se u Hrvatskoj podigne kvaliteta obrazovanja. Što se, pak, tiče konkretnih primjedbi na pojedine odredbe, dijeli mišljenje svojih stranačkih kolega. Naglašava, među ostalim, da buduća Agencija mora biti ustrojena na način da se već iz zakona vidi koje će odjele i podružnice imati, a ne da se ti ustrojbeni elementi reguliraju statutom. Smatra da bi ta institucija trebala dati odgovor i na pitanje kako odgoj ponovno uključiti u nastavni proces, budući da je u proteklom razdoblju škola uglavnom funkcionirala kao obrazovna ustanova (možda je i to pogodilo rastućem nasilju među učenicima, ali i učenika prema nastavnicima).

U suradnji s ostalim institucijama u toj oblasti moramo osigurati uređeni obrazovni sustav koji će istovremeno biti poticajan za sve sudionike u obrazovnom procesu, ali i omogućiti obrazovanje za sve pod jednakim uvjetima, napominje zastupnica. Želimo li da Agencija bude autonomna, poput Centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, propišimo koje uvjete mora imati ravna-

telj, na koji način se bira upravno vijeće te koje stručne kvalifikacije trebaju imati članovi tog tijela. Drugim riječima, oslobodimo ovaj zakon prevelikog uplitanja resornog ministra.

Redefinirati djelatnosti

Puno je važnije od preimenovanja Zavoda redefinirati djelatnosti i drugačije pozicionirati stvari u samoj Agenciji, naglašava **Marija Lugarić (SDP)**. Ona mora postati ključna razvojna institucija, što se tiče odgoja i obrazovanja, odnosno jedino mjesto donošenja stručnih odluka glede promjene nastavnih planova i programa, donošenja novih kurikuluma, pedagoških standarda, itd. Zakonom treba definirati koji se odjeli osnivaju u Agenciji, sastav upravnog vijeća i način njihova izbora, te stručne i profesionalne kompetencije za ravnatelja, i njegove pomoćnike (precizirati koliko ih ima) te savjetnike i više savjetnike. Naime, nerijetko zbog formalnih odredbi o određenom broju godina staža gubimo mlade ljude koji su često kvalificiraniji od pedagoga stare škole. Nažalost, zaposleni u školstvu su slabo plaćeni, tako da su i oni u Zavodu, koji bi trebali uvoditi inovacije i motivirati učitelje i nastavnike, također frustrirani. A bez zadovoljnih, kompetentnih učitelja i savjetnika u Ministarstvu nema šanse da napravimo promjene u obrazovnom sustavu.

Nije jasno zašto se prava i dužnosti osnivača spuštaju na rang Ministarstva i sve ovlasti daju ministru.

Zastupnica, inače, pozdravlja uvođenje institucije učitelja-podučavatelja, ali napominje da je treba preciznije definirati, kao i to koja stručna i savjetodavna tijela može imati Agencija. Smatra da bi

se trebalo pobrinuti i za formiranje škole za ravnatelje. Po njenoj ocjeni u članku 21. nije jasno regulirano pitanje sprječavanja sukoba interesa (sudjelovanje u donošenju nastavnih planova i programa prioriteta je zadaća zaposlenika Agencije, a ne sukob interesa). Zalaže se za smanjenje ovlasti ministra da odlučuje o stručnim pitanjima, te za veću transparentnost zakonskih rješenja.

Riječ predlagatelja

Zahvalivši zastupnicima na sudjelovanju u raspravi, dr. **Šetić** je obećao da će predlagatelj razmotriti njihove prijedloge, budući da je izgradnja infrastrukture obrazovnog sustava zajednički posao. Pojasnio je da je naziv agencija odabran radi ujednačavanja nazivljem postojećih institucija u sustavu, ali da se radi o javnoj ustanovi kakva je i Zavod. Nije točno - kaže, da resorno ministarstvo, odnosno Vlada, ne trebaju takvu instituciju, ali Zavod za školstvo je funkcionirao kao paralelizam Ministarstvu, tako da se lutalo u traženju koncepcije. Naime, dolaskom na vlast zatekli smo u tom Ministarstvu dvije koncepcije - onu ministra Strugara i potpredsjednika Vlade, tako da je bilo teško doći do konstruktivnih rješenja. Zavod za školstvo mora biti stručni paralelizam, ali nikako ne koncepcijski, naglašava Šetić. Nije točno da se ta institucija ukida, već prerasta u subjekt potpore obrazovanju. Među ostalim, radit će i na podizanju kvalitete stručnog usavršavanja učitelja i ravnatelja (Zavod je trenutno uključen u eksperimentalnu provedbu HNOS-a u 49 škola). U sustav se uvodi i nezavisno vanjsko vrednovanje obrazovanja, a Institut društvenih znanosti "dr. Ivo Pilar" uključen je u taj projekt zbog toga što su jedino oni imali kadrovske preduvjete da mogu izvršiti jedno takvo mjerenje. To, međutim, ne znači da se u perspektivi u taj posao ne mogu uključiti i drugi subjekti.

O ciljevima odgojno-obrazovnog procesa više se govori u Planu sustava odgoja i obrazovanja za razdoblje od 2005. do 2010., koji je prihvatila hrvatska Vlada, napominje Šetić. Jedan od njih je i rasterećenje učenika i programa, na čemu će raditi i novoosnovane institucije. U svakom slučaju ministar ima jasnu koncepciju o tome što je uloga Ministarstva, a što trebaju raditi agencije koje mu daju stručnu potporu. Mi ništa ne skrivamo, što smo pokazali i na Zakonu o udžbenicima. O tome najbolje svjedoči činjenica da smo u izradu HNOS-a uključili više od 600 stručnjaka svih provenijencija i više od 150 recenzenata. Naime, duboko smo uvjereni u to da je kvalitetno obrazovanje šansa za Hrvatsku, budući da na taj način možemo doći do kvalitetnijih uvjeta življenja, do konkurentnije Hrvatske i bogatijeg društva.

Ispravljajući njegove navode, **Marija Lugarić** je napomenula da su bile napravljene dvije strategije razvoja odgoja i obrazovanja koje su na kraju objedinjene. Podsjetila je na činjenicu da su ciljevi te djelatnosti definirani zakonima o osnovnom i srednjem školstvu, ali kako te odredbe nisu mijenjane, oni nisu redefinjirani. Institut Ivo Pilar nije jedini koji ima potrebne kapacitete za izradu ekspertiza koje se tiču obrazovne politike, tvrdi zastupnica (postoje i centri za istraživanje i razvoj obrazovanja). Prenaglašena uloga ministra u vođenju ove Agencije najbolji je dokaz da poslovi Ministarstva i stručni poslovi u predloženom zakonu nisu posve jasno razgraničeni, dometnuo je **Davorko Vidović**.

U nastavku sjednice glasovalo se o ponuđenom zakonskom prijedlogu. Prihvaćen je u prvom čitanju (za to se izjasnilo 78 zastupnika, dok ih je 17 bilo suzdržano). Primjedbe, prijedlozi i mišljenja iz rasprave prosljeđeni su predlagatelju, radi pripreme konačnog zakonskog teksta.

M.Ko.

PRIJEDLOG ZAKONA O POTICANJU DOMAĆE PROIZVODNJE ZA PLASMAN U TURIZMU

Aktivirati gospodarske mogućnosti

U opsežnoj raspravi o ovom zakonskom prijedlogu (predlagatelj Klub zastupnika HSS-a), koji već svojim naslovom upućuje na sadržaj, zastupnici su šire govorili o razvoju domaće poljoprivrede, potrebe smanjenja uvoza hrane, jačanje domaćih prepoznatljivih proizvoda a česte su bile replike i ispravci netočnih navoda.

O ovom zakonu glasovat će se naknadno (glasovanje odgođeno radi usuglašavanja).

O PRIJEDLOGU

Predloženim zakonom uređuje se poticanje proizvodnje roba namijenjenih oblikovanju hrvatskog turističkog proizvoda, sadržajnom obogaćenju i povećanju ukupne turističke potrošnje i pripremanju ugostiteljskih objekata za turističku sezonu i to naročito proizvodnje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, ekoloških proizvoda i izvornih hrvatskih proizvoda itd.

Zakon se predlaže iz potrebe aktiviranja ogromnog gospodarskog potencijala koji je moguće procijeniti na oko dvije milijarde dolara i zbog postupnog smanjenja uvoza proizvoda i roba namijenjenih turističkom tržištu, razvoja i oblikovanja novog hrvatskog proizvoda utemeljenog na domaćoj proizvodnji, u prvom redu zdravim i izvornim hrvatskim poljoprivrednim proizvodima itd. Predlažu se poticaji iz područja kreditne politike u korist proizvođača domaćih proizvoda za plasman u turizmu.

Primjenom ovog zakona postići će se oživljavanje, modernizacija i struktu-

ralna prilagodba domaće proizvodnje, u prvom redu poljoprivrede i ribarstva, prerađivačke industrije (tekstil, staklo, metalna galanterija itd.) potrebama turističkog tržišta a time ujedno i povećanje zaposlenosti i uvećanje ukupnih gospodarskih učinaka, navodi predlagatelj.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo ne podupire donošenje ovog zakona iz razloga utvrđenih u mišljenju Vlade RH.

Zakon se predlaže iz potrebe aktiviranja ogromnog gospodarskog potencijala koji je moguće procijeniti na oko dvije milijarde dolara i zbog postupnog smanjenja uvoza proizvoda i roba namijenjenih turističkom tržištu, razvoja i oblikovanja novog hrvatskog proizvoda utemeljenog na domaćoj proizvodnji, u prvom redu zdravim i izvornim hrvatskim poljoprivrednim proizvodima itd.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu predložio je nakon rasprave da se ne prihvati ovaj Prijedlog zakona. Ocjenjuje se prihvatljivom njegova inicijativa i slijedom da se dostavi Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja, Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva,

Ministarstvu mora, turizma i razvitka, Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva i HBOR-u zbog davanja mišljenja kako ovu inicijativu provesti u praksi (izvjestitelj Odbora na sjednici Hrvatskog sabora bio je **Dragutin Pukleš (HSU)**).

Odbor za turizam razmotrio je predloženi zakon i u općoj raspravi o njegovoj potrebi članovi Odbora dali su potporu zamisli da se potiče domaća proizvodnja za plasman u turizmu, a dio njih se pozvao na mišljenje Vlade RH o ovom zakonskom prijedlogu. U raspravi o predloženom tekstu bilo je različitih mišljenja i stajališta i na temelju nje Odbor je odlučio predložiti Hrvatskom saboru da ga ne prihvati.

VLADA RH

O predloženom zakonu Vlada RH dala je mišljenje u kojem predlaže Hrvatskom saboru da ne prihvati ovaj zakonski prijedlog. Cijeneći značaj turizma kao tržišta za ukupno gospodarstvo u RH Vlada RH podržava ideju poticanja domaće proizvodnje za plasman u turizmu, ali s obzirom da predloženi način poticanja ne slijedi međunarodno prihvaćene obveze RH, posebice glede obveze usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom na području reguliranja državnih potpora, taj se zakon ne može prihvatiti. Uz to, on bi bio protivan WTO-u i Sporazumu o Stabilizaciji i pridruživanju s EU jer diskriminira uvoznu robu u odnosu na domaće proizvode, navodi se, među ostalim u ovom mišljenju. Vlada donosi svake godine

program kojim se potiče domaća proizvodnja za plasman u turizam.

Vlada podržava dio koji se odnosi na poboljšanje poslovnih veza između turističkog sektora i domaćih poljoprivrednih proizvođača ali na način koji je u skladu s međunarodno prihvaćenim obvezama i uvažavajući potrebu usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU. Međutim, ovakav Prijedlog zakona je dupliranje već postojećeg sustava poticaja kojeg zakonska regulativa EU ne poznaje i koji će ionako s vremenom morati biti ukinut. Za provođenje predviđenih operativnih mjera nije potreban posebni zakonski okvir, odnosno ove mjere provode se i moguće ih je organizirati i bez posebnog zakona.

RASPRAVA

Otvoriti sve gospodarske kapacitete

Na sjednici Hrvatskog sabora najprije je govorio predstavnik predlagatelja **Ante Markov (HSS)** rekavši da predlagatelj već duže vremena radi na ovom zakonskom prijedlogu uz konzultiranje struke.

Razlozi za ovaj zakon su dvojaki, s jedne strane treba otvoriti sve gospodarske kapacitete koje Hrvatska ima, poticati njihov razvoj, od poljoprivredno-prehrambenog sektora, metalne industrije, drveno-prerađivačke industrije, opremačke i građevinske industrije itd., ali i uslužnih kapaciteta. S druge strane, cilj je pospješiti konkurentnost hrvatskog turizma uopće.

Turizam je danas neupitno jedna od najjačih industrija svijeta, to je nevidljiv izvoz i u Hrvatskoj turizam kao tržište sudjeluje u bruto društvenom proizvodu između 27 i 29 posto. Turizam je u potpunosti izvoz ako ga ostvaruju strani državljani, naravno u varijanti kad turisti jedu domaću hranu, piju domaća pića i vina, koriste infrastrukturne potencijale izgrađene od hrvatskog gospodarstva. U 2006. godini kao društvo uložiti ćemo na turističko tržište više od šest milijardi

kuna i nije svejedno da li ćemo se postarati da u tome što više stavimo u funkciju naše kapacitete. Zadnje je vrijeme za naše gospodarske potencijale da pokušamo ishoditi jačanje konkurentnosti, a ona može nastupiti jedino dogovornim mjerama koje stoje državi na raspolaganju jer kad pregovori počnu može se pregovarati samo na osnovi papira i pravnoga argumenta, naglasio je, među ostalim, dodajući da imamo potencijale i u prehrani ali da ne znamo što s njima. Strana iskustva su pokazala da su poljoprivredni brendovi, koji su se afirmirali na domaćem turističkom tržištu, postali i svjetski priznati brendovi (primjerice španjolski pršut, a naš je bolji).

Bilanca u turizmu kreće se oko 7,5, 8,5 posto BDP-a i ako ove godine od toga uspijemo "iščupati" deset posto tada smo osigurali da hrvatsko gospodarstvo bude na milijardu dolara jače, što znači i radna mjesta i znatno više, vraćanje povjerenja u vlastitu snagu, pamet i sigurnost, rekao je, među ostalim.

Promocija hrvatskih proizvoda

Željko Pavlic (MDS) izvijestio je da Klub zastupnika PGS-a, SBHS-a i MDS-a podržava ovaj zakon odnosno mjere i poticaje koje on predviđa za promociju hrvatskih proizvoda u našem turizmu.

Razlozi te podrške su jer će ovaj zakon pridonijeti, kako misli Klub, stabiliziranju domaće proizvodnje, što će doći do jačeg povezivanja naših regija, plave i zelene Hrvatske, ravnomjernog razvoja turističke ponude na području cijele Hrvatske, naveo je zastupnik govoreći i o značaju turizma kao tržišta za ukupno gospodarstvo s oko deset milijuna potrošača (uz neregistrirani turistički promet). Unatoč znatnim proizvodnim potencijalima Hrvatska je, nažalost, uvoznik hrane i poljoprivrednih proizvoda te u vanjsko-trgovinskoj razmjeni poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda bilježi negativnu bilancu (u 2005. uvoz u vrijednosti 1,6 milijardi dolara).

Da bi se mogle poduzimati odgovarajuće poticajne mjere treba utvrditi uku-

pne kvantitativne i kvalitativne potrebe turizma i mogućnosti proizvodnog gospodarstva, rekao je, među ostalim.

I dugoročni rad

I Željko Pecek (HSS) govoreći u ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je o pretjeranom uvozu hrane, da zelena njiva u Hrvatskoj nikad nije bila zapuštenija nego danas, da u hrvatskoj poljoprivredi nemamo brendove, nešto je poznata "Vegeta", te da se ovaj zakon drugi put stavlja u proceduru.

Zastupnik se osvrnuo i na stajalište Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu i mišljenje Vlade RH rekavši da kroz ovakve teze ne bismo smjeli podupirati domaću proizvodnju i domaći turizam.

Mi trebamo tražiti rješenja a ne stalno izmišljati ograničenja i zato se u HSS-u ne mogu prihvatiti ovakva objašnjenja da je to protueuropski zakon i da to područje ne treba regulirati zakonom. Očito je da hrvatskih proizvoda ima premalo u turizmu (hrana, proizvođači namještaja itd.) i vjerujemo da hrvatski turizam može imati 51 posto domaćeg proizvoda, ali drugačijom politikom, potpuno drugačijim pristupom, ali ako nam se događaju drugačiji trendovi zastupnik pita štiti li netko taj uvozni lobi koji godinama uspješno nameće ne samo svoje brendove.

Imamo brojne primjere kako drugi štite svoj proizvod (Španjolska) i to možemo i mi, jer, primjerice, nemoguće je konkurirati cijenom češnjaku iz Kine, paprici i paradajzu i Makedonije ali očito model postoji. Neke stvari moramo raditi dugoročno, ne samo za aktualnu turističku sezonu i za razdoblje od više godina ako želimo stvarati domaće brendove (pršut, kulen, stara šljivovica koje nemamo), rekao je ponavljajući razloge za potrebu donošenja ovog zakona.

Nema nikakvog razloga da ne podupremo domaću proizvodnju, to nam nitko ne brani i ovaj zakon je dobro rješenje.

Damir Kajin (IDS) izvijestio je da **Klub zastupnika IDS-a** pozdravlja svaki zakon koji skreće pozornost na turizam. Kad bi se ovaj zakon realizirao

najveću korist bi imala Istra koja čini 42, 43 posto turističkog prometa RH.

Bilo bi dobro da se kroz ovaj zakon govori i o budućnosti te grane, rekao je te kao indikacije naveo da je u 2005. zabilježen pad prodaje nekretnina u Splitsko-dalmatinskoj, Zadarskoj županiji te da na našoj obali dugoj gotovo šest tisuća kilometara u zadnjih 15 godina nije sagrađeno pet novih hotela. Poticaji predviđeni ovim zakonom (članak 5.) minimalno bi u jednoj godini iznosili 500 milijuna kuna a idealno bi bilo da se zadovolje sve potrebe i turističkih tvrtki i proizvođača hrane iz Slavonije što je oko milijardu kuna, izračun je zastupnika koji tome dodaje još i oko 25 do 30 milijuna kuna kamate.

Ideju ovog zakonskog prijedloga apsolutno ne treba odbaciti i ovo je put da se stimulira načelo kupnje po principu "kupujemo hrvatsko", rekao je ujedno naglasivši da se slobodno može reći da je, ne računajući mali turizam, 95 posto turizma privatizirano a 50 u stranim rukama. A vlasnici će kupovati tamo gdje im cijene budu jeftinije, naveo je.

Ante Markov (HSS) naglasio je da predloženi zakon nije protivan SSP jer ne diskriminira uvezenu robu u odnosu na domaće proizvode i da ga ne treba shvaćati usko i tražiti matematičke mane.

Povećati izvoz

I **Klub zastupnika SDP-a** podržava ideju da se i zakonom uredi poticanje domaće proizvodnje pa će ga u prvom čitanju podržati, rekla je **Dragica Zgrebec (SDP)**.

Hrvatska nužno treba povećati svoj izvoz i onaj direktan ali i indirektan koji se najbolje može realizirati kroz turističke usluge i turistički proizvod. Naš turizam je šansa za domaću proizvodnju jer strani turist rado konzumira i kupuje domicilni proizvod a kvalitetan proizvod sigurno će naći plasman i na stranom tržištu. Međutim, moramo ukupno osiguravati uvjete za povećanje kvalitete i konkurentnosti domaće proizvodnje pa ovo može biti jedan od načina, rekla je, među osta-

lim, ne zaobilazeći deficit naše robne bilance te da Klub smatra da ovo nisu klasične potpore (u smislu mišljenja Vlade). Iznijela je i određene prijedloge za poboljšanje predloženog teksta zakona.

Da je ovo interesantna inicijativa i Prijedlog smatra i **Klub zastupnika HDZ-a**, rekao je dr.sc. **Krešimir Ćosić (HDZ)**. Ali sve to nije dovoljno da bi došli do prijedloga zakona koji bi u Hrvatskom saboru mogao dobiti potporu, rekao je potkrepljujući to time da cilj zakona nije dovoljno definiran.

Jačanje domaće proizvodnje za plasman u turizmu opravdani je i cjelovitiji cilj nego što je samo inzistiranje na poticaju i to u jednom gotovo izoliranom segmentu, a izneseni opći ciljevi svakako zaslužuju pažnju. No pojedine odredbe zakona nisu u skladu s ambiciozno postavljenim ciljevima, rekao je osvrćući se na pojedina rješenja, ali i ističući važne komponente suvremenog turizma kao raznovrsne informacijske usluge, internetizaciju marina, projekt E marina, modernizaciju nautičkog turizma itd. koje trebaju biti dio osmišljene, cjelovite strategije glede restrukturiranja i povećanja konkurentnosti hrvatskog turizma.

U ime predlagatelja **Ivan Kolar (HSS)** rekao je da ovakve načelne podrške ništa ne znače, da ih ima puno, no da bi bilo bolje uključiti se izravno u kreiranje zakona, treba ga "glancati", i svi skupa napraviti iskorak i ne odugovlačiti. Ovo je zapravo Prijedlog da se proizvodi za znanog kupca. No zastupnik se ne može oteti dojmu da se prešutno dopušta da stanje bude svakim danom gore i "mi svi skupa posredni smo krivci", rekao je, među ostalim.

Domaći specijaliteti

Željko Kurtov (HNS) javio se u ime **Kluba zastupnika HNS-a**, koji podupire ovaj zakon. Predloženi poticaji se sastoje od kratkoročnih, beskamratnih pozajmica na rok od jedne godine u kreditiranju ugovorene proizvodnje namijenjene turističkoj potrošnji uz kamatu od dva posto na rok do deset godina.

Svjесni smo dominacije uvoza nad izvozom, nedovoljno iskorištenih gospodarskih potencijala, uvezene robe za potrebe našeg turizma zbog čega se kao jedno od mogućih rješenja nameće povezivanje domaće proizvodnje s hrvatskim turizmom. Kuhinja čini državu prepoznatljivom i turistima bi trebalo omogućiti da upoznaju hranu specifičnu za naše podneblje odnosno omogućiti turističkoj ponudi da prodaje primjerice dalmatinski pršut, srdelu, slavonsku šunku itd. ali takvi proizvodi ne bi smjeli imati obilježje hrvatskog proizvoda samo za turizam.

Hrvatska nužno treba povećati svoj izvoz i onaj direktan ali i indirektan koji se najbolje može realizirati kroz turističke usluge i turistički proizvod.

Zastupnik se osvrnuo i na mišljenje Vlade RH o ovom Prijedlogu (neosnovan) te rekao da je potrebno da Vlada izloži kompletan prijedlog za svoje zamišljene aktivnosti pa da zastupnici u zajedničkim razmatranjima dođu do najboljih rješenja.

Mogućnosti u marketingu

Mr.sc. **Zdenka Čuhnil (neovisna, zast. češke i slovačke nacionalne manjine)** izvijestila je da **Klub nacionalnih manjina** podržava donošenje ovog zakona. Uz malo sredstava i s umješnošću moglo bi se potaknuti obrt, kućnu radinost, stvoriti nova radna mjesta kako bi turist iz Hrvatske odnio upravo ono prepoznatljivo i time promovirao Hrvatsku (autohtoni proizvod, paška i lepoglavska čipka, slavonski zlatovez).

Ne zaostaju ni specifični proizvodi poljoprivrede u obliku suvenira, šljivovica, travarica, pršut, pekmez od smokava, ali su nedostatni, često neujednačene kvalitete i neumjerenih cijena, navela je upozoravajući da za mnoge naše proizvode izostaje marketing. Ovih dana upravo se najavljuje smanjenje proizvodnje

meda u Lici jer nema kupca. Naši trgovački i ugostiteljski lanci nisu zainteresirani za kupnju domaće proizvodnje jer vode računa samo o cijeni, istaknula je zastupnica dodajući da EU ne ograničava poticanje prerade domaćih proizvoda, marketinško oblikovanje, razvoj ruralnog prostora itd. što su mogućnosti koje treba iskoristiti u kreiranju domaćeg prepoznatljivog proizvoda.

Ako se bojimo reakcija WTO-a i EU dajmo važnost ovom zakonu do dana ulasku u EU i do tada spojimo zelenu i pravu brazdu, stvorimo hrvatske brendove i tako prepoznatljivi ćemo lakše postati ravnopravnom članicom EU.

Plava i zelena Hrvatska

Dr.sc. **Zlatko Kramarić (HSL)** govorio je u ime **Kluba zastupnika HSL-a**. Nitko neće ništa reći protiv turizma i svi će na deklarativnoj razini reći da je to značajan hrvatski brend, da je to još uvijek jedan od sektora koji nam doista pomaže da funkcioniramo i da se tu vrti veliki novac. No drugo je pitanje kako se taj novac raspoređuje i tu nastupaju problemi, smatra zastupnik.

Podsjetio je na ideju Jadranske povelje (iz 1990.) o povezivanju zelene i plave Hrvatske koja se uglavnom nije realizirala. Poljoprivreda bi uz turizam trebala biti drugi hrvatski brend i tu postoji velik prostor koji bi trebalo iskoristiti, naglasio je podsjećajući na situaciju u PIK Vrbovcu, VUPIK-u, preveliki uvoz. Svaka država koja vodi računa o sebi mora svoju proizvodnju na neki način zaštititi i plasirati tamo gdje se može i to ne samo poljoprivredne proizvode na jug nego i druge proizvode (sapuni itd.). Nažalost, očito da tu uvijek prevladavaju parcijalni interesi (ili načelo osobne koristi) i onda imamo situaciju da moramo ići s ovakvim prijedlozima.

Dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)** pitao je u ime **Kluba zastupnika HSP-a**, s obzirom na suglasje (rjetko viđeno) u Saboru oko ovog zakona, zašto se sve to nije dogodilo prije pet godina kad je gosp. Pecek bio na čelu Ministarstva za obrt a gosp. Pankretić Ministarstva poljoprivrede i kada je HSS u koalicijskoj Vladi

mogao isprovocirati donošenje ovog zakona. Osvrnuo se i na stajalište Vlade RH o ovom zakonu ali i o usvojenom zaključku Kluba zastupnika HSP-a 2001. da se ukinu carine na sva uvozna motorna vozila te rekao da se Povelja WTO-a i Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju u hrvatskoj Vladi i Saboru često koriste kao izlike za sve i sva. Ovaj zakon ne ide protiv ta dva sporazuma, ne govori o carinama i javnim potporama nego se predviđaju kratkoročne pozajmice.

On ima svoju jasnu motivaciju i metoda je dobra i mogla bi se primijeniti i na neke druge grane gospodarstva. Smisao turizma u svakoj zemlji je da se kroz njega plasiraju domaći proizvodi, a mi zapravo razvijamo gospodarstvo zemalja iz kojih uvozimo hranu, naglasio je zatraživši ujedno od predlagatelja da do drugog čitanja ugradi u ovaj prijedlog sve što potiče mogućnost kreditiranja restorana s autohtonom hrvatskom kuhinjom.

Nenad Stazić (SDP) zaključuje da sve stranke podržavaju ovaj Prijedlog, Vlada ga odbija, ali ne nudi rješenje a problem postoji dugo. Naš slavonski seljak proizvodi kulen, šunku, a ima problema s plasmanom. Ovaj zakon treba prihvatiti u prvom čitanju, a do drugog pomoći predlagatelju da pripremi kvalitetan prijedlog.

Drugo čitanje

Dr.sc. **Zvonimir Sabati (HSS)** također ne vidi razloga da ovaj zakonski prijedlog ne ide u drugo čitanje. On nije upućen u proceduru isključivo zbog poticanje proizvodnje za turizam već je njegova suština šira, osigurati poticanje domaće proizvodnje i osigurati plasman. Za državu to treba biti strateški interes jer se radi i o demografskoj politici a stvaraju se i temelji za ruralni razvitak odnosno ravnomyeran razvoj Hrvatske. Želi se i suzbiti prekomjeren i nepotreban uvoz hrane, naglasio je, među ostalim.

Ivan Kolar (HSS) kaže da poljoprivrednu proizvodnju treba organizirati, od sjemena do prodaje gotovog proizvoda i da je to nemoguć posao za jednog

poljoprivrednog proizvođača a i proizvođača prerađivačke industrije. U tom lancu treba posrednik, sudionik i zato je predloženi zakon jedna od mogućnosti da sve te kamenčiće složimo u mozaik.

On je zapravo preslikana inicijativa pojedinih proizvođača koji kombijima razvoze svoj već pakirani proizvod. Ako hoćemo podići proizvodnju onda mora sustav profunkcionirati, a proizvod s našeg sela, u što ne treba uvjeravati, je itekako kvalitetan.

Ljubica Lalić (HSS) navodi da, nažalost, zbog nerazumijevanja ili političke isključivosti ovakav zakon još nije donesen. Osvrnula se na mišljenje Vlade RH rekavši da cilj državne politike ne može i ne smije biti smanjenje fizičkog opsega proizvodnje, pogotovo ne pred ulazak u EU.

Domaće gospodarstvo se mora osposobiti za proizvodnju potrebnu turizmu, i upravo se stoga predlaže ovaj zakon, koji treba uistinu prihvatiti, rekla je, među ostalim.

Valter Poropat (IDS) kaže da smisao poticanja domaće proizvodnje za plasman u turizmu, a posebno poljoprivrednih proizvoda, omogućava iskorištavanje raspoloživih poljoprivrednih resursa, zemljišta, štalskih i prerađivačkih kapaciteta, valorizaciju ekoloških i tipičnih autohtonih proizvoda, plasman domaćih proizvoda putem turizma, zastavljanja uvoznog lobija itd. Poticanje domaće proizvodnje za plasman u turizmu treba podržati jer je takvo poticanje od strateške važnosti za RH, smatra.

Luka Roić (HSS) navodi da je najveći problem svakom malom poljoprivrednom pa i drugom proizvođaču neizvjestan ishod jer njegov proizvod ne može naći put do tržišta i prave valorizacije. Ako se država odluči da putem ovakvih zakona potiče takve aktivnosti onda ona ne diskriminira nikoga nego donekle izjednačava uvjete s onima koji su veliki i imaju sve financijske mogućnosti da prate svoju proizvodnju.

Niz mjera i subvencija Vlade

Jure Bitunjac (HDZ) najprije je rekao da ne postoji opća suglasnost u

vezi s ovim zakonom niti da se čula u Saboru te podsjetio na izlaganje predstavnika Kluba zastupnika HDZ-a.

Moramo znati da su Vlada RH i nadležna ministarstva izradili Nacionalni program poticanja poduzetništva, da je Ministarstvo poljoprivrede nizom subvencija i poticajnih mjera dalo velik zamašnjak poljoprivrednoj proizvodnji i s te strane je namjera ovog Prijedloga već konzumirana u postojećem zakonodavstvu i mjerama, rekao je.

Željko Ledinski (HSS) kaže da danas postoji nedostatak proizvoda široke proizvodnje i potrošnje koji se izravno prodaju turistima putem trgovina, ugostiteljskih objekata. Ne postoji ni niz mjera koje bi potakle i dugoročno stimulirale domaće poduzetnike za plasiranje njihovih proizvoda (drvna industrija) na turističko tržište. Ako bismo donijeli ovaj zakon omogućilo bi se da naša drvna industrija, koja

je potencijalno najveća izvozna grana, dođe do veće finalizacije i da redovito plaća svoje obveze prema "Hrvatskim šumama" (danas je dug te industrije oko 400 milijuna kuna).

Zastupnik je i podsjetio da nije donešen zakon o poticanju domaće proizvodnje za plasman u turizmu koji je bio predviđen planom usklađivanja s pravnom stečevinom EU za 2005. godinu.

Turizam izvozna grana

Jagoda Martić (SDP) navodi da konačni financijski rezultati turističke sezone sigurno nisu onakvi kakvi se zaključuju na temelju broja noćenja jer se uvozna komponenta u sadržaju naše turističke usluge povećava iz godine u godinu. Turizam moramo tretirati kao izvozna gospodarsku granu koja ima velike mogućnosti objedinjavanja i poticanja ostalih gospodarskih grana u RH

a predloženo prihvatiti u prvom čitanju, rekla je.

Završni osvrt u ime predlagatelja dao je **Ante Markov (HSS)**. Iz rasprave proizlazi da je svima jasno da se radi o ozbiljnom problemu i nedostacima hrvatskog gospodarstva, ali da to ne mora biti tako i da može biti bolje. Kao zemlja nalazimo se pred rizičnim raskrižjem, da li nastaviti putem koji je doveo do toga da je učešće stranih proizvoda u Hrvatskoj nedopustivo visoko, da imamo sindrom koji se zove što više turističkih noćenja više dubioza platne bilance ili otvarati prostor za drugačije promišljanje, rekao je, među ostalim, podsjećajući na stavove predlagatelja te da zakon govori isključivo o kreditiranju.

Rasprava je zatim bila zaključena.

O ovom zakonskom prijedlogu glasovat će se naknadno.

D.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O HRVATSKOJ POLJOPRIVREDNOJ KOMORI

Samostalna poslovna organizacija poljoprivrednika

Hrvatski je sabor nakon rasprave, u kojoj je naglašeno značenje poljoprivrede kao gospodarske grane, prihvatio ovaj Prijedlog zakona. Njime se uređuje osnivanje, status, ustroj, djelovanje, javne ovlasti, članstvo i financiranje Hrvatske poljoprivredne komore.

Komora je samostalna poslovna organizacija koja se osniva radi promicanja, zaštite i zastupanja interesa poljoprivrednih gospodarstava te fizičkih i pravnih osoba koje obavljaju djelatnost šumarstva i ribarstva, stoji u zakonskom prijedlogu što ga je predložio Klub zastupnika Hrvat-

ske seljačke stranke, a za drugo čitanje izradit će ga Vlada RH u suradnji s ovim predlagateljem.

O PRIJEDLOGU

Poljoprivreda kao djelatnost ima vrlo značajnu ulogu u hrvatskom gospodarstvu, pogotovo danas kad su pred njom izazovi konkurentnosti europskog tržišta. Upravo zbog toga potrebno je poljoprivredne proizvođače najizravnije uključiti u kreiranje agrarne politike i to putem Poljoprivredne komore koja će promicati, štiti i zastupati njihove interese.

Osnivanje ove Komore predviđeno je Zakonom o poljoprivredi iz 2001. godine i bila su osigurana sredstva u prošlogodišnjem državnom proračunu (i za ovu godinu). Kako Vlada nije podnijela ovaj zakonski prijedlog to čini Klub zastupnika HSS-a, obrazložio je u ime Kluba mr.sc. **Božidar Pankretić** na sjednici Hrvatskoga sabora.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav u raspravi je podržao stajalište **Vlade RH** o ovom zakonskom prijedlogu koja u svom mišljenju predlaže

da Sabor ne prihvati ovaj zakonski prijedlog no zatim je povukla iz procedure ovo mišljenje.

Odbor za poljoprivredu i šumarstvo nakon sveobuhvatne rasprave, u kojoj je istaknuto da u Hrvatskoj postoji određena potreba za osnivanjem asocijacije koja će sustavno i cjelovito štititi interese seljaka odnosno poljoprivrednih proizvođača te prijedlog da se ovaj Prijedlog zakona prihvati u prvom čitanju, većinom glasova predložio Saboru da ga ne prihvati.

VLADA RH

Nakon što je dobila dodatne informacije i saznanja Vlada RH je ponovno razmotrila ovaj zakonski prijedlog (u prvom mišljenju predložila da se ne prihvati). Smatra da Prijedlog zakona ipak zavrjeđuje da se prihvati u prvom čitanju. Vlada će u suradnji s predlagateljem, na temelju rasprave, pripremiti Konačni prijedlog zakona. Na sjednici Hrvatskog sabora o tome je govorio državni tajnik Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Herman Sušnik**.

RASPRAVA

Postoji potreba za Komorom

Na sjednici Hrvatskog sabora uvodno je o ovom zakonskom prijedlogu u ime predlagatelja govorio mr.sc. **Božidar Pakretić (HSS)**. Mi u Klubu zastupnika HSS-a ocjenjujemo da hrvatska poljoprivreda, hrvatski proizvođači imaju potrebu za ovakvim zakonom. Poljoprivrednu komoru imaju mnoge europske zemlje a njen je smisao izravno uključivanje prevladajućeg dijela poljoprivrede, obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u poslovnu strukovnu organizaciju a time i njihovo izravno djelovanje na kreiranje mjera agrarne politike, zaštitu i zastupanje vlastitih interesa, poslovno povezivanje s prehrambenom industrijom, distributerima poljoprivrednih proizvoda i sl.

Sredstva za obavljanje svojih zadaća Komora stječe iz sredstava državnog pro-

računa, proračuna tijela jedinica lokalne samouprave i jedinica područne samouprave, članarinom komore i sredstava ostvarenih obavljanjem vlastite djelatnosti.

Mr.sc. **Marko Širac (HDZ)** o predloženom zakonu govorio je u ime **Kluba zastupnika HDZ-a**. Poljoprivredna proizvodnja ima važnu ulogu u ukupnom gospodarskom i društvenom životu RH, u nekim granama još uvijek nije dosegla razinu predratne proizvodnje, iako postoje preduvjeti. Naročito nedostaje povrća, voća, mlijeka i drugih proizvoda što se nadoknađuje uvozom.

Potrebno je poljoprivredne proizvođače najizravnije uključiti u kreiranje agrarne politike i to putem Poljoprivredne komore koja će promicati, štititi i zastupati njihove interese.

U postojećem sustavu institucija RH poljoprivredu zastupa Hrvatska gospodarska komora kroz sektor za poljoprivredu itd., a istovremeno najveći dio obiteljskih poljoprivrednih domaćinstava nije član te Komore. Ovaj predloženi zakon neznatno je izmijenjen u odnosu na nacrt prijedloga zakona o poljoprivrednoj komori iz 2002. tadašnjeg Ministarstva, nije doraden na način da se osiguravaju pretpostavke za osnivanje Hrvatske poljoprivredne komore pa Klub zastupnika HDZ-a daje određene primjedbe, primjerice, da se Komora ustroji na način da njene članice ostvaruju svoje interese u strukovnim razredima, grupama i posredno putem svojih izabраниh predstavnika. Također predlaže da se Konačni prijedlog, radi kvalitete, pripremi u suradnji s Vladom.

Dileme o članarini

Mr.sc. **Zdenka Čuhnil (neovisna, zast. češke i slovačke nacionalne manjine)** javila se u ime Kluba zastupnika nacionalnih manjina upozorivši najprije da je nedopustivo, polazeći od važnosti poljoprivrede za naše gospo-

darstvo, da predlagatelj (tim više što je u tome i bivši ministar poljoprivrede) koristi statističke podatke iz 91. godine i njima obrazlaže nužnost osnivanja Komore. No ova kritika ne znači da smo mi protiv zakona o poljoprivrednoj komori, naprotiv, podupiremo osnivanje Komore i žao nam je što to nije učinjeno paralelno s donošenjem Zakona o poljoprivredi 2001., rekla je, među ostalim.

No zadaća Komore ne treba biti uzgojno selekcijski rad i stručni savjetodavni rad u ratarskoj, voćarskoj, povrtlarskoj i drugoj proizvodnji već to treba prepustiti samostalnoj savjetodavnoj službi. Moramo prvo ojačati selo, ali i Komoru, stvoriti farmera sa sigurnim dohotkom ali i postaviti Komoru koja bi prije svega trebala štititi poljoprivredno poduzetništvo, biti partner Vladi u bitci za bolje uvjete i dohodak. Nemojmo zaboraviti da je članarina novi namet za komercijalna obiteljska gospodarstva i o članstvu postoje još dileme. Bilo bi dobro da ono bude dobrovoljno kao u mnogim europskim zemljama i da Komora svoju članarinu razradi no možda za to treba definirati jedno prijelazno razdoblje, pet godina obveznog članstva, a nakon toga predvidjeti dobrovoljno.

Klub zastupnika nacionalnih manjina podupire osnivanje Komore, rekla je na kraju.

Ivan Kolar (HSS) osvrnuo se u ime **Kluba zastupnika HSS-a** na sadašnje stanje u poljoprivredi i kakva bi trebala biti.

Moramo hrvatsko društvo osposobiti za autonomno, vlastito funkcioniranje u skladu s najvišim suvremenim civilizacijskim kretanjima. Ne moramo preslikavati sve izvana nego se boriti da ono što je autonomno ostaju naše vrijednosti, rekao je, među ostalim. Seljaštvo je ona konstanta u hrvatskoj povijesti koja je dala obilježja, obranila, sačuvala kroz cijelu našu povijest hrvatski narodni identitet.

Narod ne treba plašiti baukom, ulaskom u EU, nego osmišljavati strategiju tako da ona jamči poljoprivrednu proizvodnju i naš identitet. Zato je važno osnovati Poljoprivrednu komoru kako bi imali instituciju koja bi pratila stanje,

predlagala rješenja, naročito na području razvoja poljoprivrede, prehrambene industrije, vodila politiku školovanja itd., rekao je, među ostalim, govoreći o povećanju konkurentnosti domaće proizvodnje, dovršenja procesa privatizacije poljoprivrednog zemljišta, brendu, poreznom sustavu te zaštiti poljoprivrednih proizvođača.

Dati najbolja rješenja

Pero Kovačević (HSP) izvijestio je da **Klub zastupnika HSP-a** podržava pojavljivanje ovog zakona s obzirom na svima poznat položaj hrvatske poljoprivrede, hrvatskog poljoprivrednika, znači seljaka. Stanje je sve teže, sve gore, poglavito ako se ima u vidu da Hrvatska ulazi u EU, da se vode pregovori i ako se nešto ne napravi za to razdoblje neće se više ništa napraviti, rekao je. Osvrnuo se i na promijenjeno mišljenje Vlade RH o ovom zakonu (možda saznanja kako traktori kreću prema Zagrebu - to je ispravio **Vladimir Pasecky (HDZ)**) i rekao da Vlada treba konstruktivno i ozbiljno shvatiti dobre prijedloge iz oporbe i da nema razloga tako nešto ne prihvatiti u prvom čitanju a nakon toga dati najbolja rješenja.

Zatim je govorio o stanju u poljoprivredi te rekao da smo mi umjesto zemlja izvoznica hrane, jer sigurno možemo hraniti 20 milijuna stanovnika (taj je navod ispravio **Željko Kurtov (HNS)**) postali zemlja uvoznica hrane, poljoprivrednih proizvoda a uvozimo i cvijeće u vrijednosti 50 milijuna eura. Stvarno je krajnje vrijeme da ozbiljno razmislimo o stanju u hrvatskoj poljoprivredi i kamo krenuti, a ovo je dobar put. Najhitnije treba konačno napraviti bilanciranje na razini države - što Hrvatskoj treba, u kojim količinama i vidjeti tko će to proizvoditi i kome će seljak to prodati i tu bi Komora trebala imati svoju ulogu, rekao je, među ostalim, povezujući to i s hrvatskom diplomacijom koja bi trebala promicati hrvatske proizvode, a ne biti samoj sebi svrha.

Dr.sc. **Josip Sudec (HSU)** javio se u ime **Kluba zastupnika HSU-a**. Da bismo nešto uspostavili moramo vidje-

ti što imamo a imamo komorski sustav koji zastupa nacionalno gospodarstva sa 700 zaposlenih i ako nismo zadovoljni njihovim radom i organizacijom onda bi bilo dobro razgovarati o tome što treba mijenjati. Treba li nam poljoprivredna komora ovakva kakva se predlaže ili poljoprivredna agencija kao u Švedskoj, da li tu komoru opet skrivamo kao paradržavni sustav ili je stavljamo djelomično na tržište a nije li u tom potonjem smislu agencija primjerenija, naznačio je zastupnik.

Postojeći komorski sustav već je uspostavio u Bruxellesu svoju organizaciju i oni će zastupati cjelokupno hrvatsko gospodarstvo pri EU, rekao je, među ostalim, naglašavajući da nije protiv specijaliziranih komora i da će ovaj Klub podržati njeno osnivanje.

Mr.sc. **Božidar Pankretić (HSS)** rekao je da je sigurno da bi bili snažniji i spremniji za pregovore s EU da imamo Hrvatsku poljoprivrednu komoru.

Neka namjere postanu stvarnost

Durda Adlešić (HSL) javila se u ime **Kluba zastupnika HSL-a** te najprije navela neke od činjenica u vezi s našom poljoprivredom, kao to da imamo premalo vitalnih i tržišno usmjerenih gospodarstava koji se nose s konkurencijom, slabu kontrolu uvoza, meso se uglavnom proizvodi na sjevernom dijelu Hrvatske a klaonice na južnom dijelu Hrvatske (na to treba jednog dana odgovoriti) te da tijekom turističke sezone turisti ne jedu meso proizvedeno u Hrvatskoj.

Što se tiče predloženog zakona cilj je dobro postavljen međutim, stvarni korak bi bio da te namjere postanu realnost, rekla je zastupnica podsjećajući također da Hrvatska gospodarska komora ima dio poslova koji se odnose na poljoprivredu a nisu obavljani iako u toj Komori radi dva puta više ljudi nego u Ministarstvu gospodarstva, (neka dio prijeđe u ovu Komoru) i to u prosjeku mlađi, visokoobrazovani. Trebali bismo naći jamstva da nećemo dobiti drugu nefunkcionalnu komoru.

Klub zastupnika SDP-a podržat će ovaj prijedlog iako smatra da do drugog čitanja treba popravak i doradu, naveo je Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)**. Treba postojati jedan oblik interesnog udruženja naših poljoprivrednih proizvođača koji ne bi bio vezan samo za velike poljoprivredne subjekte koji su članovi Gospodarske komore, rekao je.

No dodatno treba riješiti, i načelno i sadržajno, određena pitanja među kojima i treba li propisati obvezno udruživanje u Komoru. Kao ozbiljno javlja se pitanje javnih ovlasti, zatim, je li Komora samostalna poslovna organizacija ako je isto vrijeme obvezna prema državi koja ju financira itd.

Mr.sc. **Božidar Pankretić (HSS)** zahvalio je u ime predlagatelja na dosadašnjoj raspravi i naglasio da je predloženi zakon inicijativa a da će se do drugog čitanja doći do najboljih rješenja zajedno s Vladom.

U interesu bržeg razvitka

Ljubica Lalić (HSS) rekla je da se osim formalno donesene strategije razvoja poljoprivrede (pod pritiskom seljačkog nezadovoljstva) nisu poduzimale nikakve druge aktivnosti za poticaj poljoprivrede. Žao joj je što je započeti proces privatizacije poljoprivrednog zemljišta zaustavljen jer je time zaustavljen i proces okrupnjavanja obiteljskih gospodarstava pa i razvoja poljoprivrede u cjelini, rekla je, među ostalim, naglašavajući da su se u poljoprivredi nagomilali problemi koje treba sistematski rješavati. Predloženi zakon će podržati jer je u interesu bržeg razvitka poljoprivrede i prilagodbe obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava tržišnim uvjetima.

Željko Pecek (HSS) predloženi zakon vidi kao mehanizam kako seljaci ne bi morali dolaziti u Zagreb traktorima nego autobusima kao organizirana grupa koja bi znala što hoće na osnovi programa Komore. Seljak treba biti organiziran da bi artikulirao svoje potrebe (zašto u saborskim odborima nemamo predstavnika seljaka, pita što je opovrgnula **Ivana Sućec-Trakoštanec HDZ**).

Komoru vidi kao tijelo koje će provoditi dalje reforme u poljoprivredi (s kojima smo zastali) a tu su i ostale pripreme za ulazak u EU.

Dr.sc. **Slaven Letica (neovisni)** smatra da je ovaj Prijedlog zakasnio tri godine. Govorio je o članarinama komora rekavši da je članarina u Hrvatskoj gospodarskoj komori dragovoljna onda bi se više brinulo o interesima članova. Predložio je HSS-u da pokrene proceduru restitucije Doma "Hrvatsko Gradišće" u Zagrebu u kojem se sada nalazi Ministarstvo obrane i da tamo bude sjedište ove Komore.

Željko Ledinski (HSS) pozvao se na austrijska iskustva te i rekao da je u Hrvatskoj izuzetno nužno osnovati ovu Komoru. Poglavitno zbog toga što imamo velik broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja su danas razjedinjena i djeluju putem raznih udruga, koje često funkcioniraju na nekakvim političkim principima, a ne isključivo na interesnim.

Trebamo omogućiti našim seljacima da se udruže na za njih najbolji način i da onda imaju i modalitet za pregovore i mogućnost da pospješe svoju proizvodnju. Onda nam se neće događati da poljoprivredne proizvode koje oni mogu proizvoditi uvozimo, rekao je, naglašavajući da se o ovoj temi može puno govoriti.

Seljacima traže svoju instituciju

Dr.sc. **Zvonimir Sabati (HSS)** izrazio je zadovoljstvo što su uglavnom svi u raspravi dali podršku ovom Prijedlogu jer HSS već deset godina govori o potrebi osnivanja Poljoprivredne komore. Kroz Komoru bismo ojačali i poziciju velikog broja poljoprivrednih zadruga i obiteljskih, seljačkih gospodarstava pa i pojedinca, seljaka. Posebno je važno spomenuti trgovce, odnosno veletrgovce koji često imaju dosta privilegirane pozicije kod nabavke ili davanja ponuda a ne treba zaboraviti ni velike domaće potrošače (vojska, policija) gdje mali poljoprivrednik nema nikakvu šansu da uđe na tako veliko tržište.

Seljacima traže svoju instituciju jer selo i seljaštvo to zaslužuje, naglasio je navodeći situaciju u njegovoj, Varaždinskoj županiji gdje je poljoprivreda strateški važan resurs i gdje postoji velik broj dobro organiziranih zadruga.

Ante Markov (HSS) naglasio je veliku ulogu i zadaću poljoprivredne proizvodnje na gospodarskom i društvenom planu. Gotovo sa sigurnošću može se reći da situacija u poljoprivrednoj proizvodnji nije dobra.

Često se u hrvatskoj poljoprivredi događa da su zbog pogrešne "dijagnoze" i rješenja pogrešna, nismo do kraja definirali stanje i poljoprivreda zaslužuje da bude organizirana. U odnosu na pojedine moguće članice poljoprivredne komore (seljaka silno razljuti kad se kaže da mora nešto platiti) treba imati senzibilan pristup i razmisliti o obvezi plaćanja članstva a i uvažiti kako su organizirane cehovske strukture. Predloženi zakon je samo jedna infrastruktura za ovo područje, rekao je, među ostalim.

Pomoć u izradi zakona

Ivan Kolar (HSS) javio se u ime predlagatelja rekavši da kad se institucionalno započinje organiziranjem seljaka na ovaj način onda ne treba puno raspravljati nego pustiti proces da teče uz jasne kriterije, bez dušobrižnika.

Slaže se s mogućnošću dobrovoljnog ili obveznog članstva i podsjeća da nema zapravo ni jedne strukture koja nije organizirana osim seljaka. Svi koji imaju primjedbe neka pomognu da ovaj zakon za drugo čitanje bude stvarno prihvatljiv za širok krug poljoprivrednih proizvođača, rekao je.

Dr.sc. **Zlatko Kramarić (HSL)** javio se u ime **Kluba zastupnika HSL-a**. Osvrnuo se na promjenu stajališta Vlade RH o ovom zakonskom prijedlogu ocijenivši da to znači da je Vlada senzibilna.

Jedan od glavnih prijedloga u vezi s ovim zakonom je da li dobrovoljno ili obvezatno članstvo, rekao je, među ostalim, izrazivši bojazan da ovo rješe-

nje neće odgovoriti zašto mi uvozimo hranu, a to pitanje treba riješiti.

Valter Poropat (IDS) izvijestio je da **Klub zastupnika IDS-a** podupire ideju o ovom zakonu i da smatra da je poljoprivredni potencijal RH velik te da postoji potreba za utemeljenjem poljoprivredne komore kao samostalne, poslovne, strukovne organizacije.

Klub zastupnika HSS-a nedvosmisleno će podržati ovaj zakon, rekao je **Željko Pecek (HSS)**. Mi smatramo da je poljoprivreda ključna gospodarstvena grana u Hrvatskoj (a i najznačajnija zemlje EU potpuno podupiru svoju poljoprivredu) i naš snimak govori da ona nije dovoljno organizirana.

U završnom osvrtu u ime predlagatelja mr.sc. **Božidar Pankretić** zahvalio je svima koji su konstruktivno sudjelovali u raspravi i željeli pridonijeti da ovaj zakon prođe konsenzusom u prvom čitanju. Jasan razlog za ovu Komoru je razjedinjenost poljoprivrednih proizvođača, ponekad prevelika ispolitiziranost pojedinih grupa, udruga. Svjesni smo da je ovo samo jedna karika u jednom izuzetno važnom lancu i da dobivanjem Komore sigurno neće biti riješeni nagomilani problemi u poljoprivredi. Bez dodatnog novca u poljoprivredi sigurno naši proizvođači neće postati konkurentni, sposobniji, rekao je naglasivši kako vjeruje da će u drugom čitanju zakon također biti donesen konsenzusom.

Ivo Lončar (neovisni) u ispravku navoda "da svi podržavaju ovaj zakon" rekao je da ga on ne podržava, da on je za komoru ali ne za stranačku. Eklatantan primjer upropaštavanja hrvatske poljoprivrede je izum HSS-a koji se zove Hrvatski seljački savez. "Četiri godine dok ste bili ministar tog Saveza nigdje nije bilo a vidimo kako sada po cestama prijete sigurnosti hrvatskih građana", rekao je, među ostalim.

Hrvatski je sabor prihvatio ovaj Prijedlog zakona o Hrvatskoj poljoprivrednoj komori (90 "za", 11 "suzdržanih", 1 "protiv"). Sukladno članku 150, stavci 2. Poslovnika Konačni prijedlog ovog zakona izradit će Vlada RH u suradnji s Klubom zastupnika HSS-a.

Đ.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNI ZAKONA O POREZU NA DOBIT

Kriterij za porez na dohodak i na dobit kao i dosad

Nakon rasprave o Prijedlogu zakona, čiji je predlagatelj Klub zastupnika HSS-a, zastupnici su većinom glasova donijeli Zaključak kojim ne prihvaćaju ovaj Prijedlog zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade i izvješćima radnih tijela.

Prijedlogom zakona predlaže se povećanje kriterija za prelazak iz sustava oporezivanja poreza na dohodak u sustav oporezivanja poreza na dobit i to: povisuje se "granica" s 2.000.000,00 kn na 4.000.000,00 kn ukupnog primitka; odnosno s 2.000.000,00 kn na 4.000.000,00 kn vrijednosti dugotrajne imovine; odnosno s 15 na 25 zaposlenih radnika; odnosno s 400.000,00 kn na 500.000,00 kn ostvarenog dohotka. Predlagatelj drži da bi navedeni Prijedlog oslobodio male obrtnike od znatno skupljeg vođenja knjiga (dvojno knjigovodstvo) koje im nameće oporezivanje u sustavu poreza na dobit.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se izlaganjem predstavnika predlagatelja, zastupnika **Željka Peceka (HSS)** koji je u ime **Kluba zastupnika HSS-a** obrazložio Prijedlog.

Sadašnji sustav oporezivanja uređen je Zakonom o porezu na dobit koji se primjenjuje od 1. siječnja 2005. godine. Prema tom Zakonu porezni obveznik je i poduzetnik fizička osoba koja ostvaruje dohodak od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti ako ispunjava jedan od zakonom propisanih uvjeta:

- ako je u prethodnom poreznom razdoblju ostvario ukupni primitak veći od

2.000.000,00 kuna, ili ako je u prethodnom poreznom razdoblju ostvario dohodak veći od 400.000,00 kuna ili ako ima dugotrajnu imovinu u vrijednosti većoj od 2.000.000,00 kn ili pak ako u prethodnom poreznom razdoblju prosječno zapošljava više od 15 radnika.

Time je u Zakon vraćena obveza prelaska iz sustava oporezivanja poreza na dohodak u sustav oporezivanja poreza na dobit i to ispunjavanjem jednog od navedenih kriterija.

Zakon se predlaže iz razloga što za obrtnike oporezivanje po dobiti nameće znatno skuplji način vođenja knjiga (dvojno knjigovodstvo).

Ovim Prijedlogom predlaže se povećanje kriterija za prelazak "dohodaša" u "dobitaše", rekao je zastupnik. Naime, na taj način znatno bi se smanjio broj obrtnika koji bi morali prijeći u sustav oporezivanja poreza na dobit. Napominje da se Zakon predlaže iz razloga što za obrtnike oporezivanje po dobiti nameće znatno skuplji način vođenja knjiga (dvojno knjigovodstvo). Naglašava da mali obrtnik nema znanja da sam vodi te knjige, dakle, nametnuti su mu povećani izdaci za koje nema ekonomskog opravdanja, jer ne pridonose povećanju primitaka. To se posebno odnosi na djelatnost trgovine i graditeljstva, jer to su djelatnosti u kojima se ostvaruje veliki promet, ali i troškovi, a ostvareni dohodak u ukupnim primicima je nizak.

Isto tako predlaže se odgoda primjene ove odredbe kako bi obrtnici na koje se ona odnosi mogli prilagoditi svoje poslovanje u primjerenom roku. Dakle, ovom odredbom, koja bi se počela primjenjivati 1. siječnja 2007. godine mijenjaju se uvjeti po kojima porezni obveznik - fizička osoba (obrtnik) koja ostvaruje dohodak od obrta i s obrtom izjednačenih djelatnosti, postaje porezni obveznik poreza na dobit.

Uvjeti se mijenjaju na način da se povisuje "granica" za prelazak i to s 2.000.000,00 kn na 4.000.000,00 kn ukupnog primitka, odnosno s 2.000.000,00 kuna na 4.000.000,00 kuna vrijednosti dugotrajne imovine, odnosno s 15 na 25 radnika odnosno s 400.000,00 kuna na 500.000,00 kuna ostvarenog dohotka, rekao je zastupnik. Na taj način omogućilo bi se malim obrtnicima da prema vlastitoj poslovnoj odluci ostanu u sustavu plaćanja dohotka, odnosno da prijeđu u sustav dobiti.

Zaključio je da bi se prihvaćanjem ovog Prijedloga rasteretilo male poduzetnike i omogućilo im da posluju dohodovnije, a što je u konačnici interes kako njima za opstanak, tako i državi za bolje ubiranje poreza.

Ukazao je na broj obrtnika koji bi, prema procjeni područnih obrtničkih komora (4766), odnosno prema podacima poreznih uprava (2415), po važećem Zakonu, bio obvezan prijeći iz sustava dohotka u sustav dobiti, dok bi se usvajanjem kriterija iz ovog Prijedloga radilo o 455 obrtnika koji bi po sili Zakona prešli iz dohodaša u dobitaše. Na taj način pomoglo bi se 1960 obrta (prema podacima Ministarstva financija, Porezne uprave) odnosno 4311 (prema poda-

cima iz područnih obrtničkih komora), a što zasigurno ni jedno ni drugo nije zanemario broj, rekao je zastupnik.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo ne podupire donošenje ovoga Zakona iz razloga utvrđenih u mišljenju Vlade RH od 19. siječnja 2006. godine.

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o ovom Prijedlogu kao matično radno tijelo. U raspravi na Odboru iznijeto je mišljenje da će se više pomoći malim obrtnicima, od predloženih izmjena predmetnog Zakona, ukoliko se u okviru važećeg Zakona o porezu na dohodak podzakonskim aktom propiše uvođenje paušalnog oporezivanja za male obrtnike. Naime, na taj način država bi ubrala više poreza a malim obrtnicima bilo bi olakšano poslovanje.

U raspravi na Odboru prevladalo je mišljenje kojim je podržano stajalište Vlade RH. Nakon rasprave Odbor je predložio Saboru Zaključak kojim ne prihvaća predmetni Prijedlog.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH mišljenja je da su vrijednosti koje su propisane u važećem Zakonu primjerene, te da ih ne treba mijenjati, iz nekoliko razloga. Radi se o gospodarski značajnim poduzetnicima, što je razlog za točnim i preglednim obračunima rezultata poslovanja. Sve fizičke osobe, uključujući i one koje imaju značajno gospodarsko poslovanje, poreznu osnovicu utvrđuju na temelju jednostavnih evidencija koje su primjerene sitnim obrtima koji se bave popravcima, manjim uslugama ili manjom proizvodnjom.

Jednostavno knjigovodstvo koje se temelji na načelu blagajne, što znači plaćeno-trošak, naplaćeno-primitak, ne osigurava utvrđivanje realnog poslovnog rezultata, a time i porezne osnovice. Njihove proizvodne kalkulacije temelje se na uračunatim svim troškovima, a ne samo plaćenim, što znači da oni za svoje potrebe imaju drukčije obračune,

nego su porezne potrebe, stoji u mišljenju Vlade.

Sadašnje vrijednosti Vlada RH drži značajnijima, iz razloga jer se radi o vrijednostima koje daleko premašuju uvjete za osnivanje trgovačkog društva, gdje je automatski potrebno utvrđivati poreznu osnovicu na temelju dvojnog knjigovodstva, samim time što je pravna osoba, a ovdje fizička osoba s milijunski vrijednim kapitalom i poslovnim rezultatom vodi jednostavne knjige i ne utvrđuje realnu poreznu osnovicu, stoji u mišljenju Vlade RH.

RASPRAVA

Nakon uvodne riječi predstavnika predlagatelja, zastupnika **Peceka**, govorio je u ime Odbora za financije i državni proračun **Šime Prtenjača**, predsjednik Odbora koji je iznio Izvješće Odbora. Potom je uslijedila rasprava po klubovima zastupnika.

Izmjene nužne

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je **Ante Markov (HSS)**. Smatra da je naš porezni sustav opterećen nekim slabostima, a glavna slabost je da on nije ravnomjerno raspoređen. Sustav je nedovoljno transparentan i jasan, a svaki porezni sustav trebao bi biti jednostavan, jasan i razumljiv. Najveći dio poreznog tereta svaljen je na teret siromašnijih slojeva društva.

Voditi dvojno knjigovodstvo nije samo financijski teret, već ponekad i nepremostiv operativni problem za jednu obitelj.

Ističe da je obrtništvo "najžilaviji" dio strukture hrvatskog gospodarstva, koje je opstalo i u vrijeme rata. Ocjenjuje ovaj zakonski prijedlog kao nužan, neophodan i bez kojega će obrtnici doći u vrlo tešku poziciju. Naime, voditi dvojno knjigovodstvo nije samo financijski teret, već ponekad i nepremostiv

operativni problem za jednu obitelj. Naglašava da je upravo obrtništvo sinonim hrvatskog gospodarskog identiteta, "posljednja barikada na kojoj se brani hrvatski gospodarski identitet". Ovome dodaje da će i zanatstvo i naša tradicija i sve ono o čemu s ponosom govorimo nestati ako mu ne pomognemo.

Radi se o gospodarski značajnim poduzetnicima i to je i razlog i obveza da oni točnim i preglednim obračunima svog rezultata poslovanja utvrđuju i poreznu osnovicu.

"Zašto naprosto ne priznamo da nema nikakve potrebe i da ćemo, štoviše, više novaca skupiti ako prihvatimo jednostavni način obračuna, da on ostane u okviru dohotka, a da ćemo na drugoj strani dati podstreka svima ostalima koji će se moći baviti upravo obrtom".

U ime **Kluba zastupnika HNS-a** govorio je **Antun Kapraljević (HNS)**. Klub će "u svakom slučaju" podržati ovaj Prijedlog, rekao je Kapraljević i dodao da su obrtnici "samim tim što su ušli u obrtnike izabrali na koji način žele raditi, da su htjeli biti trgovačka društva i poslovati na taj način, ne bi išli u obrtništvo".

Porezna reforma ne može se provesti parcijalnim zahvatima

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je **Šime Prtenjača (HDZ)**. Iznio je razloge poradi kojih Klub ne podržava ovaj Prijedlog. Napominje da se u Prijedlogu radi o dvostrukom povećanju granica koje su potrebne da bi se iz dohodaša prešlo u dobitaše. "Kada bismo primijenili ove kriterije koji se sada predlažu, svega oko tisuću od 106 tisuća obrtnika bi prešlo u onu drugu granicu, prema tome, za koga zapravo donosimo takav propis?"

U Klubu smatraju da je ovo nepotrebno, pogotovo iz dva razloga: prvi je što su donošenjem proračuna za ovu godinu

već utvrđeni uvjeti poslovanja i porezni propisi, a prihvaćene su i projekcije za 2007. i 2008. godinu, te smjernice makroekonomske i fiskalne politike.

Ipak, Klub smatra da je potrebno ući u poreznu reformu, ali ona se ne može provesti pojedinim parcijalnim zahvatima, a Vlada već vrši određene pripreme.

Radi se o značajnim poduzetnicima

U pojedinačnoj raspravi govorio je **Vlado Jelkovic (HDZ)**. Priklanja se onima koji su mišljenja da sada ne treba mijenjati zakon i to iz dva temeljna razloga. Prvi je što se radi o značajnim poduzetnicima koji imaju i značajni ekonomski potencijal i koji ostvaruju i značajne poslovne efekte, poglavito uspoređujući to s trgovačkim društvima. Naime, trgovačko društvo osniva se s minimalno 20 tisuća kuna temeljnog kapitala i bez obzira na poslovnu aktivnost koju vlasnik, odnosno to trgovačko društvo ima, on je dužan voditi poslovne knjige, dužan je primjenjivati sustav dvojnog knjigovodstva i pripadati u kategoriju obveznika poreza na dobit.

Slijedeći razlog zbog kojeg misli da zakon ne treba mijenjati je taj što su ovi cenzusi primjereni za naše uvjete. Naime, radi se o gospodarski značajnim poduzetnicima i to je i razlog i obveza da oni točnim i preglednim obračunima svog rezultata poslovanja utvrđuju i poreznu osnovicu.

Napominje da s druge strane, svi oni sitni obrtnici, sitni poduzetnici, kao oni koji se bave sitnim popravcima, malim uslugama ili manjom proizvodnjom, i po postojećem zakonu svoje poslovne knjige mogu voditi primjenom tzv. jednostavnog knjigovodstva. Ustvari, tu se radi o sustavu knjigovodstva koje se temelji na načelu blagajne, što znači da je trošak samo ono što je plaćeno, a primitak samo ono što je tijekom obračunskog razdoblja naplaćeno, a takav sustav ipak ne osigurava utvrđivanje realnog poslovnog rezultata, a time i porezne osnovice, što je potrebno za normalno funkcioniranje i sustav uređene države.

Marko Širac (HDZ) osvrnuo se na kriterije koji su zakonom utvrđeni da bi obrtnici bili u sustavu oporezivanja ili po dohotku ili po dobiti. Smatra da ne postoje osnove da se usvoji ovaj Prijedlog i on ga neće podržati. Drži da nema osnove za oslobađanje te male grupe obrtnika njihovih obveza, posebice stoga jer oni u sferi obrtničkog gospodarstva spadaju u kategoriju "krupnih obrtnika, krupnih gospodarstvenika".

Mali obrtnici i dalje će voditi jednostavno knjigovodstvo

Nevenka Majdenić rekla je da Zakon o obrtu jasno i precizno definira pojam obrta kao samostalno i trajno obavljanje dopuštene gospodarske djelatnosti fizičkih osoba sa svrhom ostvarivanja dobiti. Obrtnik u svoje ime i za svoj račun obavlja gospodarsku djelatnost, a može se koristiti i radom drugih osoba.

Članak 162. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima kaže da je najmanji iznos temeljnog kapitala od 200 tisuća kuna potreban za osnivanje trgovačkog društva, dakle, dioničkog društva ili društva s ograničenom odgovornošću.

Nije dobro da fizička osoba s milijunski vrijednosnim kapitalom i poslovnim rezultatom vodi jednostavne knjige i ne utvrđuje realnu poreznu osnovicu.

U članku 2. stavak 4. Zakona o porezu na dobit stoji da je obveznik poreza na dobit fizička osoba koja ostvaruje dohodak od obrta i s obrtom izjednačene djelatnosti ako ispunjava jedan od 4 navedena uvjeta koja su i predmet ovog Prijedloga izmjena zakona.

"Normalno je da svaki obrtnik želi razvijati i unapređivati svoju firmu i pohvalno je da on jača, ekonomski i tržišno i da u jednom trenutku prijeđe granicu dohodaša. Po meni bi bilo normalno da on tada prijeđe u jedan više organizacijski oblik, u bilo koji oblik

trgovačkog društva, a ne da se zakonski pomiče granica kako bi dulje mogao ostati dohodaš". Smatra da obrtnik koji ostvari ukupni primitak veći od 2 milijuna kuna ili ako je ostvario dohodak veći od 400 tisuća kuna ili ako ima dugoročnu imovinu u vrijednosti veću od 2 milijuna kuna ili prosječno zapošljava više od 15 radnika on više nije mali obrtnik, već gospodarski značajan poduzetnik, što je i razlog za točan i pregledan rezultat poslovanja, evidenciju poslovanja.

"Nije dobro da fizička osoba s milijunski vrijednosnim kapitalom i poslovnim rezultatom vodi jednostavne knjige i ne utvrđuje realnu poreznu osnovicu". Napominje da jednostavno knjigovodstvo, koje se temelji na načelu blagajne, što znači plaćeno-trošak, naplaćeno-primitak, ne osigurava utvrđivanje realnog poslovnog rezultata, a time i porezne osnovice.

"Podatak predlagača da 4.766 obrtnika mora po postojećem Zakonu prijeći u sustav oporezivanja prema dobiti je zbilja ohrabrujući podatak, jer to znači da su oni ostvarili dohodak veći od 400 tisuća kuna ili neku drugu karakteristiku, ukupni primitak ili slično, dakle, da su prešli obrtnika i da postaju značajni gospodarstvenici". Podržava prijedlog Vlade da se ove izmjene ne prihvate, a pritom naglašava da će mali obrtnici i dalje voditi jednostavno knjigovodstvo, a ne dvojno.

Slaven Letica podržava motive koji stoje iza ovog Prijedloga, iako drži da on samo segmentirano dodiruje problem obrtništva koje izumire u Hrvatskoj i "potpuno je ugroženo".

"Jedan čovjek, jedan obrtnik, ako mu se može nabolje promijeniti sudbina i da bude zametak nečega pozitivnog, to treba podržati".

Ovo je apel obrtnika

Završni osvrt u ime predlagatelja dao je zastupnik **Ante Markov (HSS)**. Rekao je da je ovaj Prijedlog samo jedan u nizu zakonskih prijedloga s kojima je HSS izišao u cilju poboljšanja ukupnog stanja u obrtništvu. "Ovo je apel preko HSS-a obrtnika da se promijeni stanje,

a ovo je jedan mali segment koji može pospješiti život 4 tisuće 766 obrtnika da mogu kvalitetnije privređivati, a da država ne bude zakinuta”.

Napominje da je bolja i djelomična reforma koja će biti na ispravnom putu da pokuša riješiti životni problem manjeg broja obrtnika. ”Obrtnici su pioniri hrvatskoga gospodarstva, ali ako oni ne postanu nositelji hrvatskog gospodarstva tada

će Hrvatska doživjeti teške dane. Hrvatsko obrtništvo i malo gospodarstvo mora postati okosnica, no ona to ne može postati bez brige i vrlo važne uloge države”. Naglašava da u tom dijelu upravo fiskalna politika ima vrlo važnu ulogu.

Zaključio je da ovaj Prijedlog zakona treba shvatiti kao apel, ali i kao jedan u nizu zakonskih rješenja s kojima će HSS u idućim mjesecima izaći i kojima će

pokušati popraviti i stvoriti bolju poziciju hrvatskog obrtništva nego što je ona to danas. Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su većinom glasova, sa 67 glasova ”za”, 3 ”suzdržana” i 7 ”protiv”, donijeli Zaključak kojim ne prihvaćaju ovaj Prijedlog zakona, zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade RH i izvješćima radnih tijela.
S.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O HRVATSKOM DRŽAVLJANSTVU; PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O STRANCIMA

Vlada priprema zakonske izmjene

Hrvatski je sabor objedinio raspravu o ovim zakonskim prijedlozima i donio zaključak da ih ne prihvaća. Predlagatelj je bio zastupnik Nikola Vuljanić (HNS) ponuđenim tekstom ponudio je precizno rješenje tko bi i na koji način utvrđivao jesu li ispunjene zakonske pretpostavke za primanje u hrvatsko državljanstvo.

Riječ je o predloženim izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskom državljanstvu kojim predlagatelj traži da se provjera udovoljavanja zakonskim pretpostavkama za primanje u hrvatsko državljanstvo - poznavanje hrvatskog jezika i latiničnog pisma, poštivanje pravnog poretka i običaja u RH i prihvaćanje hrvatske kulture - da će institucijama koje su za takav posao kompetentne.

U Prijedlogu o dopunama Zakona o strancima zastupnik predlaže da se uvede praksa da stranci koji rade u RH neprekidno dulje od godinu dana budu obvezni, prilikom dobivanja radne odnosno poslovne dozvole, dokazati (potvrda o položenim ispitima) da, barem rudimentarno, barataju hrvatskim jezikom i poznaju hrvatsku kulturu i običaje. Svjedoci

smo da hrvatski jezik prestaje biti jezikom sporazumijevanja unutar ponekih tvrtki u Hrvatskoj, posebice onih u stranom vlasništvu, kao i činjenice da velik broj stranih radnika u Hrvatskoj nije u stanju sporazumijevati se u svojoj radnoj i životnoj okolini na hrvatskom jeziku, obrazlaže zastupnik.

RADNA TIJELA

Ovi zakonski prijedlozi nisu dobili potporu nadležnih radnih tijela - **Odbora za zakonodavstvo i Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** (pozvali se na razloge iz mišljenja Vlada RH) i potonji predlaže Saboru da ih ne prihvati.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH podržava intenciju predlagatelja u vezi s zakonskim prijedlogom o izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskom državljanstvu ali predlaže da se taj Prijedlog ne prihvati. Napominje da je u MUP-u počela s radom radna skupina za izradu izmjena i dopuna ovog zakona, da je uočila nedostatnost

zakonskih odredbi u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje poznavanja hrvatskog jezika i latiničnog pisma te običaja RH i prihvaćanje hrvatske kulture i da će izraditi odgovarajuće odredbe, a uzet će se u obzir i Prijedlog zastupnika Vuljanića. Ta pitanja (i iz drugog predloženog zakona) obuhvaćena su i u Prijedlogu strategije migracijske politike koju je Vlada uputila Saboru.

Stoga ne podržava ni Prijedlog o dopunama Zakona o strancima već ističe da će u okviru predstojećih zakonskih izmjena koje su u pripremi na cjelovit način urediti ulazak, boravak i rad stranaca u RH i u potpunosti to uskladiti s pravnom stečevinom EU.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskog sabora o ovim zakonskim prijedlozima opširnije je obrazložio predlagatelj **Nikola Vuljanić (HNS)** te rekao da bi potrebne provjere znanja, ispite, mogao provoditi Zavod na Filozofskom fakultetu (ispit pred ovlaštenom institucijom primjenjuje se u većem broju europskih zemalja) i da to ne mora raditi policija. Ideju za ovaj

Prijedlog dobio je pri posjetu jednoj velikoj hrvatskoj tvrtki u kojoj kompletna uprava govori engleski i s radnicima se sporazumijeva preko prevoditelja i to je kolonijalan odnos, rekao je.

Drugi razlog za ove prijedloge je na Kajzerici u Zagrebu, iza Zagrebačkog velesajma gdje se čuje vrlo malo hrvatske riječi. Zgražali smo se gledajući slike iz Pariza gdje se doseljenici akulturalizirali i zašto da nam se za deset, dvadeset godina dogodi china town u koji se nećemo usuditi ući, rekao je, među ostalim, apelirajući za prihvaćanje ovih zakona.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) izvijestila je da **Klub zastupnika**

HDZ-a ne podržava predložene zakone pozivajući se na razloge iz mišljenja Vlade RH.

Dragutin Lesar (HNS) javio se u ime **Kluba zastupnika HNS-a** te, među ostalim, naglasio, da stranci u Hrvatskoj ne moraju znati hrvatski jezik i kulturu i bez toga mogu dobiti radnu dozvolu, a time ne moraju poznavati ni hrvatske propise jer ih ne mogu pročitati. I tu treba pogledati iskustva i zakone drugih država i zato su došla ova dva zakonska prijedloga.

Hrvatska je zadnjih 16 godina bila bitku za svoj suverenitet, teritorijalni, opstojnost državnosti a sada je pred borbom za svoj novi suverenitet, sačuvanje

hrvatskoga suvereniteta i kod energetskog sustava, rudnog bogatstva, ali i kod jezika.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor donio (73 "za", pet "suzdržanih", 23 "protiv") zaključak da se ne prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskom državljanstvu predlagatelja Nikole Vuljanića i da se ne prihvaća (77 "za", tri "suzdržan", 20 "protiv") Prijedlog zakona o dopunama Zakona o strancima istog predlagatelja zbog razloga navedenih u mišljenjima Vlade i izvješćima radnih tijela.

D. K.

PRIJEDLOG ODLUKE O PROGLAŠENJU NACIONALNOG DANA DJETETA OBOLJELOG OD MALIGNNE BOLESTI

Pobuditi osjetljivost javnosti za djecu oboljelu od malignih bolesti

Svi su zastupnici pozdravili predloženu odluku, a na 19. sjednici je i donijeli te tako podržali Vladin prijedlog da se 15. veljače proglasi "Nacionalnim danom djeteta oboljelog od maligne bolesti" (inicijativu u svezi s tim Vladi je uputio Klub roditelja djece oboljele i liječene od malignih bolesti "SANUS" iz Splita). Proglašavanjem 15. veljače "Nacionalnim danom djeteta oboljelog od maligne bolesti", prije svega, će se pomoći obiteljima tako oboljele djece da se međusobno povežu i uzajamno pomažu, a napose senzibilizirati javnost o toj djeci.

O PRIJEDLOGU

Obrazlažući predloženu odluku predstavnik Vlade, **Ante Zvonimir Golem**, državni tajnik Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi upozorio je na činjenicu da su maligne bolesti po broju slučajeva drugi uzrok smrtnosti djece do 16. godine života (prvi su najčešće nesreće i katastrofe). Prema epidemiološkim podacima godišnje se na 1.000.000 djece pojavi više od 160 novih slučajeva oboljenja od malignih bolesti, a taj je broj u porastu za oko 1 posto godišnje. U Hrvatskoj svake godine od malignih bolesti

oboli nešto više od stotinu djece. Prema podacima Registra za rak pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, u Hrvatskoj je 2003. registrirano 104 novooboljele djece 0-14 godina od malignih tumora, od kojih 48 djece oboljele od leukemije i malignih limfoma, a 56 djece od solidnih tumora. Maligna bolest, uz ostale posljedice za djecu i njihove roditelje, može prouzročiti traumu i poteškoće u prilagodbi na novu životnu situaciju te je vrlo bitno prepoznati potrebe i probleme takvih pacijenata i njihovih obitelji kako bi im se mogla pružiti odgovarajuća pomoć. Nakon saznanja da

dijete boluje od maligne bolesti, obitelji mijenjaju svoj dotadašnji život i mjerila životnih vrijednosti. Liječenje maligne bolesti koliko god je mukotrpno i dugotrajno pruža optimizam kroz postotak izlječenja koji je veći od 70 posto. Zbog svega navedenog, međusobno povezivanje roditelja djece oboljele od malignih bolesti i razmjena iskustava i informacija, bitan je način uzajamnog potpomaganja i podrške, a s tim u vezi nameće se i potreba osvješćivanja i senzibiliziranja cjelokupne hrvatske javnosti o djeci oboljeloj od malignih bolesti i članovima njihovih obitelji. Međunarodni dan djeteta oboljelog od karcinoma obilježava se 15. veljače počevši od 2001. godine, a na inicijativu Međunarodnog saveza organizacija roditelja djece oboljele od malignih bolesti (ICCCPO-a). Klub roditelja djece oboljele i liječene od malignih bolesti "SANUS" iz Splita, kao član ICCCP-a, uputila je Vladi RH inicijativu da dan 15. veljače proglasi "Nacionalnim danom djeteta oboljelog od maligne bolesti", a slijedom navedenog Vlada takav prijedlog uputila Hrvatskom saboru.

RADNA TIJELA

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo jednoglasno je podržao ovu Odluku, a prijedlog su podržali članovi **Odbora za obitelj, mladež i šport** uz konstataciju da još uvijek nismo u mogućnosti spriječiti razvoj malignih bolesti kod djece, ali možemo kao društvena zajednica poduzimati sve što je moguće da se takvoj djeci pruži odgovarajuća i zadovoljavajuća zdravstvena skrb, pomoć i podrška njihovim obiteljima.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja Vladina predstavnika, i dr. sc. **Marka Turića** koji je prenio stavove Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, govorio je predstavnik **Kluba zastupnika HDZ-a Lucija Čikeš**. Proglašenje "Nacionalnim danom oboljelog od maligne bolesti" prigoda je da se okrenemo i prema

ustanovama specijaliziranim za liječenje malignih bolesti, a napose razmotri mogućnost uspostave ograničenog broja centara koji će se baviti ovom problematikom i koji će oboljeloj djeci pružiti humaniziran boravak, visoko sofisticiranu tehniku, najbolje i najučinkovitije lijekove te dovoljan broj vrhunsko obrazovanog osoblja. U sadašnjim prilikama u tim našim centrima izostaje psihološka podrška oboljeloj djeci, a ona je potrebna ne samo njima nego i njihovim roditeljima i osoblju koje radi s tom djecom. Zastupnica je rekla da će Klub podržati predloženu odluku u nadi da će i u našim zdravstvenim ustanovama uvelike poboljšati prilike za ovakvu populaciju.

Maligne su bolesti po broju slučajeva drugi uzrok smrtnosti djece do 16. godine života, a u Hrvatskoj svake godine od tih bolesti oboli nešto više od stotinu djece.

Stavove **Kluba zastupnika PGS - SBHS - MDS-a** prenio je **Željko Pavlic (MDS)**. Klub podržava ovu odluku ali drži da je simptomatično što inicijativa o proglašenju "Nacionalnog dana djeteta oboljelog od malignih bolesti" dolazi od spomenute udruge koja se bavi upravo pružanjem pomoći toj djeci i njihovim obiteljima. Uz "SANUS" tu je i "Krijesnica", udruga roditelja djece oboljele od solidnih tumora, a Pavlic drži da bi bilo dobro da resorno ministarstvo, Vlada pa i Hrvatski sabor posredno odgovore i na neke njihove druge inicijative na koje već godinama upozoravaju jer inače će se proglašavanje ovog spomendana svesti samo na jednu puku deklaraciju bez velike koristi. Te udruge upozoravaju npr. da im treba pomoć kod nabavke pomagala i lijekova, bore se za prava majki iz radnog odnosa, pomažu u ostvarivanju prava oboljele djece na redovito školovanje, zalažu za uspostavu arhitektonskih standarda prilagođenih potrebama djece itd.

Klub zastupnika HNS-a će podržati ovaj prijedlog ali ne zato da bi se jedan dan u godini sjetili djece oboljele od malignih bolesti i za njih prikupljala pomoć, niti za to da bi taj dan pokazali našu osjetljivost i etičnost, a senzibilizirali cjelokupnu hrvatsku javnost o toj djeci nego zato da bi se prepoznala potreba i problem tih malih pacijenata i njihovih obitelji te ih se podržalo, naglasio je dr. sc. **Miljenko Dorić**. Jedna od tih potreba je i njihov svakodnevni odlazak na kemoterapiju i radioterapiju, kaže Dorić, te s tim u vezi podsjeća na prošlogodišnju odluku kojom je Hrvatski sabor voljom parlamentarne većine spriječio i onemogućio da se kroz zdravstveno osiguranje pokriju troškovi odlaska na liječenje (ukinuta je mogućnost prijevoza bolesne djece na teret HZZO-a, odnosno naknada prijevoza za djecu koja se liječe izvan mjesta stanovanja, do 100 km udaljenosti). Interesira ga kakvu strategiju u ovom trenutku poduzima Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi kako bi se smanjio broj malignih bolesti čiji se uzrok nalazi i na policama naših trgovačkih centara. Tu zastupnik misli na jeftinu, nekvalitetnu, opasnu i kancerogenu robu koja se prodaje i dodaje da se na malignomima bogate vlasnici tih trgovačkih lanaca. Nije svejedno kakvu hranu i piće unosimo u naš organizam, no smanjivanje malignih bolesti može se postići uz odgovarajuće mjere i odabir onoga što se smije, a što ne smije prodavati građanima, zaključio je Dorić.

Raskorak

Milanka Opačić je naglasila da će **Klub zastupnika SDP-a** podržati predloženu odluku, ali misli kako jedan dan u godini nije dovoljan kako bi se iskazala potpuna skrb za oboljelu djecu. Nada se da će država preuzeti puno veću brigu za oboljelu djecu nego što to danas čini. Svjedocima smo, kaže, da unutar zdravstvenog sustava nema novca za tu djecu i najčešće se određeni aparati za njihovo liječenje kao i smještajni kapaciteti kupuju i uređuju isključivo uz pomoć donacija i humanitarnih akcija. Unu-

tar sustava zdravstva novac treba puno racionalnije trošiti jer se još neracionalno troši. Stoga bi bilo poželjno kroz jednu kvalitetnu i osmišljenu reformu zdravstva osigurati određena sredstva namijenjena poboljšanju zdravlja djece kojoj je to potrebno kako bi se što manje oslanjali na humanitarne akcije jer nisu svaki put sigurna u svom krajnjem ishodu. **Klub zastupnika HSS-a** podržava Prijedlog odluke i misli da je prava šteta da on nije došao puno ranije, rekla je **Ljubica Lalić**. Sasvim je sigurno da će Sabor 15. veljače proglasiti "Nacionalnim danom djeteta oboljelog od maligne bolesti", ali se time toj djeci i njihovim roditeljima ne pruža odgovarajuća pomoć. Ovo je samo moralna potpora ali je izostala ona puno potrebija materijalna potpora, i to od izmjena i dopuna Zakona o zdravstvenom osiguranju u srpnju lani, kaže Lalić, kada je na prijedlog Vlade Sabor ukinuo pravo na naknadu putnih troškova za odlazak specijalisti upravo toj djeci i njihovim roditeljima. Kako onda u svjetlu činjenice da je taj zakon još na snazi tumačiti rečenicu iz obrazloženja Prijedloga odluke da "pružanje adekvatne skrbi za djecu oboljelu od malignih bolesti treba biti jedan od prioriteta svakog društva". Je li to izraz istinski iskrenog stava aktualne Vlade RH, pita Lalić. Kada bi to bio prioritet tada se zakonski prijedlog Kluba zastupnika SDP-a da se toj djeci i njihovim roditeljima vrati pravo na naknadu putnih troškova ne bi pomicao unazad u rasporedu dnevnog reda sjednice Sabora. Vlada o tome šuti i tako imamo ozbiljan raskorak između onoga što Vlada misli i što radi. Za **Ružu Lelić (HDZ)** nije točan navod da Vlada šuti glede naknade spomenutih putnih troškova jer je predsjednik Povjerenstva prof. Hebrang najavio ispravljanje takve odluke. Zastupnica **Lalić (HSS)** je ustrajala na konstataciji da je Vlada predložila, a Sabor donio spomenuti zakon kojim je ukinuta ta naknada, a sada nije dala niti svoje mišljenje na zakon kojim se predlaže ponovno uvođenje te naknade.

U pojedinačnoj raspravi prva je govorila **Vesna Škulić (SDP)**. Prijed-

log odluke trebao bi utjecati na nas kao društvo da preispitamo svoj stav i stvarnu podršku koju pružamo djeci oboljeloj ne samo od malignih bolesti već od bilo koje bolesti zbog koje su pod stalnom negom i skrbi, a njihovi roditelji suočeni s bezbroj administrativnih teškoća i neosjetljivošću sustava. Pored šoka i suočavanja s bolešću djeteta roditeljima tako oboljele djece nameće i golem financijski problem jer je jako teško naći pomoć za kupnju lijekova i citostatika. Tu je nezaobilazna uloga udruga koja na razne načine pomaže roditelje oboljele djece. Zastupnicu je zanimalo što djeca oboljela od maligne bolesti i njihovi roditelji dobivaju proglašenjem 15. veljače "Nacionalnim danom djeteta oboljelog od maligne bolesti", hoće li država i dalje rješavati probleme djece humanitarnim akcijama i najavljivanim osnivanjem zaklada, kada će resorna ministarstva konačno preuzeti brigu za ono za što su nadležna, a ne skrivaju iza predloženog datuma ostavljajući udrugama i roditeljima preuzimanje sufinanciranje lijekova i smještaja oboljele djece. Zbog podrške tim roditeljima i oboljeloj djeci zastupnica je rekla da će glasovati za predloženu odluku.

Proglasiti i dan bolesne djece

Dragutin Lesar (HNS) je za to da se spriječi svaki pokušaj političara koji bi htjeli se taj dan slikati pred ovom djecom pokazujući svoju brigu za njih tako dugo dok se toj djeci ne osigura zdravstvena skrb, a njihovom roditeljima pomoć s čime se složila i **Škulić**. Na upit potonje zastupnice što oboljela djeca dobivaju proglašavanjem 15. veljače, mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** odgovorio je da dobivaju još jedan instrument koji će im biti od koristi, a zastupnica mu odgovorila da nitko nije protiv proglašavanja spomenutog datuma "Nacionalnim danom djeteta oboljelog od maligne bolesti" samo je razlika u načinu gledanja i percepciji tog dana odnosno što će se stvarno događati tog dana i koliko će društvo utjecati na rad Vlade, vladajućih i oporbe da donese kvalitetne i provedive zakone koji će biti od koristi svoj

bolesnoj djeci. Zastupnik dr. sc. **Marko Turić (HDZ)** nije se složio s ocjenom zastupnice **Škulić** da se problemi malih pacijenata rješavaju donacijama i sreća je, kaže, da to nije tako. Rekao je zatim da se u ustanovi u kojoj radi upravo postavlja linearni akcelerator, odnosno produktor elektrona koji je terapijski modalitet za sve uzraste, pa tako i za malu djecu, a ne kupuje se sredstvima donacija.

Prava je šteta da Prijedlog odluke nije došao na saborsku raspravu puno ranije.

Ruža Lelić (HDZ) je također podržala predloženu odluku kao jedan vid potpore tako oboljeloj djeci i njihovim obiteljima. Drži da treba senzibilizirati javnost o toj djeci, a proglašavanje ovakvog dana za to služi. U nastavku upozorila je na važnost prevencije kod malignih bolesti tj. pravovremenog otkrivanja, a napose liječenja. Misli kako nema potrebe više raspravljati o naknadi troškova prijevoza za bolesnu djecu jer su u tom smislu već najavljene promjene Zakona o zdravstvenom osiguranju. Najava Vlade da će u tom smislu promijeniti Zakon o zdravstvenom osiguranju ne amnestira je za odluku da ukine spomenutu naknadu za prijevoz bolesne djece, primijetila je **Gordana Sobol (SDP)**, a zastupnica **Lelić** uzvratila konstatacijom kako se niti od jedne Vlade ne može očekivati da bude nepogrešiva, ali zato mora biti odgovora, a aktualna Vlada to jeste jer kada shvati da neko rješenje nije dobro tada ga mijenja.

Prethodnicima koji su podržali predloženu odluku pridružio se i mr. sc. **Kajo Bučan (HDZ)**. Njegova je želja da ne bude samo 15. veljače dana kada ćemo senzibilizirati javnost o djeci oboljeloj od malignih bolesti nego da to činimo cijele godine dana tako da zaštitimo naš okoliš. Svima koji se bave liječenjem dječjeg malignoma čestitao je na njihovom stručnom i profesionalnom radu, a napose humanitarnom kada pokreću mnoge akcije kojima se

skupljaju dobrotvorni prilozi za opremanje jedinica intenzivnog liječenja i tako doprinose zdravlju djece. Prethodnicima koji su svi odreda podržali Prijedlog odluke pridružili su se HDZ-ovi zastupnici dr. sc. **Marko Turić (HDZ)** i **Karmela Caparin**. Zastupnica je iskoristila ovu prigodu da pohvali djelovanje udruge "Krijesnica" i "Hrabro srce" u rješavanju pitanja zdravstvenog osiguranja za obitelji koje nemaju reguliran status, za edukaciju roditelja u područjima vezanim uz maligne bolesti kroz predavanja stručnjaka raznih

profila, za organiziranje liječnika, psihijatar, psihologa i pedagoga, a napose za organiziranje psihološke pomoći roditeljima i braći i sestrama oboljele djece. Predložena odluka je dobrodošla, rekao je **Nikola Mak (neovisni; zastupnik još 12 nacionalnih manjina)** i uopće ne sumnja u pozitivan ishod glasanja o Odluci, ali upozorava da nije samo tumor nevolja koja zahvaća djecu već ih zahvaćaju i druge bolesti. Uz već utvrđene dane kojima se ukazuje na neki problem odnosno bolest, Mak predlaže da se razmisli i o proglašavanju dana

bolesne djece. Svoju brigu za oboljelu djecu saborski zastupnici mogu iskazati donošenjem odgovarajućih zakona, a mogu to učiniti i javnim doprinosom na ovaj spomendan kroz uplaćeni dnevni ili dvodnevni ili neki drugi osobni novčani iznos, rekao je **Ante Markov (HSS)**.

Nakon toga rasprava je zaključena pa je ostalo još samo glasanje. Sa 96 glasova "za" i 2 "suzdržana" zastupnici Hrvatskoga sabora donijeli su Odluku o proglašenju "Nacionalnog dana djeteta oboljelog od maligne bolesti".

J.Š.

PRIJEDLOG ODLUKE O SUDJELOVANJU PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE U MIROVNIM MISIJAMA UJEDINJENIH NARODA

Dokaz da je Hrvatska odgovorna članica međunarodne zajednice

Nakon rasprave, u kojoj su zastupnici naglasili da se sudjelovanjem u mirovnim misijama naše država svrstava među odgovorne članice međunarodne zajednice, Hrvatski je sabor donio ovu Odluku. Predložila ju je Vlada RH.

O PRIJEDLOGU

Sudjelovanje u međunarodnim mirovnim operacijama u skladu je sa strateškim opredjeljenjem RH, čime se naša država svrstava među odgovorne članice međunarodne zajednice koje su spremne preuzeti svoj dio tereta opće sigurnosti. Svojim aktivnim sudjelovanjem u mirovnim operacijama RH znatno pridonosi naporima usmjerenima na kandidaturu za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti UN, a posebice ostvarenju svojih strateških ciljeva ulaska u EU i NATO.

RH trenutno ima angažiranih 29 pripadnika Oružanih snaga RH u devet mirovnih misija, od kojih su 22 vojna promatrača (sedam u misiji UN-a u Etiopiji i Eritreji -UNMEE, sedam u Indiji i Pakistanu - UNMOGIP, dva u Zapadnoj Sahari - MINURSO, tri u Obali Bjelokosti - UNOCI, dva na Cipru - UNFICYP i jedan vojni promatrač u Gruziji - UNOMIG) te sedam stožernih časnika (tri u Liberiji -UNMIL, tri u Sudanu - UNMIS i jedna stožerna časnica na Haitiju - MINUSTAH).

Sudjelovanje u mirovnim misijama navedeno je u Strategiji nacionalne sigurnosti kao jedan od načina hrvatskog doprinosa miru i sigurnosti u svijetu te jedan od partnerskih ciljeva RH u sklopu provođenja postupka i pristupanja u NATO.

Potrebna financijska sredstva za troškove sudjelovanja u mirovnim misija-

ma UN-a osigurana su u Financijskom planu Ministarstva obrane RH.

Prema predloženoj Odluci pripadnici Oružanih snaga RH, njih 64, upućuju se u mirovne misije UN, uz mogućnost rotacije do 31. prosinca 2007., a Vlada RH se ovlašćuje da utvrđuje trajanje rotacije, broj i organizacijsku strukturu.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav podržao je u raspravi rješenja iz Odluke i predložio njeno donošenje. Izraženo je mišljenje da se Prijedlogom ne bi trebalo ograničiti broj pripadnika s obzirom na zainteresiranost UN za veće sudjelovanje pripadnika Oružanih snaga RH u mirovnim misijama.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost također je predložio Saboru donošenje ove Odluke (na sjed-

nici Hrvatskog sabora o tome je izvjestio predsjednik Odbora Ivan Jarnjak).

RASPRAVA

O predloženoj Odluci u Saboru govorio je ministar obrane **Berislav Rončević** te naglasio da se njome omogućuje nastavak sudjelovanja pripadnika naših oružanih snaga u mirovnim misijama uz mogućnost odgovarajućeg povećanja njihovog broja.

Dr.sc. **Krešimir Čosić (HDZ)** prenio je stajalište Kluba zastupnika HDZ-a koji daje punu potporu ovoj Odluci. Naglasivši posebno mirovnu misiju u Indiji i Pakistanu (jedna od najstarijih, radi se o dvije nuklearne sile s više od milijardu ljudi, zapovjednik misije hrvatski general bojnik Repinc itd.) rekao je da osim vojnog postoje i drugi aspekti mirovnih operacija. Mirovne operacije svakako afirmiraju RH u političkom smislu na međunarodnoj sceni ali se kroz njih može unapređivati ne samo bilateralna suradnja država, dobri politički odnosi nego i gospodarski odnosi.

Damir Kajin (IDS) javio se u ime **Kluba zastupnika IDS-a** rekavši da moramo sebi priznati da su UN u velikoj mjeri utjecali i da sukob na prostoru RH bude neusporedivo manje krvav.

Uz sav rizik, naše sudjelovanje u misijama UN, koje iziskuju značajna proračunska sredstva, ne smije doći u pitanje i na neki način moramo vratiti i dug UN. No Hrvatska ne smije ni pomisliti da ode u Irak ili da na svom teritoriju obučava njihovu policiju ili neke druge trupe, rekao je, među ostalim.

Ne možemo pobjeći od činjenice da su to rizična područja (govorio o pojedinim misijama), ali RH može slati u misije do dvjesto vojnika, misli zastupnik više ne (krajem godine izvan RH moglo bi se zateći ukupno, s onih 150 koji će biti u Afganistanu, 214 naših vojnika) jer je to skopčano s ogromnim materijalnim troškovima (po njegovoj računici 0,1 posto društvenog proizvoda ili najmanje 200 milijuna kuna). S tim treba pregovarati s onima koji dolaze iz NATO-a.

Govoriti i o riziku

Pero Kovačević (HSP) govorio je u ime **Kluba zastupnika HSP-a** te najprije rekao da će trebati još puno napraviti da bi se ostvario cilj iz Strategije o ulasku u NATO. Razlika je između sudjelovanja u mirovnim misijama pod okriljem UN i okriljem NATO-a (Afganistan), no tu se mora govoriti o faktoru rizika i za pripadnike Oružanih snaga RH i za samu hrvatsku državu, rekao je, uz osvrt na pojedine misije.

Potencijalno žarište nove krize je Sahara a misija uvećanog rizika na Haitiju. Bitno je da javnost zna sve te situacije i stupnjeve rizik, naglasio je te zatražio od ministra obrane da iznese kako je predviđeno izvlačenje u pogibelnim situacijama.

Željko Kurtov (HNS) izvjestio je da **Klub zastupnika HNS-a** podržava sudjelovanje pripadnika Oružanih snaga RH u mirovnim misijama UN-a jer je to jedan častan dio međunarodne i moralne obveze svake države. To je i dragocjen izvor iskustava i znanja naših časnika i dočasnika, koji su cijenjeni u mirovnim misijama i među najboljima, rizika se ne boje i vrlo rado idu u tu službu, rekao je, među ostalim.

Ante Markov (HSS) kaže da će **Klub zastupnika HSS-a** podržati ovu Odluku, da se nada da će se svi dugoročni i kratkoročni ciljevi iz spomenutih dokumenata ispuniti i da će misije biti uspješno provedene. Značajno je da Hrvatska ne zaostaje u odnosu na ostale zemlje sudionice u ovakvim mirovnim misijama ni u pogledu tehničke opremljenosti niti drugim elementima.

Naravno da se ovakve obveze treba uključiti i u ukupnu širu reformu Oružanih snaga ali se radi i o cjelovitim političkim reformama koje trebaju dati odgovor na ulogu i mjesto Oružanih snaga i s obzirom na hrvatske specifičnosti. Napomenuo je da metode i načini koji kroz oružanu snagu mogu otvoriti prostor djelovanja u gospodarstvu sadrže i određene rizike.

Dr.sc. **Zlatko Kramarić (HSLs)**, javljajući se u ime **Kluba zastupnika HSLs-a**, rekao je da moramo preuzeti i

svoj dio odgovornosti spram činjenice da smo članica međunarodnih institucija UN-a. Treba se sjetiti teških dana 1991., 92. 93. kad je nazočnost pripadnika UN-a na našem prostoru bila činjenica koja je uvjetovala stabilizaciju u Hrvatskoj.

Dobro je da znamo koliko će to koštati (gospodarstvenicima prepustimo da pronalaze svoje motive izvan ovih načina), naveo je među ostalim dodajući da će Klub zastupnika HSLs-a dati potporu ovoj Odluci.

Tomislav Čuljak (HDZ) smatra da Hrvatska mora dati svoj doprinos miru i sigurnosti u svijetu i da je sudjelovanje u mirovnim misijama od strateškog interesa RH, posebno u svjetlu ulaska u NATO-o. I kod dijela građana postoji dvojba trebaju li pripadnici naših oružanih snaga sudjelovati u vojnim misijama i vježbama pod okriljem NATO-a u mirovnim misijama UN-a. Često puta uzrok tome je nedovoljno informiranje i educiranost građana o tome, rekao je.

Tomislav Tomić (HDZ) poziv UN za sudjelovanje pripadnika naših Oružanih snaga u mirovnim misijama diljem svijeta drži čašću i priznanjem Republici Hrvatskoj. Nada se da će sve ugroze koje prijete u mirovnim misijama RH zaobići pripadnike Oružanih snaga RH i da će se živi i zdravi vratiti kući.

U završnom osvrtu ministar obrane **Berislav Rončević** naglasio je da ne postoji mirovna misija bez rizika, jer tada ne bi bilo ni potrebe za otvaranjem mirovne misije. Predviđeno sudjelovanje pripadnika hrvatskih Oružanih snaga košta deset milijuna kuna, no mirovna misija u Afganistanu nije predmet ove Odluke. Ona je najzahtjevnija i tehnički i financijski, 120 milijuna kuna, što je utvrđeno u državnom proračunu na poziciji Ministarstva obrane. Plan izvlačenja radi zapovjedništvo misije, naglasio je ministar dodajući da ne preuzimamo obveze koje ne možemo izvršiti.

Hrvatski sabor je jednoglasno donio Odluku o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnim misijama (102 "za").

Đ.K.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU DRŽAVNE KOMISIJE ZA KONTROLU POSTUPKA JAVNE NABAVE ZA 2004. GODINU

Zakonskim poboljšanjima omogućiti još bolji rad Državne komisije

Godišnje izvješće o radu Državne komisije za kontrolu postupka javne nabave za 2004. godinu prvo je izvješće Komisije otkako je potkraj 2003. godine osnovana. Komisija je samostalno i neovisno tijelo državne uprave s funkcijom vođenja žalbenog postupka protiv odluka donesenih u postupcima javne nabave za područje cijele države. Vlada RH nije imala primjedbe na Izvješće koje je Komisija uputila Hrvatskom saboru na raspravu kojem je odgovorna. Nakon rasprave zastupnici su jednoglasno prihvatili Izvješće te ocijenili da je rad Državne komisije od izuzetnog značaja budući da su nepravilnosti u postupcima javne nabave još uvijek mnogobrojne.

O IZVJEŠĆU

O Izvješću je uvodno govorio **Goran Matešić**, predsjednik Državne komisije za kontrolu postupka javne nabave. Šire o Izvješću u raspravi.

RADNA TIJELA

U Odboru za financije i državni proračun čulo se da podatke o strukturi žalbenih predmeta iskazanih prema vrijednosti javne nabave treba prikazati na drugačiji način, budući da je na vrijednost javne nabave iznad 200.000,00 kuna podnijeto 616 žalbi ili 80,21 posto od ukupnog broja podnijetih žalbi. Naime, iz navedenog podatka nije razvidno o kojim se iznosima javne nabave radi i koliko ima žalbenih predmeta koji se odnose na vrlo visoke milijunske iznose. Rad Državne komi-

sije za kontrolu postupka javne nabave od izuzetnog je značaja budući da su nepravilnosti u postupcima javne nabave još uvijek mnogobrojne pa je potrebno u što kraćem roku osigurati Komisiji odgovarajući uredovni prostor, kako bi se zaposlio potreban broj stručnih djelatnika i stvorili uvjeti za kvalitetan rad iste. Odbor je predložio Saboru da prihvati Izvješće.

RASPRAVA

Poligon manipulacija

Ovo Izvješće, rekao je **Goran Matešić**, predsjednik Državne komisije za kontrolu postupka javne nabave - prvo, otkako je Komisija konstituirana (koncem 2003. godine) - ne odnosi se na cjelokupno pitanje javne nabave u Republici Hrvatskoj nego samo na onaj dio nabave kod koje je izjavljena žalba. Od ukupno objavljenih javnih nabava u vrijednosti jednako ili većoj od 200.000,00 kuna pravna zaštita u formi žalbe pred Državnom komisijom za predmetnu godinu zatražena je u 708 postupaka javne nabave što iznosi 8,16% od objavljenih nabava. Javna nabava je jedan od pokazatelja funkcioniranja države i javnog sektora, i pokazatelj savjesnog i ekonomičnog poslovanja javnog sektora. Državna komisija je novo statusno tijelo utemeljeno na Zakonu o javnoj nabavi i Zakonu o Državnoj komisiji za kontrolu postupka javne nabave i zasnovana na utvrđenim Direktivama Europske unije kao neovisno i samostalno tijelo državne uprave. Predviđena proračunska sredstva bila su

dovoljna za rad Državne komisije, ali napominje Matešić, da zbog nedostatka prostora i nemogućnosti zapošljavanja odgovarajućeg broja izvršitelja Komisija, nije u 2004. iskoristila cjelokupni proračun. Iako se javna nabava ne može pohvaliti posebnim i iscrpnim statističkim podacima, Komisija se potrudila pružiti što više pokazatelja koji se odnose na to područje. Predstavnik Komisije je upozorio na jedan pokazatelj kojeg je Državna komisija bila obvezna iskazati, ali se u praksi pokazalo da je to teško, gotovo nemoguće ostvariti. Radi se o popisu naručitelja postupka javne nabave koji najčešće krše zakonske odredbe u tom postupku. Za dostavu takvog popisa potrebno je uzeti u omjer koliko je neki obveznik primjene Zakona o javnoj nabavi brojčano imao nabava, broj žalbenih predmeta, a napose onih poništenih. Jedino tako bi se na pravilan način iskazala lista najčešćih kršitelja, odnosno tijela javne vlasti koji su dužni primijeniti Zakon o javnoj nabavi, a pritom čine različite povrede Zakona. Državna komisija obrađuje samo ono što joj dolazi po osnovi žalbe pa je tako sačinila jedan popis iz kojeg se razaznaje omjer između broja izjavljenih i poništenih žalbi, ali takav popis ne pruža objektivnu ocjenu kršenja propisa o javnoj nabavi jer ako je netko imao 500 nabava, a samo jednu žalbu koja je poništena tada izgleda kao da je stopostotni kršitelj zakona. U nastavku Matešić je upozorio na postotak usvojenih žalbi pa je tako u 2004. usvojeno 47,8 posto žalbi. Temeljno načelo javne nabave je transparentnost, zabrana diskriminacije, javnost i dostupnost, dakle, zaštita slobode tržišne utakmice.

Zbog toga su povrede propisa o javnom objavljivanju uvijek bitne povrede zakona. Predmet nabave često je puta predmet nezakonite primjene. Ponekad se radi o neznanju jer zakonske odredbe su nedovoljno jasne, ali se u velikom broju slučajeva radi o zloupotrebi kada se predmet nabave namjerno dijeli što je zakonom zabranjeno kako bi se stekla mogućnost provođenja liberalnijeg postupka javne nabave (nabava male vrijednosti po uredbi po kojoj je ta nabava dosta liberalna). S tim u vezi napominje da ovo Izvješće ne obuhvaća nabave do 20 tisuća kuna jer su te nabave dosta liberalne i takav se naručitelj ponaša kao gospodarstvenik tj. nije vezan posebnim propisima Zakona o javnoj nabavi. Više je razloga za veliki broj poništenih predmeta (nepostojanje najmanje dvije ponude, povreda propisa u određivanju i primjeni instituta sposobnosti ponuditelja itd.). Zaključujući izlaganje Matešić je rekao da se Državna komisija kandidirala za korištenje sredstava CARDS 2003. Europske unije s Projektom: Jačanja administrativnih kapaciteta Državne komisije.

Više skriva nego što otkriva

Uslijedila je rasprava, a prvi je u ime **Kluba zastupnika IDS-a** govorio **Damir Kajin**. Izvješće gotovo da nije vrijedno saborske rasprave jer više skriva nego što otkriva, rekao je na početku Kajin. Izvješće je skup imaginarnih postotaka, a trebalo je samo dati komparaciju iz koje bi se vidjelo koliko je država naručila i kakve sve robe ima mimo Zakona o javnoj nabavi, a zatim te podatke usporediti s podacima iz 2003. ili 2002. godine. Kajin se založio za promptno rješavanje žalbi. Ne bi trebalo biti nikakvih opstrukcija i odgovlačenja u postupku rješavanja žalbi jer od toga u velikoj mjeri ovisi kada će se realizirati neka investicija i program. Iz Izvješća je vidljivo da načela javne nabave najviše krše ministarstva i državne institucije i tvrtke, a neusporedivo manje lokalna samouprava. To i nije ništa neobično jer državni proračun za ovu godinu iznosi 105,9 mlrd. kuna,

a svih 569 jedinica lokalne samouprave (uključujući tu županije i Grad Zagreb) 16 mlrd. kuna. Svi smo svjesni da je javna nabava poligon ogromnih manipulacija, a zahvaljujući svojoj poziciji, prije svega, u velikim državnim tvrtkama, pojedinci se bogate. Drži da će toga biti sve manje ako se poništene javne nabave objave.

Javna nabava je jedan od pokazatelja funkcioniranja države i javnog sektora, ali i njegovog savjetnog i ekonomičnog poslovanja.

Kajinov navod da se ne znaju točni podaci vezano uz kršenje Zakona o javnoj nabavi za 2004. godinu **Pero Kovačević (HSP)** drži netočnim. Podsjeća da je na prošloj sjednici Hrvatskog sabora bilo izvješće Državne revizije u kojem je naveden iznos veći od 3 milijarde 459 milijuna kuna, a kao najveći prekršitelji navedeni su Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i Ministarstvo obrane. Ova dva izvješća trebalo je sagledati u cjelini, mišljenja je Kovačević.

Tigar od papira

Državna komisija je neophodna Republici Hrvatskoj, a u okvirima koji su joj postavljeni relativno je dobro radila pa je to razlog zašto će **Klub zastupnika HNS-a** podržati Izvješće, rekao je **Jozo Radoš (HNS)**. Komisija je tek na početku svoga rada i evidentno tigar od papira ili bez zubi, a ostane li tako nestat će i učinci koje je imala svih ovih godina. Ukoliko Hrvatski sabor želi da Komisija doista bude važna institucija u kontroli postupka javne nabave, a to znači i u borbi protiv korupcije, tada moramo pažljivo razmotriti Izvješće i svojim prijedlozima pa možda i promjenom Zakona omogućiti njezin još bolji rad nego što je to ovog časa moguće. Uz načelnu podršku radu Komisije, Radoš je u nastavku iznio niz primjedbi i prijedloga na Izvješće. Zanimalo ga je npr. zašto se tek krajem 2005. Saboru dostavlja izvje-

šće iz 2004. godine. Ovakva bi izvješća trebalo dostaviti na razmatranje najkasnije do kraja prvog kvartala za prethodnu godinu kako bi se vodila rasprava o svježim problemima. Za Klub je apsolutno nedopustiva činjenica da Komisija 2004. nije iskoristila cjelokupan iznos svojih proračunskih sredstava. Najmanje treba štedjeti na ovakvoj Komisiji koja ako dobro obavlja svoj posao može preventivno ili stvarno višestruko uštedjeti, daleko više nego što je tih nekoliko milijuna kuna koliko iznosi proračun za rad Komisije. Stoga nam ne trebaju prigovori Europske komisije i Svjetske banke jer Državna komisija ima puno manji broj zaposlenih nego što je planirano. Kada su u pitanju njezine nadležnosti misli da bi njena uloga trebala biti više od pukog postupanja po žalbama. Bilo bi dobro kada bi Komisija mogla postupati neovisno o tome je li u nekom slučaju upućena žalba ili nije jer tko će nadzirati velike priče koje se tiču nepravilnosti ili mogućih nepravilnosti u postupku javne nabave ako to neće činiti Komisija, kaže Radoš. Teško mu je razumjeti iz Izvješća da nigdje ne postoji cjelovit podatak o broju, vrsti i vrijednosti javnih nabava. Državna se komisija ne može sama boriti protiv korupcije nego taj doprinos treba dati i Hrvatski sabor, a jedan od načina je da postupi po programu borbe protiv korupcije i osnuje povjerenstvo za borbu protiv korupcije. Dosad se to nije dogodilo iako je prošlo više godina od donošenja spomenutog programa.

Osigurati relevantne statističke podatke

Izvješće je dobro i **Klub zastupnika SDP-a** će ga podržati, podvukla je **Dragica Zgrebec**. U Izvješću se konstatira kako nema dovoljno relevantnih statističkih podataka o javnoj nabavi, a u Klubu smatraju da bi Sabor trebao inicirati osiguravanje tih podataka kroz Državni ured za statistiku. Svake se godine donosi godišnji i srednjoročni plan statističkih istraživanja, a kako se iz godine u godinu povećava obuhvat istraživanja nema nikakvog razloga da

se upravo u ovoj domeni ne osiguraju podaci onima koji bi trebali provoditi nadzor. Vlada i Sabor trebali bi analizirati jesu li zakonske podloge dovoljno dobre da se osigura bolje provođenje javne nabave i racionalnije korištenje sredstava za tu namjenu. Državna je revizija pokazala koji su najčešći razlozi poništenja javnih nadmetanja (kada nije imenovano povjerenstvo prije početka postupka nabave, a odluka o njegovom osnivanju ne sadrži propisane elemente, kada nisu pristigle najmanje dvije prihvatljive ponude, a odabrana ponuda nije bila u skladu s dokumentacijom za nadmetanje itd.). Aktualan je zakon već treću godinu u primjeni i krši se. Po zakonskom ovlaštenju Komisija kontrolira samo nabavu za koju je pristigla žalba. Zgrebec upozorava na podatak da je od ukupno objavljenih javnih nabava u vrijednosti jednako ili većoj od 200.000,00 kn. 2004. pravna zaštita zatražena u 708 postupaka javne nabave, a to iznosi 8,16 % od objavljenih nabava, ali ukupna vrijednost zaprimljenih žalbenih predmeta u odnosu na ukupnu nabavu nije bila velika (iznosila je 7,2 milijuna kuna). To ne samo da govori da nemamo prave podatke već i to da mnogi gospodarstvenici imaju značajne primjedbe na postupak u javnoj nabavi. Činjenica da se u području javne nabave značajno krše propisi mora nas zabrinuti pa stoga ne bi trebalo tako olako prijeći preko prvog izvješća Komisije nego vidjeti je li potrebno nešto mijenjati i u zakonodavstvu kako bi se izbjegle nepravilnosti i kršenje Zakona o javnoj nabavi.

U javnoj nabavi okreće se veliki novac i strani će kapital nastojati tu uzeti znatan dio kolača.

Državna bi komisija trebala uvesti red, javnost, zakonitost i transparentnost u javnu nabavu, naglasio je mr. sc. **Miroslav Rožić** u ime **Kluba zastupnika HSP-a**. U Izvješću se može pročitati da je uredovni prostor u smislu uvjeta rada centralna primjedba na rad

Državne agencije upućena od Europske komisije. Dakle, na puninu djelovanja Državne komisije ne utječe nalog Državnog ureda za reviziju koji je upravo kod postupka javne nabave utvrdio mnogobrojne nepravilnosti (kod 1/3 javnih nabava utvrđene su nepravilnosti). Državni ured za reviziju može utvrditi nepravilnosti kod aljkavih i bahatih osoba koji ne paze na to kako "papirnat" pokriju svoje sumnjive transakcije, ali svako malo perfidniji i lukaviji državni nabavljač zna kako će "papirnat" pokriti. Takvim prekršiteljima opasnost ne predstavlja niti Državni ured za reviziju niti Državna komisija, ali predstavlja usklađivanje našeg zakonodavstva s europskim standardima. Rožić upozorava da se pod krinkom europskih zahtjeva, koji često vrijede samo za Hrvatsku, radi na uspostavi jednog sustava u kojem sva područja na kojima je u opticaju velika količina novca preuzima veliki strani kapital. U tom smislu taj je kapital već zagospodario bankama, profitabilnim poduzećima, značajan udio uzeo je i na mirovinskom tržištu, a nastoji zagospodariti i uzeti veliki udio u zdravstvenom sustavu i zagospodariti javnom nabavom. U javnoj nabavi okreće se veliki novac i strani kapital će nastojati tu uzeti znatan dio kolača.

Sprega

Tri su temeljna zahtjeva koja se postavljaju pred javnu vlast kada je u pitanju javna nabava rekao je **Ante Markov (Klub zastupnika HSS-a)**. To su: transparentnost postupka, otvorenost prema svima i nediskriminirajući odnos prema bilo kome. Je li javna vlast u Hrvatskoj u pogledu javne nabave ispunila te tri ključne zadaće, a Državna komisija na najbolji mogući način poduprla te zahtjeve, pita Markov. Iz Izvješća se može iščitati da Komisija ima skromne uvjete za svoj rad i djelovanje i kao takva treba se nositi s najboljim timovima na drugoj strani koji imaju sve i takmiče se da dobiju javne poslove. Radi se dakle, o neravnopravnim uvjetima pa Komisija ne može ostvariti ono o čemu se govori u ovoj raspravi i na što upozor-

ravaju zastupnici, kaže Markov. Glavno tržište u Hrvatskoj je tržište javne nabave na kojem se natječu glavni igrači, i najveća "konkurencija" postoji u okviru tog tržišta. Najveće smetnje pa i politička lobiranja koriste se za prevlast na tom tržištu. Priznali mi to ili ne sprega javne vlasti i javne nabave u Hrvatskoj je neupitna. Državna komisija nije sudac koji se može u već spomenutim neravnopravnim uvjetima nositi u razrješavanju prisutne netransparentnosti i diskriminacije u javnoj nabavi. Komisija bi se trebala baviti sadržajem problema, a ne samo pristiglim žalbama na postupak. Prvo izvješće je tehnički dobro napravljeno i naznačava silinu problema koja postoji na ovom području ali ne bi trebalo ovako izgledati kada slijedeće godine pristigne u Sabor. Komisiji valja dati maksimalnu podršku i urediti način djelovanja u odnosu na Državni ured za reviziju i na Zakon o javnoj nabavi koji mora biti kvalitetniji nego što je sada i koji treba ostaviti prostor ulasku Komisije u sadržajni dio javnih nabava u kojima nije postojala žalba.

Buduća izvješća moraju biti cjelovitija

Klub zastupnika HSLS-a primit će na znanje Izvješće, ali smatra da buduća izvješća moraju biti cjelovitija i sadržavati što veći broj informacija, rekao je dr. sc. **Zlatko Kramarić** (Klub zastupnika HSLS-a). Kako bi se otklonile određene sumnje glede javne nabave potrebno je odgovoriti na neka pitanja, a prvo je pitanje je li predsjednik Državne komisije objavio Statut Komisije jer je prisutna sumnja da Statut ne postoji. Zanima ga također ima li Komisija pravne akte koje mora donijeti temeljem zakona i svog Pravilnika o radu i unutarnjem ustrojstvu, kako Komisija radi, odnosno donosi odluke (kolegijalno ili na neki drugi način), te kakav je odnos Komisije i Vladinog Ureda za javnu nabavu.

Emil Tomljanović je rekao da će **Klub zastupnika HDZ-a** poduprijeti Izvješće Državne komisije, a u tom smislu načelo zaštite slobode tržišnog natje-

canja i zakonitosti na kojima se temelji Izvješća i rad Državne komisije. Zastupnik upozorava na podatak iz Izvješća o ukupno zaprimljenih 833 žalbena predmeta u 2004. godini od kojih je 779 predmeta (93,5%) riješeno, iz raznih razloga odbačene žalbe u 109 predmeta, obustavljen postupak u 63 predmeta. Gledano u strukturi riješenih predmeta žalba je odbijena u 234 predmeta (30%), a usvojeno u 373 predmeta (47,8%). To ujedno govori da je u gotovo 50 posto slučajeva ili polovici izjavljenih žalbi bilo nepravilnosti koje je Komisija potvrdila, što je u konačnici značilo poništavanje postupka javne nabave.

Prije više godina Hrvatski je sabor donio akcijski plan za borbu protiv korupcije kojim se obvezao da će osnovati Povjerenstvo za kontrolu postupka i javnu nabavu, ali Povjerenstva još uvijek nema.

U pojedinačnoj raspravi prva je govorila **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Ova se rasprava, kaže, odvija u vrijeme kada EU izravno poručuje Republici Hrvatskoj da ima generalni problem s korupcijom i da se stanje pogoršava. Sve nas to skupa zabrinjava i iziskuje poduzimanje konkretnih mjera. Javnost smatra da je javna nabava leglo amoralnosti i korupcije i tu se vidi najveće nepovjerenje u ostvarivanje funkcije države i vlasti jedinica lokalne samouprave. U tako jednoj generalno gledanoj lošoj ocjeni stanja, i kritici našeg zakonodavstva glede javne nabave i nepoštivanja Europske direktive o javnoj nabavi, Vlada RH mijenja Zakon o javnoj nabavi koji omogućava državnim javnim poduzećima da robu nabavljaju i ugovaraju mimo zakona. Zastupnica se prisjetila nekih poznatih afera koje su se dogodile u Hrvatskoj (Bechtel, "Sunčani Hvar") te ustvrdila kako bi trebali stvoriti sustav u kojem Bechtel i "Sunčani Hvar" jednostavno neće biti mogući. Hrvatski sabor pak može proširiti ovlasti Državne komisije, a ovog

trenutka dati joj prostor i osigurati odgovarajuće uvjete za rad.

Imamo dvosmislen Zakon o javnoj nabavi pa stoga gotovo da nema natječaj koji ne može "pasti", posebice ako je riječ o većim i složenijim sustavima, ustvrdio je **Zvonimir Mršić (SDP)**. Ovaj bi zakon trebao, prije svega, štiti građane i proračunski novac, ali to ne čini na dovoljno dobar način. Bilo bi dobro kada bi Državna komisija podstrla ne samo statističke podatke nego i naša dosadašnja iskustva iz kojih bi se vidjeli stvarni razlozi poništenja određenih natječaja, i koji bi poslužili za doradu Zakona o javnoj nabavi. Potrebno je nedvosmisleno i u potpunosti definirati neka pitanja u spomenutom zakonu, i definirati pravila po kojima bi se postupalo iz kojih bi investitori unaprijed znali kako će Komisija reagirati na određeni postupak i primjedbu.

Korupcija centralni problem hrvatskog društva

Izvješće je dobro, korektno, pregledno i jasno i u tom ga smislu treba prihvatiti, kaže **Nenad Stazić (SDP)** ali ga interesira zašto je Državnoj komisiji trebalo čak 11 mjeseci da sastavi Izvješće od 14 stranica. "Vi morate odlučivati vrlo brzo i u vrlo kratkim rokovima pa nema smisla da Sabor raspravlja o lanjskom snijegu kao što čini ovaj put", nastavio je zastupnik. Izvješće pruža okvirnu sliku o stanju u javnim nabavama, a ona nije idealna ali ni katastrofalna jer je nalaz Državnog ureda za reviziju znatno lošiji. Po nalazu spomenute revizije, a ona je sveobuhvatna, gotovo 1/3 javnih nabavki odvija se nezakonito dok Državna komisija postupi samo po žalbama. Otuda statistička razlika. Postojanje Državne komisije je važno i prijeko potrebno, prije svega, zbog korupcije kao centralnog problema hrvatskog društva. Korupcija je takoreći sveprisutna pa tako npr. u zdravstvu, pravosuđu, državnoj upravi, politici, državnim poduzećima, ministarstvima itd. Izvješće bi moralo biti popraćeno nekim zaključcima Hrvatskoga sabora o tome što su dužni učiniti oni za koje je ustanovlje-

no da su prekršili Zakon, inače kakva korist od ove rasprave i dostavljenog Izvješća. I njegov se stranački kolega, **Josip Leko** pita ima li smisla raspravljati o Izvješću ako nema sankcija za prekršitelje i drži da ga je trebalo raspraviti zajedno s izvještajem Državne revizije. Glede Izvješća Državne komisije upozorava na cifru od oko 7 milijardi i 200 milijuna kuna koliko iznosi ukupna vrijednost nabave zaprimljenih predmeta u 2004. godini i naglašava da je taj novac na izvjestan način bio zaleđen sve dok nisu riješene žalbe kod Državne komisije. Tome treba dodati podatak Državne revizije koja je za istu godinu utvrdila da je 3 milijarde 400 milijuna kuna proračunskog novca iskorišteno mimo Zakona o javnoj nabavi. Nije sporno ni to da je u 2004. godini 3 milijarde i 600 milijuna kuna proračunskog novca Vlada RH prenamijenila, a da za to nije tražila ovlaštenje onih koji predstavljaju građane Republike Hrvatske. U potonjem slučaju pruženo je *bianco* ovlaštenje ili, kako je rekao Leko, naknadno ovlaštenje, a da nije zatraženo nikakvo izvješće o tome. Ako već želimo nešto poduzeti tada valja zatražiti izvješće Vlade i Državne revizije koji će problemski tumačiti javnu nabavu i trošenje proračunskog novca, a Sabor bi barem minimalno trebao pokušati ostvariti svoju ulogu nadzora nad radom Vlade, tijela i institucija koji troše proračunska sredstva i novac naših građana. Ako je Zakon kompliciran i nije efikasan u korištenju društvenog novca mijenjajmo ga, kaže Leko.

Za ukupnu analizu javne nabave nije dovoljno postojeće rješenje i svakako bi ga trebalo unaprijediti tako da se prošire ovlasti Državne komisije i na predmete gdje nema žalbi, smatra mr. sc. **Vlado Jelković (HDZ)**. Predložio je također dopunu Zakona o postupku javne nabave kojom bi se unaprijedila i obuhvatila kontrola cjelokupnog postupka javne nabave, a za Izvješće kaže da je stručno i kvalitetno pa će ga podržati.

Iako Izvješće dolazi s jednom godinom zakašnjenja **Antun Kapraljević (HNS)** će ga podržati. Državna komisija kao samostalno i neovisno tijelo

državne uprave ima funkciju vođenja žalbenog postupka protiv odluka donesenih u postupcima javne nabave za područje cijele zemlje, i Kapraljević kaže kako je ona samo rame za plakanje. Zastupnika zanima što je sa 373 usvojenih žalbi (47,8%), odnosno s onima koji su provodili javne natječaje koji nisu bili u skladu sa zakonom i je li itko zbog toga kažnjen. Iz izvješća Državne revizije vidljivo je da je za predmetnu godinu nabavljena roba u vrijednosti od 3 milijarde i 400 milijuna kuna bez poštivanja Zakona o javnoj nabavi, 94 milijuna kuna bez ikakvog javnog natječaja, javna nabava nije poštivana u slučaju Ministarstva obrane (oko 260 milijuna kuna), a spomenuti zakon nije poštivan niti u jedinicama lokalne samouprave (130 milijuna kuna). Stoga očekuje da Sabor jednim zaključkom obveže Vladin Ured za javnu nabavu da ispita zakonitost svih tih nabavki, za prekršitelje podnese prekršajne prijave, a isti sankcioniraju prema Zakonu o javnoj nabavi.

Mora nas zabrinuti činjenica da se u području javne nabave značajno krše propisi.

Uslijedile su replike od kojih spominjemo onu **Frane Matušića (HDZ)** koji se složio s konstatacijom prethodnika da treba sankcionirati prekršitelje Zakona, ali je i upozorio na, kako je rekao, kriminal koji se događa u županijskoj upravi za ceste u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. **Kapraljević** mu je odgovorio da je taj problem u nadležnosti spomenute županije i Ministarstva mora, turizma, prometa i razvika, i ako se znalo za kriminal trebalo je prijaviti Državnom odvjetništvu. Replirala mu je **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** pitajući Kapraljevića nalazi li se među 373 usvojene žalbene predmeta i oni vezani uz "Viktor Lenac", izgradnju staračkog doma u Dubrovniku, izgradnju Tehničke škole u Zadru, Centra za osobe s posebnim potrebama

u Komarevu i Doma za stare i nemoćne u Vukovaru. Spomenuti slučajevi na koje se poziva zastupnica ne mogu biti obuhvaćeni ovim Izvješćem jer se ne odnose na 2004. godinu, uzvratilo je Kapraljević.

Cjepkanje većih nabava na više manjih ponuda

U ožujku 2002. Sabor je donio Nacionalni program za borbu protiv korupcije s akcijskim planom za borbu protiv korupcije, i tim Programom obvezao niz ministarstava na postupanje u pogledu borbe protiv korupcije, podsjetio je **Jozo Radoš (HNS)**. U spomenutom akcijskom planu Sabor se obvezao da će osnovati Povjerenstvo za kontrolu postupka javne nabave, a prošlo je više od četiri godine od tada, a Povjerenstva nema. Radoš naglašava da je krajem 2004. uputio predsjedniku Sabora Prijedlog odluke o osnivanju tog povjerenstva ali mu je rečeno da on kao zastupnik ne može predlagati takva povjerenstva nego radno tijelo Sabora. Poštivajući Poslovnik Sabora svoju je inicijativu, kaže, uputio Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav, a Odbor je klubovima zastupnika i nekim radnim tijelima dostavio radni tekst odluke sa zamolbom dostave svoje primjedbe i sugestije. Od tada je prošlo osam mjeseci, od njegove inicijative više od godinu dana, i gotovo četiri godine od Nacionalnog programa, a Povjerenstvo nije osnovano pa drži da je riječ o neozbiljnom postupanju Hrvatskoga sabora. Povjerenstvo bi trebalo sastaviti od zastupnika, dijelom od predstavnika raznih udruga, a bavilo bi se praćenjem ostvarivanja Nacionalnog programa za borbu protiv korupcije, i posebice tijelima čiji je doprinos u ostvarivanju tog programa najvažniji. Ova je rasprava prigoda da Sabor obveže Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav da mu u određenom roku predloži Odluku o Povjerenstvu za provedbu Nacionalnog programa za borbu protiv korupcije, zaključio je Radoš.

U nastavku **Šime Prtenjača (HDZ)** upozorio je na niz primjera kršenja Zakona o javnoj nabavi kroz postupak

o javnoj nabavi čiji je trag nešto duži i seže unatrag više godina. Spomenuo je tako, između ostalog, primjer izgradnje autoceste u Hrvatskoj, napose one koja prolazi kroz Zadarsku županiju. Naglasio je važnost povjerenstava koja donose odluke glede javnih natječaja i novčanih sredstava. Uslijedile su reakcije. Tako je njegov stranački kolega, **Fran Matušić** iznio još neke primjere kršenja Zakona o javnoj nabavi te ustvrdio kako to treba preduhitriti izmjenom zakona, a **Jakša Marasović (HNS)** rekao kako je najviše korupcije bilo kada javna nabava nije niti došla do povjerenstva. U ponovnom istupu **Šime Prtenjača** upozorio je na brojne mogućnosti izigravanja Zakona cijepanjem većih nabava na više manjih ponuda. Isto tako smatra da postojeći sustav nema dovoljno efikasnu kontrolu i nadzor u trošenju proračunskih sredstava po područjima i namjeni. Stanje se i na ovom području poboljšava, ali potrebno je ustrajati na tome da se popravi situacija kako stara mreža koja još uvijek ima svoja povjerenstva u kontroli ne bi dalje mogla funkcionirati. **Krunoslav Markovinović (HDZ)** smatra da daleko više kriminala ima na natjecajima za javnu nabavu koji nisu prikazani u tabelarnom dijelu Izvješća o naručiteljima javnih nabava protiv čijih je odluka pokrenut žalbeni postupak. **Željko Pavlic (MDS)** pozdravio je rad Komisije ocijenivši ga bitnim u borbi protiv korupcije ali drži da bi buduća ovakva izvješća morala biti iscrpnija i konkretnija uz navođenje slučajeva u kojima su podnesene i usvojene žalbe, razloge zbog kojih su žalbe usvojene i imena osoba koje su odgovorne za prekršaje.

Što se dobilo osnivanjem komisije

Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ) je rekla da Izvješće može tek primiti na znanje jer je zbir povijesnih podataka tj. slučajeva koje je Državna komisija kao drugostupanjsko tijelo imala u odnosu na postupke javne nabave koji su prošli proceduru žalbe ili upravne tužbe. Ne radi se dakle, o kontroli uku-

pne javne nabave u Hrvatskoj. U javnoj su se nabavci događale i stvari o kojima Komisija nema niti može imati saznanja. Izvješće o radu Državne komisije za 2005. trebalo bi stići prije jesenjeg zasjedanja Sabora, a tada bi se moglo usporediti s ovim izvješćem i vidjeti koji je napredak postignut na ovom području. Zanima je također što je osnivanjem Komisije, odnosno njezinim izdavanjem iz resornog ministarstva dobila država, a što Sabor kao nadležno kontrolno tijelo.

Tržište javne nabave preusko je definirano pa bi valjalo izraditi kodeks ponašanja kako bi se prethodno otklonile nepravilnosti i mogućnost nezakonitog postupka.

Izvješće odražava učinkovitost djelovanja Državne komisije za kontrolu postupka javne nabave, podvukao je dr. sc. **Josip Sudec** u ime **Kluba zastupnika HSU-a**. Komisija je tek jedna od kontrolnih točaka koja isključivo djeluje na temelju podnesenih žalbi, ali što je s

ostalim kontrolorima u području javne nabave, pita Sudec apostrofirajući pritom Ured Vlade RH za javnu nabavu, Državnu reviziju, Državno odvjetništvo i Upravni sud. Drži da bi bilo vrlo interesantno kada bi sve ove kontrolne institucije podnijele cjeloviti izvještaj o javnoj nabavi. Tako što zavređuje ne samo vrijednost javne nabave u nas (oko 60 mlrd kuna) već i činjenica da je to najslabiji i najsigurniji dobitak za svakoga. Tržište javne nabave preusko je definirano pa bi trebalo izraditi kodeks ponašanja koji bi prethodno otklonile nepravilnosti ali i mogućnosti nezakonitih postupaka.

U završnom istupu predstavnik Državne komisije, gospodin **Matešić** zahvalio je na svim primjedbama, sugestijama, podršci, ali i izrečenoj kritici Državnoj komisiji. Upozorio je i na transparentnost u radu Komisije. Razlozi zbog kojih je Komisija htjela biti što iscrpnija u svom Izvješću je nepostojanje statističkih podataka, a **Matešić** drži da bi postupanje Komisije i ova rasprava u Saboru bili daleko objektivniji kada bi postojali objektivni pokazatelji o onome što se događa u području javne nabave. Na opasku iz rasprave da je Komisija "tigar koji ima slabe zube" poručuje da ne treba sumnjati u objektivnost Komisi-

je na temelju vanjskih pokazatelja (nedovoljan prostor i nedovoljan broj kadrova s kojima se radilo u 2004.). U Izvješću nalazimo kvalitetne pokazatelje koji jasno govore o kvaliteti i brzini donesenih odluka Komisije, a vidljive su i odluke koje su bile predmetom ispitivanja pred Upravnim sudom kao i popis pravnih osoba koje su provodile nadmetanje i čija su nadmetanja poništena. Državna komisija surađuje s Vladinim Uredom za javne nabave u okviru svojih, dijelom odvojenih, a opet komplementarnih nadležnosti, zaključio je **Matešić**.

Time je okončana rasprava, a zastupnici su jednoglasno sa 97 glasova "za" prihvatili Godišnje izvješće o radu Državne komisije za kontrolu postupka javne nabave za 2004. godinu, a potom i prijedlog zaključka Kluba zastupnika HNS-a (91 glas "za" i 4 "suzdržana") kojim se obvezuje Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav da u roku od 90 dana Hrvatskom saboru predloži Odluku o Povjerenstvu za provedbu Nacionalnog programa za borbu protiv korupcije. Prethodno se s tim prijedlogom složio predsjednik spomenutog Odbora, Dražen Bošnjaković.

J.Š.

PRIJEDLOG ZAKLJUČKA KOJIM SE VLADA RH OBVEZUJE NA PODNOŠENJE CJELOVITOG IZVJEŠĆA O STANJU U ZDRAVSTVENOM SUSTAVU I PLANU ZDRAVSTVENE REFORME

Vlada pripremila prijedlog reforme zdravstva

Zastupnici nisu prihvatili Prijedlog zaključka kojim se Vlada RH obvezuje na podnošenje cjelovitog izvješća o stanju u zdravstvenom sustavu i planu zdravstvene reforme, koji je predložio Klub zastupnika HNS-PGS-a. Klub je predložio Hrvatskom saboru da done-

se Zaključak kojim bi se Vlada RH obvezala da u roku od 30 dana podnese Hrvatskom saboru cjelovito izvješće o stanju u sustavu zdravstva u RH, te bi se također, u istom vremenskom roku obvezala da podnese Saboru cjelovit plan reforme sustava zdravstva Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se obrazloženjem Prijedloga, te izlaganjem predstavnika predlagatelja, zastupnika **Joze Radoša (HNS)**. Primitio je da je od zahtjeva Kluba za uvrštenjem ove točke u dnevni red i raspra-

ve prošlo 8 mjeseci, što govori "kako se vladajuća većina odnosi prema zdravstvu kao jednoj od najvitalnijih potreba građana RH, ali jednako tako kako se Sabor odnosi prema pravima zastupnika da podnose prijedloge i da od Vlade RH traže informacije, mišljenja, izvješća, planove reformi itd". Naime, Prijedlog je Klub podnio 12. srpnja 2005. godine i tada je on ušao u saborsku proceduru.

Radoš je rekao da iako se mnogo toga promijenilo od dana podnošenja Prijedloga, ostaje činjenica da "cjelovitog sustava zdravstvene reforme do danas nema, a Sabor u protekle dvije godine nije imao raspravu o prijedlogu zdravstvene reforme o kojoj se tako puno priča i za koju znamo da je vitalna potreba".

U Prijedlogu su navedeni razlozi poradi kojih Klub smatra da bi Vlada RH trebala Saboru podnijeti cjelovito izvješće o stanju u sustavu zdravstva u RH, kao i cjeloviti plan reforme zdravstvenog sustava u RH.

Sabor treba imati punu i pravu informaciju

Radoš smatra da su stvari u zdravstvu još i gore nego što su bile u vrijeme kada je pisano obrazloženje ovog Prijedloga.

Klub smatra da Sabor treba imati pravu i punu informaciju o stanju u sustavu zdravstva, te dati svoj doprinos traženju najboljih rješenja za redefiniranje i poboljšanje sustava. Pitanja koja izazivaju posebnu pozornost su slijedeća: financijska situacija, nepoštivanje zakona, zaustavljanje kapitalnih investicija, kontradiktorne najave budućih poteza.

U obrazloženju Prijedloga stoji da se prema brojnim pokazateljima zdravstveni sustav nalazi u velikoj financijskoj krizi. Ministar zdravstva u više je navrata upozoravao na neodrživost postojećeg modela financiranja zdravstva i predlagao rasterećenje javnih financija, a predsjednik Vlade izricao stav da razina zdravstvene zaštite mora biti u skladu s financijskim mogućnostima zemlje, ali da ne smije doći do smanjivanja razine

zdravstvene zaštite. "Te su dvije tvrdnje, ta dva stava kontradiktorni, jer ukoliko zdravstveni sustav ne može podnijeti financijsko opterećenje, onda treba pokušati naći neka druga rješenja, a to se svih ovih mjeseci koji su protekli od našeg prijedloga nije dogodilo".

Cjelovitog sustava zdravstvene reforme do danas nema, a Sabor u protekle dvije godine nije imao raspravu o prijedlogu zdravstvene reforme o kojoj se tako puno priča i za koju znamo da je vitalna potreba.

U obrazloženju stoji da rezultati poslovanja HZZO-a i zdravstvenih ustanova u 2004. godini nisu javno objavljeni. Dugovi ljekarnama duži su od 260 dana i kontinuirano se povećavaju, dugovi bolnica i duži su od 300 dana. Veleprodajnici najavljuju prestanak opskrbe lijekovima, što uzrokuje veliku zabrinutost bolesnika. Godine 2004. smijenjeno je više ravnatelja državnih ustanova zbog navodnih gubitaka. Prema dostupnim podacima novi ravnatelji također su poslovali s gubitkom, što pokazuje da se razlozi lošeg poslovanja nalaze negdje drugdje, a da su smjene zapravo imale politički karakter, stoji u obrazloženju ovog Prijedloga.

Predlagatelj smatra da Izvješće Vlade RH treba sadržavati jasne financijske pokazatelje za godinu 2004. i prvu polovicu 2005., kao i projekcije poslovanja za 2006. i 2007. godinu.

Drugo što uznemirava je nepoštivanje zakona, stoji u obrazloženju. Naime, Hrvatski sabor je na sjednici 17. srpnja 2003. godine usvojio više zdravstvenih zakona kojima se uređuje sustav zdravstvene zaštite i zdravstvene djelatnosti te status nositelja određene djelatnosti u sustavu. Usvojeno je sedam zakona: Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o liječništvu, Zakon o stomatološkoj djelatnosti, Zakon o medicinsko-biokemijskoj djelatnosti, Zakon o sestrištvu,

Zakon o ljekarništvu i Zakon o lijekovima. Zakonima je određeno donošenje više pravilnika u roku od šest mjeseci. Kako je spomenuti rok odavno prošao, a pravilnici nisu doneseni Vlada se treba izjasniti o nepoštivanju zakona, stoji u obrazloženju.

Treće zbog čega je Klub predložio Zaključak je zaustavljanje kapitalnih investicija. Naime, Vlada je na prijedlog Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi stavila izvan snage odluku prethodne vlade o ulaganju oko sedam milijardi kuna u zdravstvene objekte do 2010. godine, čime je zaustavljena izgradnja, dogradnja i rekonstrukcija hrvatskih bolnica. Trenutno se grade odnosno rekonstruiraju samo one bolnice na kojima su radovi započeli za vrijeme mandata prethodne vlade: KBC Zagreb i Županijske bolnice u Čakovcu, Zaboku i Zadru.

U obrazloženju stoji da je "izgovor" Vlade RH za donošenje ovako drastične odluke bio u navodnoj protuzakonitosti odluke prethodne Vlade. Da je to bio samo "izgovor" pokazuje činjenica da je u nekim županijskim bolnicama došlo do nastavljanja započetih projekata, a posebice činjenica da je nedavnim sporazumom Vlade i Županije Istarske, po istom modelu koji se koristio za ostale županijske bolnice, dogovoreno sudjelovanje Vlade u izgradnji županijske bolnice u Puli u iznosu od čak 350 milijuna kuna, napominje zastupnik.

Klub smatra da Vlada treba dati odgovor Saboru i hrvatskoj javnosti o razlozima odustajanja od programa osuvremenjivanja hrvatskih bolnica i upoznati ih s eventualno novim planom poboljšanja izuzetno lošeg stanja u hrvatskim bolnicama i njihovoj prilagodbi modernim europskim zdravstvenim standardima.

Razlog za podnošenje ovog Prijedloga nalazio se i u kontradiktornim najavama budućih poteza. Tako Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi već nekoliko mjeseci najavljuje nekoliko reformskih poteza koji mogu dovesti ili do pada dostignute razine zdravstvene zaštite ili bi mogli biti ozbiljan udar na životni standard, posebice najugroženijih slojeva stanovništva, smatra predlagatelj.

Te su najave izdavanje dopunskog zdravstvenog osiguranja iz sustava HZZO-a, uvođenje imovinskog cenzusa i povišenje participacije.

U obrazloženju stoji da je izdavanje dopunskog zdravstvenog osiguranja iz HZZO-a pokušaj odbacivanja odgovornosti države za zdravstvenu zaštitu najugroženijih. Naime, 25% osiguranika oslobođeno je plaćanja participacije pa je Zakonom o zdravstvenom osiguranju predviđeno da za njih to čini država putem uplate dopunskog zdravstvenog osiguranja iz državnog proračuna na račun HZZO-a. Ukoliko bi došlo do izdavanja dopunskog zdravstvenog osiguranja iz sustava HZZO-a veliki dio građana ne bi mogao plaćati tu policu, pogotovo jer bi s privatnim osigurateljima njena cijena sigurno porasla.

Također, imovinski cenzus kao mjera participacije građana u plaćanju ukupnosti ili dijela cijene zdravstvene zaštite imao bi razoran učinak na životnu sigurnost znatnog dijela građana, stoji u obrazloženju.

Klub smatra da Vlada treba dati odgovor Saboru i hrvatskoj javnosti o razlozima odustajanja od programa osuvremenjivanja hrvatskih bolnica.

Što se tiče pak povišenja participacije, to je krajnja mjera prikupljanja novca za zdravstveni sustav. U RH danas je participacije zbog dobnih, socijalnih i zdravstvenih razloga oslobođeno više do 60% građana, tako npr. djeca, trudnice, psihijatrijski i bolesnici sa zaraznim bolestima ne plaćaju participaciju, a ukoliko bi ju oni morali plaćati, bili bi prisiljeni na reduciranu zdravstvenu zaštitu, što bi imalo kobne posljedice po njihovo zdravlje, također stoji u obrazloženju.

Iz svega proizlazi da je sustav zdravstva u RH u teškom stanju. Budući da je riječ o jednom od najvažnijih i istovremeno jadnom od najugroženijih javnih sustava u državi, neophodno je da Sabor dobije o njemu cjelovito izvješće,

punu informaciju o planovima njegove promjene i da svoj doprinos njegovom poboljšanju.

Radoš je rekao da je u međuvremenu, otkako je podnesen Prijedlog, došlo do još nekoliko stvari koje su negativno utjecale na razinu zdravstvene zaštite. To je uvođenje administrativne pristojbe koja je pogodila upravo one kojima je najteže i kojima je zdravstvena zaštita najpotrebnija.

”Ovih je dana, nakon 8 mjeseci, Vlada razmatrala paket zdravstvenih zakona i vjerojatno bi ti zakoni bili bolji da smo imali ovu točku dnevnog reda na raspravi u Saboru što se nažalost nije dogodilo, a ni danas nije jasno što se kani učiniti sa zdravstvenim sustavom u RH”.

Konstatirao je da nije bilo ozbiljnije rasprave u Saboru o stanju u zdravstvenom sustavu ne samo u proteklih 8 mjeseci nego od početka mandata ove Vlade, što Klub smatra neodgovornim od strane Vlade. Dapače, neovisno o tome što je Vlada pripremila paket zdravstvenih zakona, Klub predlaže ove zaključke na usvajanje Saboru.

MIŠLJENJE VLADE

Vlada RH predlaže Hrvatskom saboru da ne prihvati ovaj Prijedlog zaključka, koji je podnio Klub zastupnika HNS-PGS-a, s obzirom na to da će Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi predložiti Odboru za rad, socijalnu politiku i zdravstvo Hrvatskoga sabora održavanje tematske sjednice o reformi sustava zdravstva.

RASPRAVA

Nakon uvodne riječi predstavnika predlagatelja, **Jose Radoša (HNS)** koji je govorio u ime **Kluba zastupnika HNS-PGS-a** otpočela je rasprava po klubovima zastupnika.

Financijske krize danas više nema

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je **Andrija Hebrang (HDZ)**. Rekao je da je očekivao da će predlađač

povući Prijedlog budući da je cijeli paket reforme zdravstva prošao Vladu i upućen je Saboru. Smatra da je Radoš iznio čitav niz neistina, kao i da obrazloženje sadrži čitav niz netočnosti zbog kojih treba odbiti ovaj zahtjev, prije svega tu misli na konstataciju iz obrazloženja da je prema brojnim pokazateljima zdravstveni sustav u velikoj financijskoj krizi. Hebrang ovo opovrgava postojanjem objektivnih pokazatelja koji govore suprotno. Naime, napominje da je teška financijska kriza u zdravstvu postojala kada je vlada prije dvije godine preuzela dužnost od bivše vlade, no te krize danas više nema. ”Ukupni dug zdravstva kada smo ga preuzeli prema izvješću financijske inspekcije Ministarstva financija koja je pročešljala poslovanje HZZO-a i svih ustanova, iznosio je 9 milijardi 241 milijun kuna, a današnji ukupni dug zdravstva iznosi negdje oko 4 milijarde i 400 milijuna kuna”. Rekao je da odgovorno tvrdi da danas financijske krize u hrvatskom zdravstvu nema.

Što se tiče smjene ravnatelja 2004. godine, a koja se spominje u obrazloženju Prijedloga, Hebrang napominje da je od 14 ravnatelja smijenjeno njih 5 i da oni nisu smijenjeni zato jer su poslovali s gubitkom, vez zbog protuzakonite nabave, što je pokazalo izvješće Državne revizije.

Osvrnuo se i na slijedeći razlog za podnošenje Prijedloga, iz obrazloženja, da je prošao rok za izradu podzakonskih akata na zakone donesene u prošlom mandatu. ”Pa naravno da je prošao jer su ti zakoni toliko loši da ih je sadašnja Vlada morala iz temelja izmijeniti i taj novi paket dolazi pred zastupnike za koji dan, prošao je raspravu u Vladi i usvojen je”, rekao je Hebrang. Postavio je pitanje smisla donošenja podzakonskih akata na zakon koji će za mjesec dana biti nevažeći.

Također, rekao je da je izneseno puno netočnosti i onda kada se tvrdi da je došlo do zaustavljanja kapitalnih investicija. ”Mi smo zaista zatekli 7 milijardi planiranih investicija u različite ustanove, ali nismo zatekli stavku u proračunu iz koje bi to napravili. Kako realizirati investiciju čije stavke u proraču-

nu nema, od kuda ćemo uzeti novac?" Napomenuo je da postoji i drugi razlog, naime, takva odluka je protivna članku 8. Zakona o zdravstvenoj zaštiti koji izričito zabranjuje iz državnog proračuna investirati u županijske bolnice, osim za područje od posebne državne skrbi.

Članak 8. Zakona o zdravstvenoj zaštiti izričito zabranjuje iz državnog proračuna investirati u županijske bolnice, osim za područje od posebne državne skrbi.

Naglasio je da je ova Vlada osigurala pravo investiciju u najzapušteniju bolnicu u državi, a to je Opća bolnica Vukovar, a ta investicija ne ide iz državnog proračuna, već iz sredstava Vijeća Europe. Ovome je dodao da je Vlada ipak financirala i investirala u one županijske bolnice, gdje je već započeta gradnja i gdje je ugovor realiziran i zato su nastavljene investicije na Rebru, Zaboku i Čakovcu.

Kao slijedeću neistinu iz obrazloženja navodi onu da je ova Vlada odustala od programa osuvremenjivanja hrvatskih bolnica. Podsjetio je da je Hrvatska dobila pod izvanredno povoljnim uvjetima kredite Vijeća Europe i investicije iz tog izvora već su u tijeku.

Konačno, Hebrang je rekao da neistinama vrvi i poglavlje u obrazloženju pod nazivom kontradiktorne najave budućih poteza. Što se tiče osiguranika koji su oslobođeni plaćanja participacije, njih 2,5 milijuna oslobođeni su plaćanja, a bit će i nakon usvajanja paketa zakona.

Zaključio je da Klub prihvaća stav Vlade da se ne prihvati ovaj Prijedlog.

Cilj drugog zaključka je bio ubrzanje paketa

U ime Kluba zastupnika HNS-a govorio je **Dragutin Lesar (HNS)**. Izrazio je čuđenje da Vlada 12. srpnja prošle godine nije prihvatila ova dva zaključka. Naime, prvim bi se omogućilo Vladi da sve ove podatke koje je danas Hebrang iznio u raspravi podnese službeno, dakle, inventuru stanja kojeg su zatekli. "Vlada je mogla sve te činjenice iznijeti pred zastupnicima, jer je prvi zaključak glasilo da Vlada dođe s analizom stanja u zdravstvu". Ono drugo što je Klub tražio je paket zakona koji je sada kod Vlade i krenuo prema Saboru. "Cilj drugog zaključka je bio ubrzanje paketa".

U ime predlagatelja završni osvrt dao je **Jozo Radoš (HNS)**. Osvrnuo se na izjavu Hebranga da smjene direktora nakon smjene vlasti nisu bile plod lošeg poslovanja, nego su bile plod protuzakonite nabave. "Ako je točno da je bilo

protuzakonite nabave, prošle su dvije godine, zašto to ne procesuirate mehanizmima koji izvršnoj vlasti stoje na raspolaganju?"

Također, napominje da bio zakon dobar ili loš, on obvezuje svaku Vladu. Također, ako je zakon donesen i ako se u njemu predviđa donošenje podzakonskog akta u nekom roku, onda se taj podzakonski akt treba donijeti.

Osvrnuo se na dva ugovora o ulaganju koji su sklopljeni sa županijskom bolnicom u Puli, prema kojem se država obvezala sudjelovati sa 350 milijuna kuna, "u najbogatijoj županiji RH, koja se ne nalazi na područjima od posebne državne skrbi, a ista stvar je i sa županijskom bolnicom u Koprivnici.

Hebrang je u ispravku netočnog navoda rekao da financiranje ovih dviju bolnica iz Pule i Koprivnice ide iz županijskog proračuna, na način da županije podižu kredite i otplaćuju ih iz decentraliziranih sredstava.

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su većinom glasova, sa 71 glasom "za", 24 "protiv" i 6 "suzdržanih", sukladno prijedlogu Vlade RH, donijeli slijedeći Zaključak: Ne prihvaća se Prijedlog zaključka kojim se Vlada RH obvezuje na podnošenje cjelovitog izvješća o stanju u zdravstvenom sustavu i planu zdravstvene reforme, koji je predložio Klub zastupnika HNS-PGS-a.

S.Š.

PRIJEDLOG ZAKLJUČKA KOJIM SE VLADA RH OBVEZUJE NA PODNOŠENJE DETALJNOG IZVJEŠĆA O SIGURNOSTI U PROMETU NA CESTAMA

Vlada nije obvezna podnijeti izvješće

Zastupnici su nakon rasprave odbili Prijedlog zaključka kojim se Vlada RH obvezuje na podnošenje detaljnog izvješća o sigurnosti u prometu na cestama, koji je predložio Klub zastupnika HSS-a.

Predloženo je da se obveže Vlada RH da u roku od 30 dana Saboru podnese detaljno izvješće o sigurnosti u prometu na cestama s posebnim naglaskom na utjecaj izmjena Zakona o sigurnosti u prometu na cestama, novoizgra-

dene cestovne infrastrukture, izvršenih ulaganja u sigurnost prometa na cestama, s posebnim osvrtom na prometne nesreće koje su uzrokovali vozači kojima je utvrđeno da u organizmu imaju do 0,5 g/kg alkohola.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se izlaganjem predlagatelja, zastupnika **Željka Peceka (HSS)** koji je u ime **Kluba zastupnika HSS-a** obrazložio Prijedlog.

Na dnevnom redu sjednice Hrvatskoga sabora nalazi se Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama, koji je Klub zastupnika HSS-a podnio 15. rujna 2004. godine. Bez obzira na veliki interes koji je iskazan od turističkih i ugostiteljskih djelatnika te proizvođača vina, o istom se nije raspravljalo 17 mjeseci, napomenuo je zastupnik. Klub smatra potrebnim da Vlada RH podnese detaljno izvješće u traženom roku o sigurnosti u prometu na cestama, kako bi o prijedlogu izmjena i dopuna Zakona mogli raspraviti na 18. sjednici Hrvatskoga sabora. Uz to, naglasio je da se četiri kluba zauzimaju za ovu temu i da su podnijeli prijedloge zakona, a kako bi ih mogli raspraviti, neophodno je da Vlada podnese ovo detaljno izvješće.

Sabor ima pravo znati pravo stanje stvari, a nakon što se podnese izvješće Sabor bi trebao održati raspravu o izmjenama i dopunama zakona ili te zakone povući iz procedure.

Ovim Zaključkom želi se obvezati Vlada RH da u roku od trideset dana Hrvatskom saboru podnese detaljno izvješće o sigurnosti u prometu na cestama i to s posebnim naglaskom na izmjene zakona gdje bi se obuhvatilo i utjecaj novoizgrađene cestovne infrastrukture, izvršenih ulaganja u sigurnost prometa na cestama, a jednako tako posebno bi htjeli da se naglasi stanje prometnih nesreća koje su uzrokovali vozači kojima je utvrđeno da u organizmu imaju do 0,5g/kg alkohola u krvi.

Klub zanima da li se zbog izmjene zakona u Hrvatskoj dogodila nova kvaliteta upravo u odnosu na odredbu o 0,0

promila alkohola, nadalje, da li se gine manje, pogotovo ako uzmemo u obzir da je izgrađeno nekoliko stotina kilometara autocesta, obilaznica, da je izvršena rekonstrukcija brojnih magistrala. Također, zanima ih postoji li plan za otklanjanje kritičnih točaka u prometu, jer se zna da se na nekim mjestima posebno događaju teške saobraćajne nesreće, zatim odnos između starosti voznog parka i broja saobraćajnih nesreća, utjecaj visine kazni na broj prometnih nesreća itd.

”Htjeli bi znati da li smo postigli kroz izmjene zakona i ove aktivnosti optimum, a također koliko novca je prikupljeno od kazni koje se naplaćuju i kako se oni koriste”. U Klubu smatraju da Sabor ima pravo znati pravo stanje stvari, a nakon što se podnese izvješće Sabor bi trebao održati raspravu o izmjenama i dopunama zakona ili te zakone povući iz procedure.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, **Željka Peceka (HSS)** otpočela je rasprava po klubovima zastupnika.

Potrebna stručna analiza stanja

U ime **Kluba zastupnika PGS-a SBHS-a MDS-a** govorio je **Željko Pavlic (MDS)**, koji je i sam jedan od predlagatelja Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama, koji je Prijedlog uputio u saborsku proceduru 14. rujna 2004. godine. ”Ne znam da li je u radu Sabora bilo takvih slučajeva da je toliko mjeseci neki zakon čekao da se obradi na plenarnoj raspravi”. Pritom napominje da je problematično što zakon nije raspravljen niti na odborima.

Klub podržava inicijativu Kluba zastupnika HSS-a da se Vladi da rok u kojem treba podnijeti stručnu analizu stanja. Mišljenja su da se posebna pažnja mora obratiti mladim vozačima, a da su naše prometnice u velikom broju slučajeva uzročnici prometnih nesreća, na što upozoravaju i iz Instituta prometa. Također, drže da do velikog broja

prometnih nesreća dolazi i kod tzv. crnih točaka kojih u Hrvatskoj ima oko 150.

Pavlic naglašava da ne treba misliti da se odredbom o potpunoj zabrani koncentracije alkohola u krvi riješio problem sigurnosti prometa, ”jer ga nismo riješili, a on se može riješiti samo ako se obuhvate svi segmenti koji čine prometni sustav”.

Veliki problem - nerazvrstane ceste

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorio je **Slavko Linić (SDP)**. Klub podržava Prijedlog HSS-a da se Vladi obveže zaključkom da podnese izvješće vezano za sigurnost u prometu.

Zastupnici imaju pravo i dužnost znati koje efekte proizvode pojedini zakoni u svom provođenju.

Linić je rekao da Vlada treba podnijeti statističke podatke i izvješće o stanju prometnica, kvaliteti voznog parka, ocjenu o ponašanju vozača i slično. Smatra da nije učinjeno dovoljno na održavanju magistralnih cesta, a posebice nerazvrstanih cesta gdje je stanje pogotovo problematično. ”Upravo te nerazvrstane ceste dobrim su dijelom uzročnik nesigurnosti u prometu i itekako bi važna bila ocjena stanja održavanja nerazvrstanih cesta, gdje su uzrok evidentno nedostajuća sredstva”. Smatra da bi se raspravom u Saboru mogao osmisliti ne samo zakon o sigurnosti prometa, već i dodatni izvori sredstava kada je u pitanju sigurnost u prometu. Naravno, ocjena primjene zakona u ovom trenutku bi bila itekako važna.

U ime **Kluba zastupnika HSU-a Silvano Hrelja (HSU)** rekao je da će njegov Klub podržati Prijedlog kojim se Vlada obvezuje na podnošenje detaljnog Izvješća o sigurnosti prometa na cestama, i to stoga jer je Klub zajedno s drugim klubovima predlagao izmjene i dopune Zakona o izmjeni i dopunama Zakona o sigurnosti prometa na cestama, a također i stoga jer smatraju da

zastupnici imaju pravo i dužnost znati koje efekte proizvode pojedini zakoni u svom provođenju.

Rasprava logična s obzirom na značaj teme

Nenad Stazić (SDP) drži logičnim da se u Saboru raspravlja o ovoj temi s obzirom na značenje prometa i s obzirom na sve ono što se događa u prometu u Hrvat-

skoj. Dapače, smatra da bi Sabor morao svake godine raspraviti takvo jedno izvješće o stanju u prometu. Stoga podržava ovu inicijativu za "izvanrednim izvješćem", ali i možebitno donošenje odluke temeljem koje bi Sabor jednom godišnje raspravljao o toj temi.

Završni osvrt u ime predlagatelja dao je **Željko Pecek (HSS)**. "Važno je podržati ovaj Zaključak kako bi se u Saboru održala rasprava i kako bi čuli detaljno

izvješće o sigurnosti prometa na cestama". Ovime je zaključena rasprava i pristupilo se glasovanju.

Zastupnici nisu podržali Prijedlog zaključka kojim se Vlada RH obvezuje na podnošenje detaljnog Izvješća o sigurnosti prometa na cestama, čiji je predlagatelj Klub zastupnika HSS-a (32 "za", 3 "suzdržana", 63 "protiv").

S. Š.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
Ružica Šimunović

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Ivana Čerkez, Ana Favro, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavne i odgovorne urednice), Đurda Krmpotić, Marta Micek, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKO - TEHNIČKI UREDNIK: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: <http://www.sabor.hr>

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora